

BERGEN
KOMMUNE

Byrådets forslag
**HANDLINGS- OG
ØKONOMIPLAN 2024-2027**
BUDSJETT 2024
Tilleggsinnstilling 1

Innhold

Byrådets forord.....	3
Oppsummering av endringer	5
Budsjettvedtak.....	21
Endring i finansiering av kommunens tjenester.....	24
Endringer i investeringsprogrammet.....	27
Gebyr og egenbetaling	48
Endring i tilskuddsliste	51
Kommunens tjenesteområder med forslag til endringer.....	54
01A-Barnehage.....	54
01B-Skole	58
01C-Spesialpedagogiske tjenester.....	67
02-Barnevern	68
03A-Tjenester til eldre.....	71
03B-Tjenester til funksjonshemmede	74
03C-Tjenester til utviklingshemmede	76
03D-Psykisk helse	80
04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse.....	83
04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	84
04C-Introduksjons- og tolketjenester.....	85
05A-Forebyggende helsearbeid.....	87
05B-Behandling og rehabilitering	89
07-Brannvesen	90
08-Samferdsel	94
09-Boligtiltak	100
10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	105
10B-Private planer og byggesak	106
10C-Naturforvaltning og parkdrift.....	108
10D-Klima og miljø.....	112
12-Kultur	115
13-Idrett	121
14-Næring.....	125
15-Bystyrets organer og administrasjon.....	127
16-Administrasjon og fellesfunksjoner.....	128
18A-Vann og avløp	136
18B-Renovasjon	140
20-Interne tjenester / fordelte kostnader.....	142
21-Pensjon og fellesposter.....	143

Byrådets forord

30. oktober fikk byen et nytt byråd bestående av Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Det nye byrådet legger med dette frem Tilleggsinnstilling 1 til årsbudsjett for 2024 og økonomiplan 2024-2027.

Velgerne i Bergen pekte ved årets valg på endring, og det nye byrådet har store ambisjoner for utviklingen av Bergen de neste årene. For å sikre handlingsrom for byrådets prioriteringer i årene som kommer, er det avgjørende at kommunen har en sunn økonomi og drives effektivt.

Det nye byrådet har tatt utgangspunkt i det avgåtte AP-byrådet sin budsjettinnstilling, og det er begrenset hvor store endringer Meyer-byrådet har hatt tid til å gjøre. På få uker har likevel byrådet funnet handlingsrom til å styrke bergenseres privatøkonomi, ta et skikkelig løft for byens eldre og sikre flere barn og unge bedre oppvekstvilkår. Tilleggsinnstillingen viser retningen byrådet vil de neste årene.

Det er et tydelig mål for byrådet å minst halvere eiendomsskatten for bolig i løpet av perioden. For første gang på mange år, reduserer byrådet skattesatsen for bolig fra 2,8 til 2,6 promille. Sammenlignet med det avgåtte byrådets budsjettinnstilling, betyr det at vi reduserer eiendomsskatten for bergenserne med 57 millioner.

Bergen kommune har over lang tid hatt bemanningsutfordringer i byens sykehjem. Byrådet foreslår en kraftig styrkning, slik at det kan ansettes flere servicemedarbeidere på sykehjem. Dette tiltaket vil avlaste arbeidsoppgavene til både sykepleiere og helsefagarbeidere, og kan gjøre det mer attraktivt for helsepersonell å arbeide på sykehjem. I tillegg har byrådet funnet rom for 21 flere sykehjems plasser som bidrar til å kutte sykehjemskøen i Bergen.

Byrådet styrker også tilbudet til barn og unge. Gjennom å ansette flere miljøarbeidere i skolen, vil byrådet sikre at elevene får trygge rammer på skolen og at lærerne får mer tid til undervisning og faglig oppfølging av elevene.. Vi utvider også ordningen med aktivitetkort, noe som sikrer flere barn og unge gratis adgang til en rekke aktiviteter og tilbud.

For å møte de store samfunnsutfordringene, trenger vi å ta alle gode krefter i bruk. Byrådet mener vi trenger tilfang av nye ideer og innovative og effektive måter å organisere arbeidet på. Vi ønsker derfor å invitere inn ideelle og private aktører til å ta del i å løse utfordringene byen står overfor. Målet er økt mangfold, kvalitet og innovasjon i tjenestene.

Byrådet vil videreføre dagens ordning med brukervalg innenfor praktisk bistand, og har allerede satt i gang arbeid med en ny konkurranse for å erstatte dagens avtaler som utløper våren 2024. Byrådet ønsker også å innføre fritt brukervalg når det gjelder helsetjenester i hjemmet, og konkurranseutsette to eksisterende sykehjem. Ettersom dette er nye konkurranser vil byrådet utrede hvordan dette skal gjennomføres, og presentere dette som et beslutningsgrunnlag for bystyret.

Kommunens økonomiske handlingsrom har vært rimelig godt de siste årene. Dette handlingsrommet blir redusert i tiden fremover, særlig drevet av et drastisk økt behov for pleie- og omsorgstjenester. Det betyr at byrådet må skape et handlingsrom for viktige prioriteringer gjennom å effektivisere eller skalere ned deler av kommunens drift og tjenester. Byrådet vil iverksette en oppgavegjennomgang med sikte på å redusere kommunens kostnader, særlig knyttet til administrative prosesser. Denne gjennomgangen skal gjennomføres de første månedene i 2024. Byrådet vil også igangsette et nærværprosjekt for å redusere sykefraværet i kommunen.

Det nye byrådetts vurdering er at alle investeringsprosjektene i økonomiplanperioden ikke er realistiske å gjennomføre. Byrådet vil derfor i denne sammenheng varsle at vi i 2024 vil gjennomgå kommunens investeringsnivå for å sikre både realisme og økonomisk forsvarlighet. Byrådet vil i sitt arbeid med neste årsbudsjett også revidere og justere mål og virkemidler for de ulike tjenesteområdene.

Oppsummering av endringer

Innledning

Tilleggsinnstilling 1 består av tre hovedkategorier av endringer i HØP 2024-2027 sammenlignet med Innstilling 1:

- Helårsvirkninger av budsjettjusteringer i Tertialrapport 2-2023
- Effekter av statsbudsjettet, inkludert budsjettforliket i Stortinget, jf. avtalen som ble offentliggjort 3. desember
- Øvrige forslag til endringer, herunder byrådet Meyer sine endringsforslag i forhold til Bakervik-byrådets budsjettforslag (Innstilling 1)

Tabellen under oppsummerer endringene som foreslås i Tilleggsinnstilling 1 ut fra endringskategori (beløp i mill. - positive tall betyr økte utgifter/reduerte inntekter):

	2024	2025	2026	2027
Tertialrapport 2 - helårsvirkninger	91,3	89,2	88,8	80,4
Regjeringens statsbudsjettforslag - netto merutgifter	31,2	18,2	13,8	9,4
Effekter av statsbudsjettforliket i Stortinget	-8,0	-14,0	-14,0	-14,0
Øvrige forslag til endringer - sum	75,2	-52,4	-36,6	-68,2
Totalsum endringer i Tilleggsinnstilling 1	189,4	41,0	52,0	7,5

Utover forslag til endringer i driftsbudsjettet, foreslås det i Tilleggsinnstilling 1 også endringer i investeringsbudsjettet. Se nærmere omtale av de enkelte elementene under. Deretter kommer en gjennomgang av effektene på netto driftsresultat (NDR). Til sist i dette kapitlet er det en interaktiv samletabell med alle endringene som foreslås i driftsbudsjettet, hvor man kan søke og filtrere for å få de oversiktene man selv ønsker.

Tabellen under oppsummerer summene av de foreslåtte endringene i Tilleggsinnstilling 1 fordelt på hhv. tjenesteområde 1-20, tjenesteområde 21 (pensjon og fellesposter) og tjenesteområde 23 (sentrale inntekter og finansposter), samt effekten på netto driftsresultat. Positive tall betyr økte utgifter/reduerte inntekter (beløp i mill.)

Sum endringer i Tilleggsinnstilling 1	2024	2025	2026	2027
Tjenesteområde 1-20	187,4	302,2	294,3	253,8
Tjenesteområde 21	90,2	-93,0	-87,9	-90,8
Tjenesteområde 23 - Sentrale inntekter	-36,6	-169,2	-171,6	-174,0
Tjenesteområde 23 - Finansposter	-51,6	1,0	17,2	18,5
Totalsum endringer i Tilleggsinnstilling 1	189,4	41,0	52,0	7,5
Fratrukket fondsbruk (selvkost)	-17,0	-25,2	8,0	5,7
Effekt på netto driftsresultat	206,4	66,2	44,0	1,8

Helårsvirkninger av budsjettjusteringer i Tertialrapport 2-2023

Tabellen under viser forslag til endringer i Tilleggsinnstilling 1 som gjelder helårsvirkninger av budsjettjusteringer i fm. [Tertialrapport 2-2023](#), som ble vedtatt i bystyret uten endringer. (Tabellen er ekskl. tekniske, balanserte endringer og viser beløp i mill.):

Tjenesteområde	Helårsvirkninger fra Tertialrapport 2-2023	2024	2025	2026	2027
01B - Skole	Omlegging av utdanningsløp for lærerutdanningen	20,6	20,6	20,6	20,6
02 - Barnevern	Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie	0,5	0,5	0,5	0,5
	Ekstern gjennomgang av kommunikasjon til og fra barnevernet	0,5	0	0	0
	Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal	0,6	0,6	0,6	0,6
	Tilpasning til aktivitetsnivå for barnevernstjenesten	8,3	8,3	8,3	8,3

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

03B - Tjenester til funksjonshemmede	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Økte utgifter	1,7	1,7	1,7	1,7
03C - Tjenester til utviklingshemmede	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Økte utgifter	6,3	6,3	6,3	6,3
	Ny bruker i bolig - avvikling av kjøpt tiltak	2,9	2,9	2,9	2,9
	Tilsyn i videregående skole (TIV)	2,0	2,0	2,0	2,0
03D - Psykisk helse	Bo- og tjenestetilbud psykisk helse voksne	0,7	0,7	0,7	0,7
	Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	4,1	4,1	4,1	4,1
	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) Psykisk helse barn og unge	1,2	1,2	1,2	1,2
	Enetiltak i psykisk helse	5,1	5,1	5,1	5,1
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Husleie NAV Årstad	1,0	1,0	1,0	1,0
05A - Forebyggende helsearbeid	Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie	0,5	0,5	0,5	0,5
	Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal	0,6	0,6	0,6	0,6
09 - Boligtiltak	EBE - Innleie av boliger til flyktninger	22,2	22,2	15,2	4,3
	EBE - Innleie av boliger til flyktninger - dokumentering av overtakelse	0,9	0	0	0
	EBE - Innleie av boliger til flyktninger - estimat på kommende boliger	11,2	11,2	9,8	0
	EBF - FDV-kostnader - innleie av boliger til flyktninger	3,8	3,8	2,6	0,7

	EBF - Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	-29,7	-29,7	-20,2	-5,6
	EBF - Lønnskostnader - oppfølging innleie av boliger til flyktninger	1,5	0,8	0,6	0,2
	Økning i bostøtte	15,8	15,8	15,8	15,8
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Styrking av administrativ kapasitet og kompetanse som følge av betydelig vekst i aktivitetsnivå ut mot brukerne	3,2	3,2	3,2	3,2
	Økte kostnader som følge av ny MS-lisens avtale	5,3	5,3	5,3	5,3
	Økte utgifter til HR-systemer	0,4	0,4	0,4	0,4
Totalsum		91,3	89,2	88,8	80,4

Effekter av regjeringens statsbudsjettforslag

Oppsummert anslås regjeringens forslag til statsbudsjett å gi følgende effekter for Bergen kommune (beløp i mill.):

Statsbudsjettforslaget	2024	2025	2026	2027
Endringer på tjenesteområdene	81,7	158,7	156,7	154,7
Økte frie inntekter	-50,5	-140,5	-142,9	-145,3
Totalsum	31,2	18,2	13,8	9,4

Effekten på frie inntekter er omtalt i kapitlet *Endring i finansiering av kommunens tjenester*. Tabellen under viser de enkelte forslagene til budsjettendringer knyttet til statsbudsjettforslaget (beløp i mill.). Nærmere beskrivelser under hvert enkelt tjenesteområde.

Tjenesteområde	Tiltak	2024	2025	2026	2027
01A - Barnehage	Endret makspris barnehager	66,5	143,5	141,5	139,5

	Reduksjon pensjonspåslag til private barnehager	-3,9	-3,9	-3,9	-3,9
	Økt kapitaltilskudd til private barnehager	3	3	3	3
05B - Behandling og rehabilitering	Allmennlegetjenesten - økt antall leger i spesialisering (LIS1)	2,7	2,7	2,7	2,7
	Fastlegeordningen - økning og endring av basistilskuddet	5,8	5,8	5,8	5,8
12 - Kultur	Institusjoner med delt tilskuddsansvar	7,6	7,6	7,6	7,6
Totalsum		81,7	158,7	156,7	154,7

Effekter av statsbudsjettforliket i Stortinget

Søndag 3. desember ble regjeringens budsjettavtale med SV offentliggjort. Under er anslåtte effekter for Bergen av forliket i Stortinget om statsbudsjettet. Effektene kommer altså i tillegg til effektene av Regjeringens statsbudsjettforslag, som omtalt over.

Tjenesteområde	Tiltak	2024	2025	2026	2027
01B - Skole	Gratis halvdagsplass SFO 3. trinn	34,0	70,0	70,0	70,0
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Økning av kvalifiseringsstønad	0,9	1,7	1,7	1,7
23 - Sentrale inntekter og finansposter	Statlig rammetilskudd	-42,9	-85,7	-85,7	-85,7
Totalsum		-8,0	-14,0	-14,0	-14,0

Av økningen i statlig rammetilskudd gjelder 42 mill. gratis halvdagsplass SFO 3. trinn, og 0,9 mill. gjelder økning i kvalifiseringsstønad i 2024. Fra 2025 gjelder 84 mill. SFO og 1,7 mill. gjelder kvalifiseringsstønad. Det kan være ulike grunner til at økningen i rammetilskuddet er høyere enn kostnaden ved gratis halvdagsplass på SFO. Blant disse kan være ulik dekningsgrad lagt til grunn i beregningen, lavere generell SFO-pris, samt lavere utgifter til grunnskole i Bergen enn andre kommuner, ulike forutsetninger knyttet til redusert foreldrebetaling, ulik organisering av tilbudet, mv. Det er også lagt til grunn et moderat utgiftsbehov i beregningen av merkostnaden.

Øvrige endringer i driftsbudsjettet

Tabellen under viser summen av de øvrige forslagene til budsjettendringer, som ikke gjelder helårsvirkninger av Tertialrapport 2 eller statsbudsjettet. Herunder foreslås enkelte endringer som følge av ny informasjon og oppdaterte anslag, samt byrådet Meyer sine forslag til endringer i budsjettforslaget som Bakervik-byrådet la frem 27. september. (Beløp i mill.)

Øvrige innspill til Tilleggsinnstilling 1	2024	2025	2026	2027
Tjenesteområde 1-20	-20,4	-17,4	-7,4	-36,3
Tjenesteområde 21: Pensjon mv.	90,2	-93,0	-87,9	-90,8
Sum tjenesteområde 1-21	69,8	-110,4	-95,3	-127,1
Sentrale inntekter og finansposter				
Utbytte	-50,0			
Eiendomsskatt	57,0	57,0	57,0	57,0
Avdrag/renteutgifter	-1,6	1,0	1,7	1,9
Sum sentrale inntekter og finansposter	5,4	58,0	58,7	58,9
Totalsum	75,2	-52,4	-36,6	-68,2

Meyer-byrådet foreslår blant annet følgende endringer:

- Styrking av budsjettrammen til sykehjem
- Utvidet drift ved Slettemarken sykehjem
- Promillesatsen for eiendomsskatt foreslås redusert fra 2,8 til 2,6
- Midler til miljøarbeidere i skolen
- Midler til nytt prosjekt for å øke nærværet i kommunen
- Midler til trainee-stillinger i barnevernet
- Styrket bemanning i botiltak (Bjørnsonsgate)
- Midler til tiltaket FACT Ung (psykisk helse)
- Økt bevilgning til aktivitetskortet for barn og unge
- Midler som sikrer realiseringen av Sædalen idrettspark
- Videreføring og styrking av satsingen på det nye kulturkvartalet på Verftet
- Diverse endringer og omdisponeringer i tilskuddslisten

Det foreslås også enkelte andre endringer som følge av ny informasjon og oppdaterte anslag etter Innstilling 1, blant annet:

- Økt avsetning til lønnstillegg for ubekvem arbeidstid i tjenester med skift- og turnusarbeid
- Økt pensjonsanslag i 2024
- Økt utbytte i 2024
- Redusert avsetning til neste års lønnsoppgjør som følge av nye anslag for lønnsveksten fra Norges Bank

I fm. Revidert budsjett 2023 ble det bevilget 3,3 mill. til botilbud for fattige tilreisende EØS-borgere. Tilbudet foreslås ikke videreført i 2024. Det vises til eget vedtakspunkt.

Endringer i investeringsbudsjettet

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 er det vedtatt å skyve en del investeringsmidler fra 2023 over til 2024 og senere som følge av endret periodisering i prosjekter. Disse midlene foreslås nå innarbeidet i handlings- og økonomiplan 2024-2027. Forskyvingene fra 2023 medfører også at noen investeringsmidler skyves ut av HØP-perioden. I sum innebærer forskyvningene en nettoøkning i investeringsbudsjettet i HØP-perioden på 189 mill. I tillegg foreslås det noen andre endringer i investeringsprogrammet som bl.a. baserer seg på ny informasjon som har kommet til etter ferdigstillelse av innstilling 1.

Det foreslås å redusere investeringsbudsjettet på avgiftsfinansiert område (selvkost) med ca. 240 mill. totalt for hele økonomiplanperioden. Det skyldes at sluttoppgjøret for omlegging av vann- og avløpsledninger ved bygging av bybane til Fyllingsdalen er forventet å komme allerede i 2023. Budsjettmidler ble derfor i fm. 2. tertialrapport 2023 fremskjøvet til 2023. I tillegg inndras ubrukt usikkerhetsavsetning på prosjektet.

Se nærmere omtale i eget kapittel om endringer i investeringsbudsjettet.

Utvikling i netto driftsresultat

Tabellen under viser utviklingen i netto driftsresultat siden Innstilling 1 til HØP 2024-2027 (beløp i mill.).

	2024	2025	2026	2027
Innstilling 1				
Driftsresultat	-221,0	-238,0	-127,0	-28,0
Driftsinntekter	-27 780,0	-27 798,0	-27 884,0	-28 136,0
Resultatgrad	0,8 %	0,9 %	0,5 %	0,1 %
Foreslåtte endringer tj.omr. 23 - til disposisjon	-87,9	-168,2	-154,4	-155,5
Foreslåtte endringer tj. omr. 21 - disponering	90,2	-93,0	-87,9	-90,8

Foreslåtte endringer tj. omr. 1-20 disponering	204,4	327,4	286,3	248,1
SUM foreslåtte endringer i Tilleggsinnstilling 1	206,4	66,2	44,0	1,8
Driftsresultat	-14,4	-171,4	-82,9	-25,8
Driftsinntekter	-27 833,9	-27 935,0	-28 040,1	-28 270,1
Resultatgrad etter Tilleggsinnstilling 1	0,1 %	0,6 %	0,3 %	0,1 %

Disponering av endring i driftsresultatet

Driftsresultatet svekkes med endringene som foreslås i tilleggsinnstilling 1. Tabellen under viser hvordan svekkelsen i driftsresultatet foreslås håndtert (beløp i mill.). Den øverste linjen viser summen av endringer i Tilleggsinnstilling 1, som reduserer driftsresultatet tilsvarende sammenlignet med Innstilling 1. De neste linjene i tabellen viser disponering av resultatsvekkelsen, fordelt på avsetning/bruk av disposisjonsfond og bundne fond (positivt beløp er avsetning til fond), samt endret driftsfinansiering av investeringer (overføring til investering).

Basert på oppdaterte fremdriftsanslag for 2023 og i lys av gjennomsnittlig investeringsnivå de siste år, foreslås det å ta ned samlet investeringsnivå med 100 mill. i 2024 og 2025 sammenlignet med Innstilling 1. I praksis gjøres dette ved å redusere driftsfinansieringen av investeringene tilsvarende, dvs. at bruken av disposisjonsfond tas ned. Det vises til nærmere omtale i kapitlet om endringer i investeringsprogrammet.

I Kortversjonen av HØP 2024-2027 fremgår en oppdatert fremstilling av utviklingen i netto driftsresultat i HØP-perioden sammenlignet med Vedtatt budsjett 2023, og disponeringen av det samlede driftsresultatet.

	2024	2025	2026	2027
Sum foreslåtte endringer	206,4	66,2	44,0	1,8
Bruk av bundne driftsfond	-17,0	-25,2	8,0	5,7
Bruk av disposisjonsfond	-89,7	-59,0	-51,9	-7,5

Endring overføring til investering	-100,0	-100,0	0,0	0,0
Sum disponering	-206,4	-66,2	-44,0	-1,8
SUM	0,0	0,0	0,0	0,0

Finansielle måltall

Tabellen under viser status for de tre tallfestede finansielle måltallene med endringene som foreslås i Tilleggsinnstilling 1:

		2024	2025	2026	2027
Netto driftsresultat	Innst. 1	0,8%	0,9%	0,5%	0,1%
	Tilleggsinnst. 1	0,1%	0,6%	0,3%	0,1%
Gjeldsgrad	Innst. 1	65%	65%	68%	69%
	Tilleggsinnst. 1	64%	66%	67%	68%
Disposisjonsfond	Innst. 1	13%	12%	11%	10%
	Tilleggsinnst. 1	13%	12%	11%	10%

Som det fremgår av tabellen over, gir de foreslåtte endringene i Tilleggsinnstilling 1 et redusert netto driftsresultat i 2024 sammenlignet med Innstilling 1. Driftsresultatet er også nedjustert i 2025 og 2026, men i noe mindre grad. I gjennomsnitt reduseres driftsresultatet for HØP-perioden med 0,3 prosentpoeng sammenliknet med Innstilling 1.

Det gjøres i Tilleggsinnstilling 1 kun mindre endringer i belåningen. Samtidig øker de frie inntektene, noe som fører til at måltallet for gjeldsgrad kommer noe ned gjennom økonomiplanperioden.

Disposisjonsfondet holdes på og over måltallet på 10% av totale driftsinntekter gjennom hele HØP-perioden, på samme måte som i Innstilling 1. Isolert sett bidrar det reduserte driftsresultatet til økt bruk fra disposisjonsfondet for å opprettholde finansieringen av investeringer. Dette kompenseres imidlertid av redusert overføring fra drift. Se nærmere omtale under investeringsbudsjettet.

Samletabell med alle endringer i Tilleggsinnstilling 1

Interaktiv tabell som viser alle endringer i driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde (Nr. og beskrivelse)	Tiltak	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
01A - Barnehage	Endret makspris barnehager	66 500	143 450	141 450	139 450
01A - Barnehage	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-12	-12	-12	-12
01A - Barnehage	Omfordele budsjett Vigilo til linjen fra skole til barnehage	833	833	833	833
01A - Barnehage	Reduksjon pensjonspåslag til private barnehager	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900
01A - Barnehage	Økt kapitaltilskudd til private barnehager	3 000	3 000	3 000	3 000
01B - Skole	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	15 873	15 873	15 873	15 873
01B - Skole	Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler	0	0	0	610
01B - Skole	Erstatningsskoleutgifter	710	710	710	710
01B - Skole	Flere miljøarbeidere i skolen	8 000	8 000	8 000	8 000
01B - Skole	Gratis halvdagsplass SFO 3. trinn	34 000	70 000	70 000	70 000
01B - Skole	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-24 194	-24 194	-24 194	-24 194
01B - Skole	Omfordele budsjett Vigilo til linjen fra skole til barnehage	-833	-833	-833	-833
01B - Skole	Omlegging av utdanningsløp for lærerutdanningen	20 600	20 600	20 600	20 600
01B - Skole	Reversering av geografisk avgrenset innføring av gratis SFO for 3. trinn	-8 000	-17 000	-17 000	-17 000
01B - Skole	Skoletilbud til bosatte flyktninger	-11 590	-11 590	-11 590	-11 590
01C - Spesialpedagogiske tjenester	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
02 - Barnevern	Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie	525	525	525	525
02 - Barnevern	DigiBarnevern	4 500	900	900	900
02 - Barnevern	Ekstern gjennomgang av kommunikasjon til og fra barnevernet	500	0	0	0
02 - Barnevern	Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal	600	600	600	600
02 - Barnevern	Fosterhjemsveiledning og FACT Ung - Nye lokaler i Aasegården	650	650	650	650

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde (Nr. og beskrivelse)	Tiltak	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
02 - Barnevern	Omfordeling av budsjett - tiltakpakke til barnevernet	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
02 - Barnevern	Tilpasning til aktivitetsnivå for barnevernstjenesten	8 300	8 300	8 300	8 300
02 - Barnevern	Traineestillinger i barnevernet	2 400	1 200	0	0
03A - Tjenester til eldre	Reversering av kutt i budsjetttrammen til sykehjem	10 970	10 970	10 970	10 970
03A - Tjenester til eldre	Slettemarken sykehjem - utvidet drift	16 900	20 400	20 400	20 400
03A - Tjenester til eldre	Styrket grunnbemanning sykehjem	25 000	25 000	25 000	25 000
03B - Tjenester til funksjonshemmede	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Gjennomgang av utmålingspraksis	-10 970	-10 970	-10 970	-10 970
03B - Tjenester til funksjonshemmede	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Økte utgifter	1 720	1 720	1 720	1 720
03C - Tjenester til utviklingshemmede	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Økte utgifter	6 260	6 260	6 260	6 260
03C - Tjenester til utviklingshemmede	Ny bruker i bolig - avvikling av kjøpt tiltak	2 900	2 900	2 900	2 900
03C - Tjenester til utviklingshemmede	Tilsyn i videregående skole (TIV)	2 000	2 000	2 000	2 000
03D - Psykisk helse	Bo- og tjenestetilbud psykisk helse voksne	650	650	650	650
03D - Psykisk helse	Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	4 100	4 100	4 100	4 100
03D - Psykisk helse	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) Psykisk helse barn og unge	1 236	1 236	1 236	1 236
03D - Psykisk helse	Enetiltak i psykisk helse	5 100	5 100	5 100	5 100
03D - Psykisk helse	FACT Ung	1 859	2 659	3 059	3 059
03D - Psykisk helse	Fosterhjemsveiledning og FACT Ung - Nye lokaler i Aasegården	650	650	650	650
03D - Psykisk helse	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
03D - Psykisk helse	Nytt bo- og tjenestetilbud for enkeltbruker	6 243	6 243	6 243	6 243
03D - Psykisk helse	Samlokalisering Psykisk helse vest	1 800	1 800	1 800	1 800
03D - Psykisk helse	Styrke forvaltning psykisk helse voksne	900	900	900	900
03D - Psykisk helse	Tilskudd Mental helse Bergen, Treffstedet loftet	-890	-890	-890	-890
03D - Psykisk helse	Tilskudd Studentsamskipnaden på Vestlandet	700	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde (Nr. og beskrivelse)	Tiltak	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
03D - Psykisk helse	Tilskudd til Pitstop	350	0	0	0
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Boligprogrammet 250 - Hylkje	0	0	0	-11 550
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Boligprogrammet 250 - Sandalsringen	0	0	0	-18 400
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Opphør av enetiltak	-1 296	-1 296	-1 296	-1 296
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Styrket bemanning i Bjørnsons gate	7 500	10 000	10 000	10 000
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Tilskudd til Blå kors Steg for Steg	500	0	0	0
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Husleie NAV Årstad	960	960	960	960
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Norsk Folkehjelp Bergen (977257131) – DiMe-prosjektet	-350	-350	-350	-350
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-3	-3	-3	-3
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Tilskudd til Springbrett for ungdom.	100	0	0	0
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Økning av kvalifiseringsstønad	850	1 700	1 700	1 700
04C - Introduksjons- og tolketjenester	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1 538	-1 538	-1 538	-1 538
04C - Introduksjons- og tolketjenester	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
05A - Forebyggende helsearbeid	Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie	525	525	525	525
05A - Forebyggende helsearbeid	Beholde det byomfattende tiltaket Rusfri start på livet	1 500	1 500	1 500	1 500
05A - Forebyggende helsearbeid	Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal	600	600	600	600
05A - Forebyggende helsearbeid	Kompensasjon tuberkulosescreening	12 800	0	0	0
05A - Forebyggende helsearbeid	Tiltak for flyktninger fra Ukraina	-12 800	0	0	0
05B - Behandling og rehabilitering	Allmennlegetjenesten - økt antall leger i spesialisering (LIS1)	2 682	2 682	2 682	2 682
05B - Behandling og rehabilitering	Fastlegeordningen - økning og endring av basistilskuddet	5 827	5 827	5 827	5 827
05B - Behandling og rehabilitering	Tilskudd til Kirkens bymisjon Helsecenter for papirløse migranter	-1 018	-1 018	-1 018	-1 018
07 - Brannvesen	Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing	1 382	1 382	1 382	1 382
07 - Brannvesen	Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing	-3 090	-3 090	-3 090	-3 090

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde (Nr. og beskrivelse)	Tiltak	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
07 - Brannvesen	Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing	1 449	1 449	1 449	1 449
07 - Brannvesen	Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing	219	219	219	219
07 - Brannvesen	NKS IKS 110 - Bergen kommune sin andel av økte kostnader 110 Vest	999	999	999	999
07 - Brannvesen	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-969	-969	-969	-969
08 - Samferdsel	Digitalisering samferdsel - redusert driftskonsekvens 2024 for prosjekt Bydata	-786	0	0	0
08 - Samferdsel	Inntektskrav Bergen Parkering	-27 500	-27 500	-27 500	-27 500
08 - Samferdsel	Inntektskrav Bergen Parkering	27 500	27 500	27 500	27 500
08 - Samferdsel	Strømkostnader gatelys parker og allmenninger, teknisk justering mellom tjenesteområder	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
09 - Boligtiltak	EBE - Innleie av boliger til flyktninger	22 240	22 240	15 230	4 300
09 - Boligtiltak	EBE - Innleie av boliger til flyktninger - dokumentering av overtakelse	900	0	0	0
09 - Boligtiltak	EBE - Innleie av boliger til flyktninger - estimat på kommende boliger	11 220	11 220	9 820	0
09 - Boligtiltak	EBF - FDV-kostnader - innleie av boliger til flyktninger	3 750	3 750	2 550	713
09 - Boligtiltak	EBF - Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	-29 700	-29 700	-20 196	-5 643
09 - Boligtiltak	EBF - Lønnskostnader - oppfølging innleie av boliger til flyktninger	1 499	847	576	160
09 - Boligtiltak	EBF - Overføring av husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	24 451	25 103	17 070	4 770
09 - Boligtiltak	Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	-24 451	-25 103	-17 070	-4 770
09 - Boligtiltak	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
09 - Boligtiltak	Økning i bostøtte	15 843	15 843	15 843	15 843
10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-156	-156	-156	-156

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde (Nr. og beskrivelse)	Tiltak	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Offentlige planer - endring i bruk av tidligere fondsmidler	4 358	4 358	4 358	4 358
10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Offentlige planer - endring i bruk av tidligere fondsmidler	-4 358	-4 358	-4 358	-4 358
10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder	-2 010	-2 010	-2 010	-2 010
10B - Private planer og byggesak	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1 436	-1 436	-1 436	-1 436
10B - Private planer og byggesak	Retting av oppført boligbygg	-16 600	-3 000	0	0
10B - Private planer og byggesak	Retting av oppført boligbygg	16 600	3 000	0	0
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Strømkostnader gatelys parker og allmenninger, teknisk justering mellom tjenesteområder	1 000	1 000	1 000	1 000
10D - Klima og miljø	Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
12 - Kultur	Aktivitetskortet	5 000	5 000	5 000	5 000
12 - Kultur	Etablering av Kulturkvartalet - engangstilskudd til husleie	8 540	0	0	0
12 - Kultur	Innarbeiding av leiekontrakter og fremleiekontrakter for nytt Kulturkvartal på Verftet	-450	-539	-539	-539
12 - Kultur	Inntektskrav Kulturetaten - Skur 14	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
12 - Kultur	Institusjoner med delt tilskuddsansvar	7 633	7 633	7 633	7 633
12 - Kultur	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-414	-414	-414	-414
12 - Kultur	Skur 14 - inntektsbortfall ved kommunal overtagelse	1 100	1 100	1 100	1 100
12 - Kultur	Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892) (engangstilskudd)	1 000	0	0	0
12 - Kultur	Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl (956330874) - Engangstilskudd	1 500	0	0	0
12 - Kultur	Teknisk justering mellom tjenesteområder	-1 295	-1 295	-1 295	-1 295

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde (Nr. og beskrivelse)	Tiltak	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
12 - Kultur	Tilskudd til aktivitet på Dikkedokken i interimperioden frem til oppgradering	1 000	0	0	0
13 - Idrett	Engangstilskudd Sædalen IL	5 000	0	0	0
13 - Idrett	Festeavtale grunn Alvøen idrettshall	300	300	300	300
13 - Idrett	Istid Bergenshallen påske-juni	320	320	320	320
13 - Idrett	Manglede prisjustering av oppdragsavtale med Ado Arena Drift AS	1 280	1 280	1 280	1 280
13 - Idrett	Plan, prosjektering og grunnundersøkelser	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
13 - Idrett	Plan, prosjektering og grunnundersøkelser	2 500	2 500	2 500	2 500
13 - Idrett	Tilskudd til Bjarg IL i forbindelse med bygging av Bjarg Arena	2 600	2 600	1 900	1 200
14 - Næring	One Ocean Week 2024	2 000	0	0	0
15 - Bystyrets organer og administrasjon	Drift av Bergen Rådhus	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
15 - Bystyrets organer og administrasjon	Overføring av telefontjeneste for Bystyrets kontor til Innbyggjerservice	-216	-216	-216	-216
15 - Bystyrets organer og administrasjon	Økning i antall politiske stillinger som en konsekvens av valget 2023	3 224	3 224	3 224	3 224
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-15 873	-15 873	-15 873	-15 873
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing	41	41	41	41
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Fordeling av inntektskrav mellom BBS og BNKI	840	840	840	840
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Fordeling av inntektskrav mellom BBS og BNKI	-840	-840	-840	-840
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	24 194	24 194	24 194	24 194
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1 399	-1 399	-1 399	-1 399
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	3 960	3 960	3 960	3 960
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-52	-52	-52	-52

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde (Nr. og beskrivelse)	Tiltak	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	80	80	80	80
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-28	-28	-28	-28
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	1 971	1 971	1 971	1 971
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Nærværprosjekt	4 000	4 000	0	0
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Omfordeling av budsjett - tiltakpakke til barnevernet	1 200	1 200	1 200	1 200
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Oppgavegjennomgang i kommunen	-85 000	-85 000	-85 000	-85 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Overføring av telefontjeneste for Bystyrets kontor til Innbyggjerservice	216	216	216	216
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Politisk rådgiver - byrådet	1 000	1 000	1 000	1 000
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Sentral usikkerhetsavsetning nye tiltak (SAM)	-30 000	0	0	0
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Styrking av administrativ kapasitet og kompetanse som følge av betydelig vekst i aktivitetsnivå ut mot brukerne	3 200	3 200	3 200	3 200
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder	3 010	3 010	3 010	3 010
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Teknisk justering innenfor tjenesteområdet	16	16	16	0
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Teknisk justering innenfor tjenesteområdet	-16	-16	-16	0
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Teknisk justering mellom tjenesteområder	1 295	1 295	1 295	1 295
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Økte kostnader som følge av ny MS-lisens avtale	5 300	5 300	5 300	5 300
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Økte utgifter til HR-systemer	430	430	430	430
18A - Vann og avløp	Endring i beregnet renteinntekt på selvkostfondene	-72	526	683	217
18A - Vann og avløp	Endring i bruk av selvkostfond	-22 728	-30 916	2 257	-27
18A - Vann og avløp	Endring i renteutgifter på VA-investeringer	17 700	21 600	17 900	18 500
18A - Vann og avløp	Endring i selvkostavskrivninger for VA	5 100	15 200	13 200	15 900
18A - Vann og avløp	Gebyrendring innen VA	0	-6 410	-34 040	-34 590

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde (Nr. og beskrivelse)	Tiltak	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
20 - Interne tjenester / fordelte kostnader	Reversering ekstraordinært inntektskrav 2023 - renhold	1 936	1 936	1 936	1 936
21 - Pensjon og fellesposter	Endringer pensjon	176 107	0	0	0
21 - Pensjon og fellesposter	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	1 276	1 276	1 276	1 276
21 - Pensjon og fellesposter	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	7 821	7 821	7 821	7 821
21 - Pensjon og fellesposter	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	6 884	6 884	6 884	6 884
21 - Pensjon og fellesposter	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	91 959	91 959	91 959	91 959
21 - Pensjon og fellesposter	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	-218	-218	-218	-218
21 - Pensjon og fellesposter	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	684	684	684	684
21 - Pensjon og fellesposter	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	189	189	189	189
21 - Pensjon og fellesposter	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	-38 366	-38 366	-38 366	-38 366
21 - Pensjon og fellesposter	Justering motpost selvkostrester	-17 737	-22 236	-18 692	-18 827
21 - Pensjon og fellesposter	Lønnsavsetning 2024	-133 323	-125 823	-126 275	-126 275
21 - Pensjon og fellesposter	Motpost selvkostavskrivinger	-5 100	-15 200	-13 200	-15 900
23 - Sentrale inntekter og finansposter	Avdrag, utlån m.v.	0	-2 300	7 800	9 000
23 - Sentrale inntekter og finansposter	Eiendomsskatt	57 000	57 000	57 000	57 000
23 - Sentrale inntekter og finansposter	Overføring til investeringsregnskapt	-100 000	-100 000	0	0
23 - Sentrale inntekter og finansposter	Renter m.v.	-1 576	3 300	9 400	9 500
23 - Sentrale inntekter og finansposter	Skatt på formue og inntekt	-130 000	-131 000	-132 100	-133 200
23 - Sentrale inntekter og finansposter	Statlig rammetilskudd	36 650	-95 200	-96 500	-97 800
23 - Sentrale inntekter og finansposter	Ubundne avsetninger	-89 682	59 042	-51 972	-7 548
23 - Sentrale inntekter og finansposter	Utbytte	-50 000	0	0	0
Totalsum		0	0	0	0

Budsjettvedtak

Det vises til forslag til vedtakspunkt 1 i [Innstilling 1](#) til Handlings- og økonomiplan 2024-2027, som tar høyde for endringer som foreslås i byrådets tilleggsinnstillinger. Det foreslås ikke endringer i dette vedtakspunktet nå:

Generelle vedtak:

1. Forslag til årsbudsjett 2024 vedtas i samsvar med følgende:

a) Bystyret vedtar totalt netto budsjettbeløp for 2024 til tjenesteområdene slik det

fremgår av budsjettdokumentasjonen og byrådets tilleggsinnstillinger og med de endringer som er foretatt i budsjettbehandlingen i bystyret.

b) Bystyret vedtar investeringsbudsjettet for 2024 for bykassen slik det fremgår av budsjettdokumentasjonen og byrådets tilleggsinnstillinger og med de endringer som er foretatt i budsjettbehandlingen i bystyret.

Forslag til nytt vedtakspunkt 10:

Bystyret ber byrådet om å legge fram en eller flere saker for bystyret med sikte på å beslutte konkurranseutsetting av to sykehjem og innføring av brukervalg av helsetjenester i hjemmet.

Forslag til nytt vedtakspunkt 11:

Botilbudet for fattige tilreisende EØS-borgere avvikles fra 2024.

Skattevedtakets punkt 1b) oppdateres i tråd med byrådets forslag til redusert promillesats. Forslag til oppdatert skattevedtak er som følger:

Skattevedtak:

1. I medhold av Eieendomsskattelova §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2024:
  - a) Faste eiendommer i hele kommunen etter Eieendomsskattelova § 3 a)
  - b) Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 5 promille. I medhold av Eieendomsskattelova § 12 a) differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 2,6 promille. Fastsettelse av takst på boligeiendom skal være i henhold til Eieendomsskattelova § 8 C-1. Øvrige eiendommer takseres i henhold til Eieendomsskattelova § 8 A. For boligdelen av eiendommer (herunder fritidseiendommer) som ikke blir benyttet til næringsvirksomhet gjelder et bunnfradrag på 750 000 kroner av takstverdi. Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen egne vedtekter for taksering av faste eiendommer i Bergen kommune [Bergen kommune - Styrende dokument](#)
  - c) Det skrives ut skatt på et særskilt skattegrunnlag som følge av at produksjonsutstyr og -installasjoner ikke skal medtas i takstgrunnlaget når de tidligere verk og bruk skal takseres og regnes som næringseiendom fra 2019. Det særskilte skattegrunnlaget skal i 2024 være redusert med seks syvendedeler (jf. overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4 første punktum). Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget skal være 5 promille.
2. Eiendomsskatten skal i 2024 betales i fire terminer, 20. februar, 20. mai, 20. august og 20. november.
3. Skatt på inntekt og formue: Bystyret opprettholder tidligere vedtak om å benytte høyeste sats for den kommunale skatteøren.
4. Lånevedtaket foreslås oppdatert som følge av endringene i investeringsbudsjettet som fremmes i Tilleggsinnstilling 1. Forslag til oppdatert lånevedtak er som følger:

Lånevedtak:

Bystyret vedtar å oppta lån i år 2024 i samsvar med vedtatt budsjett for bykassen og kommunens lånefond. Dette innebærer lån kr. 2.376.000.000 til investeringsformål og kr 950.000.000 i Startlån fra Husbanken. Byrådet gis fullmakt til på kommunens vegne å inngå avtaler om opptak av obligasjonslån, sertifikatlån og gjeldsbrevlån (herunder lån i Husbanken) og til å avtale nærmere lånetidspunkt og lånevilkår og til å undertegne lånekontrakter innenfor vedtatt låneramme. Fullmakten gjelder også refinansiering.

Oppdaterte forslag til vedtak fremgår samlet av Kortversjon av Handlings- og økonomiplan 2024-2027/Budsjett 2024, som ligger på [kommunens budsjettside for 2024](#).

Endring i finansiering av kommunens tjenester

Til disposisjon for tjenesteområdene

Tabellen under oppsummerer totaltall for sentrale poster inkludert endringene som foreslås i Tilleggsinnstilling 1. Deretter gjennomgås endringene i Tilleggsinnstilling 1 - først endringene i de sentrale inntektene og deretter på finanspostene.

Oppsummering sentrale poster (beløp i mill.)	Justert budsjett 2023	2024	2025	2026	2027
Sentrale inntekter	-19 865,7	-21 464,0	-21 548,2	-21 554,8	-21 671,4
Finansinntekter/-utgifter	707,0	933,5	1 156,0	1 217,3	1 303,7
Avsetninger og bruk av avsetninger	-23,1	- 342,9	- 185,9	- 264,4	- 241,5
Øvrige inntekter og utgifter som hører til sentralt tjenesteområde	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overført til investering	236,2	357,3	357,3	347,3	267,3
Sum sentrale inntekter og utgifter - Til fordeling tjenesteområdene	-19 158,3	-20 516,1	-20 220,8	-20 254,7	-20 341,9
Sum fordelt tjenesteområdene	19 158,3	20 516,1	20 220,8	20 254,7	20 341,9
Merforbruk/mindreforbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Kommunens sentrale inntekter* utgjør i stort den budsjettrammen som kan brukes til å finansiere kommunens tjenester. Det er en økning i denne rammen i 2024 på netto 36 mill. sammenliknet med Innstilling 1. Endringene følger i all hovedsak av Statsbudsjettet 2024. Se omtale av statsbudsjetteffekter under og i kapitlet *Oppsummering av endringer*. Byrådets forslag om redusert promillesats for eiendomsskatt vil redusere kommunens inntekter med 57 mill. årlig. Videre foreslås en økt utbytteinntekt på 50 mill. i 2024. Se nærmere omtale under.

*Som tabellen over viser, utgjør de sentrale inntektene hoveddelen av den disponible budsjettrammen, men man må også trekke fra netto finansutgifter, fondsavsetninger, og driftsfinansiering av investeringer.

Sentrale inntekter

	2024	2025	2026	2027
Eiendomsskatt	57,0	57,0	57,0	57,0
Skatt på formue og inntekt	-130,0	-131,0	-132,1	-133,2
Statlig rammetilskudd	36,7	-95,2	-96,5	-97,8
Totalsum	-36,4	-169,2	-171,6	-174,0

Frie inntekter

Effekter av Statsbudsjettet

Effekter 2024

Anslaget for frie inntekter i Innstilling 1 var basert på informasjon fra Revidert Nasjonalbudsjett (RNB) 2023 og Kommuneproposisjonen 2024. Oppdaterte anslag i Tilleggsinnstilling 1 bygger på Støre-regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024.

Veksten i kommunenes frie inntekter fra 2023 til 2024 er beregnet ut fra anslag på regnskap, nominelt 4,7 prosent. Prisveksten i kommunesektoren i 2023–2024 (deflator) er anslått til 4,3 prosent, noe som gir en realvekst på 0,4 prosent fra anslag regnskap 2023 til forslag 2024. Prisveksten var i Innstilling 1 anslått til 4,1 prosent.

Tabellen under sammenlikner forslaget til statsbudsjett med beløp som lå inne i Innstilling 1:

Beløp i mill. kr	2024
Redusert innbyggertilskudd	100,9
Redusert trekk gjennom utgiftsutjevningen	-20,6
Økt trekk gjennom overgangsordningen	11,1
Redusert trekk i inntektsutjevningen	-11,7
Annet	- 0,2
Endring rammetilskudd	79,5
Endring skatt på formue og inntekt	-130,0
Sum endring i frie inntekter	-50,5

Sammenliknet med Innstilling 1 medfører Statsbudsjettet en anslått økning i frie inntekter på 50,5 mill. Samtidig er det lagt inn merutgifter/oppgaveendringer som kommer i tillegg til Innstilling 1, beregnet til 82,5 mill. kroner. Dette gjelder blant annet redusert foreldrebetaling i barnehage (66,5 mill.), økt basistilskudd fastleger (5,8 mill.), LIS-stillinger – leger i spesialisering (2,7 mill.) og tilskudd til institusjoner med delt tilskuddsansvar (7,6 mill.).

I tillegg ble det i budsjettforliket i Stortinget vedtatt å innføre gratis halvdagsplass på SFO for 3.klasse, samt at minstesatsen for deltakere i kvalifiseringsprogrammet ble økt med 5,000 kroner. For å finansiere dette er kommunens rammetilskudd økt med 42,9 mill. kroner i 2024 (halvårseffekt) og 85,7 mill. kroner fra og med 2025 (helårseffekt). Tilhørende merutgifter på 35,4 mill. kroner er foreslått innarbeidet i 2024, og 72,8 mill. kroner fra og med 2025 på tjenesteområde 01B Skole.

Samlet gir det opprinnelige forslaget til Statsbudsjettet en svekkelse sammenliknet med Innstilling 1 på anslagvis 32 mill. kroner for Bergen kommune i 2024. Etter budsjettforliket i Stortinget er svekkelsen noe mindre, på om lag 25 mill. kroner.

Tabellen over viser at innbyggertilskuddet er redusert, mens skatt på formue og inntekt er økt, sammenliknet med Innstilling 1. Dette for å opprettholde målet om at skatte på inntekt og formue skal utgjøre 40% av kommunens samlede inntekter.

Utgiftsutjevningen består av til sammen 24 kriterier som grunnlag for beregning av en kommunes utgiftsbehov. Dette er både rene befolkningskriterier, som f.eks. antall barn i skolealder, men også kriterier som skal fange opp behov knyttet til sosiale forhold, helse, lange avstander o.l. Kriteriene oppdateres med ny statistikk til hvert nytt statsbudsjett, og for 2024 er resultatet at dette at trekket i kommunens inntekter reduseres med 20,6 mill., fra vel 1 mrd. kroner i Innstilling 1 til 980 mill. i Statsbudsjettet.

I arbeidet med skatteanslaget for kommende budsjettår tas det alltid utgangspunkt i inneværende år, men også utviklingen de seneste årene. Da brukes et mål for skatt per innbygger i egen kommune sett opp mot landsgjennomsnittet. I 2022 hadde Bergen et nivå på skatt per innbygger som var 5,0 prosent høyere enn gjennomsnittet for landets kommuner. Så langt i år har det vært tilnærmet lik utvikling i skatteinntektene i Bergen som for landet, noe som taler for å legge til grunn et forutsatt nivå for skatt per innbygger i 2024 som i 2022. Dette gir et anslag for skatt for 2024 på 12 184,2 mill. kroner. Sammen med et oppgitt rammetilskudd på 7.458,7 mill. kroner inkl. inntektsutjevning, gir dette et anslag for frie inntekter i 2024 på 19.642,9 mill. kroner. Det er også dette beløp staten oppgir som sitt anslag for Bergen i Statsbudsjettet.

Skatteetaten har fra og med inntektsåret 2022 begynt å sette ned marginprosenten, som er en andel av de løpende skatteinnbetalingene som settes av til å dekke differansen mellom restskatter og tilgodebeløp (marginoppgjør). Dette betyr isolert sett at kommunene får beholde en noe større andel av de løpende skatteinntektene, mot et noe svakere marginoppgjør om høsten. Målet for Skatteetaten er at framtidige marginoppgjør skal nærme seg null.

Effekter 2025-2027

For årene 2025-2027 opprettholdes en gjennomsnittlig realvekst i frie inntekter på 0,6% per år, i tråd med forutsetningen som ble lagt til grunn ved Innstilling 1. Veksten er dermed i tråd med anslått økning i demografikostnadene på 0,4-0,7% per år fram mot 2027.

Samlet endring i frie inntekter

Tabellen under oppsummerer endringene i frie inntekter sammenliknet med Innstilling 1.

Beløp i mill. kr	2024	2025	2026	2027
Skatt på formue og inntekt	-130,0	-131,0	-132,1	-133,2

Statlig rammetilskudd	36,7	-95,2	-96,5	-97,8
Endring frie inntekter	-93,4	-226,2	-228,6	-231,0

Eiendomsskatt

Det foreslås å justere satsen for eiendomsskatt fra 2,8 promille til 2,6 promille. Bunnfradraget holdes uendret på kr 750.000 i tråd med Innstilling 1. Det gir følgende endring i eiendomsskatt:

	2024	2025	2026	2027
Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer	57,0	57,0	57,0	57,0

Finansinntekter - og utgifter

	2024	2025	2026	2027
Renter m.v.	-1,6	3,3	9,4	9,5
Utbytte	- 50,0	0	0	0
Avdrag, utlån m.v.	0	-2,3	7,8	9,0
Netto finansinntekter/finansutgifter	-51,6	1,0	17,2	18,5
Finansutgifter i tjenesteområdene	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Totale finansutgifter	-51,7	0,9	17,1	18,4

Utbytte

Det foreslås økning i utbytte i 2024 med 50 mill. Utbyttet er uspesifisert, men ut fra en helhetsvurdering foreligger det potensiale for økt utbytte fra selskapene kommunen eier. Utbyttet vil konkretiseres i forbindelse med revidert budsjett 2024.

Endringer i investeringsprogrammet

Til denne tilleggsinnstillingen foreslås det endringer basert på det som ble spilt inn i 2. tertialrapport 2023 med effekt i HØP 24-27, fortrinnsvis forskyvinger. I tillegg foreslås det noen andre endringer i investeringsprogrammet som baserer seg på ny informasjon som har kommet til etter ferdigstillelse av innstilling 1 av økonomiplanen 2024-2027, da det er ønskelig å få

innarbeidet et så oppdatert investeringsbudsjett som mulig.

Endringene i investeringsbudsjettet fordeler seg slik på hhv. programområde og endringstype:

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer:

Endring (i mill.)	2024	2025	2026	2027
Forskyvninger/endret periodisering	47	-237	73	305
Kostnadsendring	104	31	41	6
Nye investeringer	16	-	-	-
Prosjekt utgår/inntrekk av midler	- 42	-	-10	-
Tekniske korreksjoner	34	-	-	-
Sum	160	-205	103	311

Avgiftsfinansierte investeringer:

Endring (i mill.)	2024	2025	2026	2027
Forskyvninger/endret periodisering	30	-113	-37	-
Kostnadsendring utover prisjustering	30	-149	-	-
Sum	60	-262	-37	-

Endringene som fremkommer av tabellene over er fordelt på henholdsvis forskyvninger, kostnadsendring, nye investeringer, utgåtte prosjekt og tekniske korreksjoner. Forskyvninger/ oppdatert periodisering utgjør den største endringen total sett.

Helst nederst i dette oppsummeringskapittelet ligger en dynamisk tabell hvor det er mulig å filtrere på de ulike endringene for å få en litt mer detaljert oversikt over hvilke investeringer det gjelder.

Endring driftsfinansiering

Basert på oppdaterte fremdriftsanslag for 2023 og i lys av gjennomsnittlig investeringsnivå de siste år, foreslås det å ta ned samlet investeringsnivå med 100 mill. i 2024 og 2025 sammenlignet med Innstilling 1. I praksis gjøres dette ved å redusere driftsfinansieringen av investeringene tilsvarende, dvs. at bruken av disposisjonsfond tas ned. Siden det ikke gjøres endringer i de enkelte prosjektene i investeringsprogrammet, økes den sentrale korreksjonslinjen/usikkerhetsavsetningen tilsvarende.

Sentral korreksjon

Det foreslås en endring i sentral korreksjon for å holde anslaget på investering på et realistisk nivå. Dette gjelder ikke-avgiftsfinansierte investeringer.

Se for øvrig innstilling 1 for nærmere omtale av denne korrigeringen.

	2024	2025	2026	2027
Sentral korreksjon i Innstilling 1	-840	-1 149	-1 629	-1 493
Endringer ihht. tilleggsinnstilling 1	-210	118	-103	-324
Oppdatert sentral korreksjon	-1 050	-1 030	-1 732	-1 817

Oppdatert investeringsnivå

For ikke-avgiftsfinansierte investeringer er oppdatert investeringsnivå nå 2,9 mrd. i 2024, synkende til ca. 2,7 mrd. i 2027.

Brutto investeringsnivå (i mill.)	2024	2025	2026	2027
Budsjettinnstilling 1	2 955	2 941	2 826	2 753
Tilleggsinnstilling 1	-51	-87	-	-13
Totalsum	2 904	2 854	2 826	2 739

Årsaken til at investeringsnivået får en liten endring skyldes endring i øremerket finansiering (statlig tilskudd) og noe høyere forventet MVA-kompensasjon, som gjør at man har fått finansiering til å investere for litt mer.

Endring lån

Alle endringene gir følgende endringer i lån, hvor negative beløp betyr økt låneopptak:

Endring (i mill.)	2024	2025	2026	2027
Avgiftsfinansierte investeringer	- 59,5	261,9	36,9	-
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer	-	-	-	-

Totalsum	- 99,0	- 80,6	- 202,3	- 540,4
-----------------	---------------	---------------	----------------	----------------

Oversikt over alle endringer i investeringsprogrammet

Beløp i 1000 kr

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Administrasjon og fellesfunksjoner	Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM	1 713	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Anskaffelse av loggmonitoreringsverktøy	-1 500	1 000	1 000	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Backuppløsning	7 200	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Byarkiv - ombygging	500	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet	3 091	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Digitalisering av analoge arkiv	350	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Digitalisering av økonomitjenester	683	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Digitaliseringsprosjekter	0	1 000	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Digitaliseringsprosjekter	-1 000	1 500	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Digitaliseringsprosjekter	910	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Digitaliseringsprosjekter	-1 250	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Etablering av permanent mottak av bekymringsmeldinger	5 540	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Kommunehuset Nesttun - luftbehandlingsanlegg og oppgradering - prosjektutvikling	2 500	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Kommunehuset Nesttun - luftbehandlingsanlegg og oppgradering - prosjektutvikling	654	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Oppgradering av Magistraten og Manufakturhuset - prosjektutvikling	1 600	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	0	0	45 000	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Sikringstiltak av kommunale arbeidsplasser	-3 000	0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	Sikringstiltak av kommunale arbeidsplasser	1 100	0	0	0
Barnehage	Barnehage - Rehabilitering og nybygg	-2 500	0	0	0
Barnehage	Garnes U, svømmehall - oppgradering	0	10 000	0	0
Barnehage	Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling	1 800	0	0	0
Barnehage	Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling	370	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Barnehage	Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling	-370	0	0	0
Barnehage	Haugatun barnehage - prosjektutvikling	800	0	0	0
Barnehage	Indre Arna barnehage - prosjektutvikling	2 500	0	0	0
Barnehage	Indre Arna barnehage - prosjektutvikling	284	0	0	0
Barnehage	Indre Arna barnehage - prosjektutvikling	-284	0	0	0
Barnehage	Kalfarveien barnehage - totalrehabilitering	3 000	0	0	0
Barnehage	Kjøp/regulering barnehagetomter	1 000	0	0	0
Barnehage	Laksevåg barnehage - totalrehabilitering	16 000	0	0	0
Barnehage	Laksevåg barnehage - totalrehabilitering	-8	0	0	0
Barnehage	Liakroken barnehage - oppgradering garderober	5 000	0	0	0
Barnehage	Mindre bygginvesteringer - sekkepost	5 000	0	0	0
Barnehage	Olsvik barnehage	260	0	0	0
Barnehage	Olsvik barnehage	32 605	0	0	0
Barnehage	Olsvik barnehage	-32 605	0	0	0
Barnehage	Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage	1 950	0	0	0
Barnehage	Oppgradering uteareal barnehage	2 000	0	0	0
Barnehage	Rehabilitering av Flaktveit barnehage - prosjektutvikling	1 394	0	0	0
Barnehage	Slettebakken barnehage - prosjektutvikling	2 300	0	0	0
Barnehage	Slettebakken barnehage - prosjektutvikling	360	0	0	0
Barnehage	Slettebakken barnehage - prosjektutvikling	-360	0	0	0
Barnehage	Søre Skogvei barnehage - prosjektutvikling	2 500	0	0	0
Boligtiltak	Bjørge, utleieboliger	3 700	0	0	0
Boligtiltak	Bjørge, utleieboliger	2 428	0	0	0
Boligtiltak	Bjørge, utleieboliger	-10 200	0	10 200	0
Boligtiltak	Bjørge, utleieboliger	-2 428	0	0	0
Boligtiltak	Bjørnsons gate 4	10 600	0	0	0
Boligtiltak	Boligprogram - 125 nye boliger	2 000	0	0	0
Boligtiltak	Boligprogram - 125 nye boliger	2 000	0	0	0
Boligtiltak	Boligprogram - 125 nye boliger	500	0	0	0
Boligtiltak	Boligprogram - 125 nye boliger	-35 000	0	0	0
Boligtiltak	Boligprogram - 125 nye boliger	1 000	0	0	0
Boligtiltak	Boligprogram - 125 nye boliger	0	0	30 000	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Boligtiltak	Boligprogram - 125 nye boliger	0	0	0	5 800
Boligtiltak	Boligprogram - 125 nye boliger	35 000	0	0	0
Boligtiltak	Boligprogram - 125 nye boliger	-5 000	-32 100	28 000	9 100
Boligtiltak	Kjøp av 3 enkeltboliger	-5 000	-5 000	0	0
Boligtiltak	Lonemarka - prosjektutvikling	5 300	0	0	0
Boligtiltak	Møllendalsveien - prosjektutvikling	5 700	0	0	0
Boligtiltak	Oppgradering/Sikringstiltak - Bjørnsonsgate botiltak	-10 600	0	0	0
Boligtiltak	Oppgradering/Sikringstiltak - Bjørnsonsgate botiltak	10 600	0	0	0
Boligtiltak	Petedalsmyra, utleieboliger	0	2 500	0	0
Boligtiltak	Petedalsmyra, utleieboliger	6 000	0	0	0
Boligtiltak	Petedalsmyra, utleieboliger	-6 000	0	0	0
Boligtiltak	Sandbrekkevegen bosenter og utleiebolig	3 500	0	0	0
Boligtiltak	Sandbrekkevegen bosenter og utleiebolig	9 280	0	0	0
Boligtiltak	Sandbrekkevegen bosenter og utleiebolig	-6 220	-59 100	-8 700	39 000
Boligtiltak	Sandbrekkevegen bosenter og utleiebolig	-9 280	0	0	0
Boligtiltak	Sanddalsringen utleieboliger	2 900	0	0	0
Boligtiltak	Sanddalsringen utleieboliger	10 581	0	0	0
Boligtiltak	Sanddalsringen utleieboliger	0	0	-21 340	10 480
Boligtiltak	Sanddalsringen utleieboliger	719	0	-35 000	0
Boligtiltak	Steinsvikkroken, utleieboliger	13 000	0	0	0
Boligtiltak	Steinsvikkroken, utleieboliger	4 800	0	0	0
Boligtiltak	Steinsvikkroken, utleieboliger	-17 472	-5 435	22 907	0
Boligtiltak	Steinsvikkroken, utleieboliger	-4 800	0	0	0
Boligtiltak	Tomt med prosjekt (Boligprogrammet)	7 900	0	0	0
Boligtiltak	Tomt med prosjekt (Boligprogrammet)	89 200	0	0	0
Boligtiltak	Tomt med prosjekt (Boligprogrammet)	-89 200	0	0	0
Brannvesen	Fana brannstasjon - nybygg	24 000	0	0	0
Idrett	AdO Arena, solenergianlegg	-17 100	0	0	0
Idrett	Alvøen idrettshall	19 186	0	0	0
Idrett	Alvøen idrettshall	-19 186	0	0	0
Idrett	Arna stadion - Nytt garderobebygg	0	1 490	0	0
Idrett	Bjørnarhallen - prosjektutvikling	14 593	0	0	0
Idrett	Bjørnarhallen - prosjektutvikling	-14 593	0	0	0
Idrett	Fyllingsdalen idrettshall, tilbygg – prosjektutvikling	3 700	0	0	0
Idrett	Gullbotn skiløyper - utbedring løyper og broer	7 500	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Idrett	Gullbotn skiløyper - utbedring løyper og broer	2 500	0	0	0
Idrett	Haugland bofelleskap	-1 180	0	0	0
Idrett	Haugland bofelleskap	1 180	0	0	0
Idrett	Haugland bofelleskap, ombygging gymsal	900	0	0	0
Idrett	Haugland bofelleskap, ombygging gymsal	2 080	0	0	0
Idrett	Haugland bofelleskap, ombygging gymsal	-6 710	-4 540	3 720	7 530
Idrett	Haugland bofelleskap, ombygging gymsal	-2 080	0	0	0
Idrett	Haukelandshallen - oppgradering/ rehabilitering	1 000	0	0	0
Idrett	Idrett - Rehabilitering og nybygg	0	0	-76 460	-48 150
Idrett	Idrett - Rehabilitering og nybygg	0	0	0	-9 574
Idrett	Kunstgressbane Nymark - Oppgradering av grusplass	27 000	0	0	0
Idrett	Kunstgressbane Nymark - Oppgradering av grusplass	1 000	0	0	0
Idrett	Kunstgressbane Nymark - Oppgradering av grusplass	11 000	0	0	0
Idrett	Kunstgressbane Nymark - Oppgradering av grusplass	-38 000	0	0	0
Idrett	Laksevåghallen, nybygg – prosjektvikling	2 000	0	0	0
Idrett	Laksevåghallen, nybygg – prosjektvikling	49 256	0	0	0
Idrett	Laksevåghallen, nybygg – prosjektvikling	-16 000	-23 856	-1 400	41 256
Idrett	Laksevåghallen, nybygg – prosjektvikling	-39 256	-10 000	-10 000	0
Idrett	Mathopen aktivitetssal	2 800	0	0	0
Idrett	Mathopen aktivitetssal	32 075	0	0	0
Idrett	Mathopen aktivitetssal	-15 515	0	2 425	13 090
Idrett	Mathopen aktivitetssal	-32 075	0	0	0
Idrett	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	697	0	0	0
Idrett	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	1 300	0	0	0
Idrett	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	-988	2 450	-1 463	0
Idrett	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	-1 300	0	0	0
Idrett	Nærmiljøanlegg nyinvest.	7 500	0	0	0
Idrett	Nærmiljøanlegg nyinvest.	-3 000	0	0	0
Idrett	Oppgradering av utendørsanlegg	300	0	0	0
Idrett	Oppgradering av utendørsanlegg	299	0	0	0
Idrett	Oppgradering av utendørsanlegg	2 250	0	0	0
Idrett	Oppgradering av utendørsanlegg	-11 000	0	0	0
Idrett	Oppgradering av utendørsanlegg	11 000	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Idrett	Rekkefølgekrav idrettsanlegg	2 500	0	0	0
Idrett	Rekkefølgekrav idrettsanlegg	8 000	0	0	0
Idrett	Rekkefølgekrav idrettsanlegg	4 800	0	0	0
Idrett	Rekkefølgekrav idrettsanlegg	-5 000	0	0	0
Idrett	Rekkefølgekrav idrettsanlegg	5 000	0	0	0
Idrett	Ski- og joggeløyper	3 955	0	0	0
Idrett	Ski- og joggeløyper	262	0	0	0
Idrett	Ski- og joggeløyper	-2 500	0	0	0
Idrett	Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun	33 000	0	0	0
Idrett	Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun	-38 000	-28 000	0	0
Introduksjons- og tolketjenester	Bergen Inkluderingscenter	23 000	0	0	0
Klima og miljø	Ladeinfrastruktur for bil	0	2 900	0	0
Klima og miljø	Ladeinfrastruktur for bil	500	0	0	0
Klima og miljø	Ladeinfrastruktur for bil	-3 300	0	0	0
Klima og miljø	Mobilpunkter Bergenhus og Årstad	3 449	0	0	0
Klima og miljø	Mobilpunkter og ladepunkter	5 000	0	0	0
Klima og miljø	Renere Havn - Prosjektkoordinator	1 125	0	0	0
Klima og miljø	Store Lungegårdsvann	14 322	0	0	0
Kultur	Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	250 539	0	0	0
Kultur	Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	-42 513	-70 874	6 461	106 926
Kultur	Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	-250 539	0	0	0
Kultur	Det Hanseatiske museum - utstilling - prosjektutvikling	4 900	0	0	0
Kultur	Det Hanseatiske museum - utstilling - prosjektutvikling	120	0	0	0
Kultur	Det Hanseatiske museum - utstilling - prosjektutvikling	-120	0	0	0
Kultur	Fyllingsdalen kulturhus - prosjektutvikling	2 500	10 000	0	0
Kultur	Fyllingsdalen kulturhus - prosjektutvikling	-46 390	0	0	0
Kultur	Fyllingsdalen kulturhus - prosjektutvikling	7 500	-11 490	3 990	0
Kultur	Fyllingsdalen kulturhus - prosjektutvikling	46 390	0	0	0
Kultur	Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg	11 400	5 000	0	0
Kultur	Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg	3 600	0	0	0
Kultur	Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg	-19 400	-14 000	5 400	28 000
Kultur	Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg	-3 600	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Kultur	Kommunale kulturbygg - Rehabilitering og nybygg	0	0	0	-1 203
Kultur	Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging	5 000	20 000	0	0
Kultur	Kunstnerisk utsmykning	1 500	0	0	0
Kultur	Kvinner på sokkel	1 000	0	0	0
Kultur	Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	10 000	31 956	0	0
Kultur	Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	6 900	0	0	0
Kultur	Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	4 595	0	0	0
Kultur	Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	-10 400	8 574	1 826	0
Kultur	Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	-4 595	0	0	0
Kultur	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	143	0	0	0
Kultur	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	160	0	0	0
Kultur	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	-143	355	-212	0
Kultur	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	-160	0	0	0
Kultur	Mindre bygginvesteringer - sekkepost	5 000	0	0	0
Kultur	Oppgradering KODE 1	12 000	0	0	0
Kultur	Produksjonskjøkken på Lystgården	0	4 000	0	0
Kultur	Rehabilitering av kaier ved Kystkultursenteret i Sandviken	300	0	0	0
Kultur	Sentralbadet scenekunsthuss	13 000	10 000	0	0
Kultur	Sentralbadet scenekunsthuss	-38 000	-10 000	-67 000	115 000
Kultur	Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun	3 800	0	0	0
Kultur	Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun	5 000	28 000	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Barnas byrom	-350	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Barnas byrom	17 297	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Barnas byrom	780	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Barnas byrom	-17 297	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Barnas byrom	-780	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Bystrand Lungegårdsparken	17 198	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Bystrand Lungegårdsparken	94 457	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Bystrand Lungegårdsparken	-93 436	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Den grønne akse	-10	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Den grønne akse	9	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Den grønne akse	27 665	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Naturforvaltning og parkdrift	Den grønne akse	20 939	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Den grønne akse	-9	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Den grønne akse	-27 665	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Den grønne akse	-20 939	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt	176	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Gjeddevann friluftsområde	878	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Gjeddevann friluftsområde	6 000	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Grønneviken - byboliger og delekultur - Prosjektutvikling	403	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	IT system for bruk av offentlig areal	400	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Kollevågen etterdrift avf.deponi	3 750	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Kollevågen etterdrift avf.deponi	-3 750	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Løvstien etappe 4 - delstrekning 2	11 073	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Mindemyren fase 1 - planlegging og gjennomføring	3 808	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Mindetorget	-1 380	3 000	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Mindetorget	0	0	-6 650	3 325
Naturforvaltning og parkdrift	Møllendalselven elve- og strandpark	11 009	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Møllendalselven elve- og strandpark	-10 933	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Nesttun elvepark	4 434	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Nesttun elvepark	-4 434	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Nygårdsparken midtre del	935	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Nygårdsparken nedre del	-9 889	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Nygårdsparken nedre del	2 294	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Nygårdsparken nedre del	-2 294	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Parker rehabilitering	-2 000	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Parker rehabilitering	2 948	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Parker rehabilitering	500	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Parker rehabilitering	2 000	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Rehabilitering gatetrær og vegetasjon	830	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Rehabilitering gatetrær og vegetasjon	-3 329	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Naturforvaltning og parkdrift	Rehabilitering gatetrær og vegetasjon	3 329	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Steinsvikneset	1 100	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Steinsvikneset	7 300	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Steinsvikneset	-7 300	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Sælenvassdraget del 1 - Lynghaugparken	1 978	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Sælenvassdraget del 1 - Lynghaugparken	1 000	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Sælenvassdraget del 2 - prosjektutvikling	500	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Sælenvassdraget del 2 - prosjektutvikling	-1 364	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Sælenvassdraget del 2 - prosjektutvikling	1 364	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Torgboder pilot	390	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Torgboder pilot	-390	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	96	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	2 250	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	1 442	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	-150	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	-3 210	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	3 210	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering	800	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Vassdrags- og våtmarkstiltak	500	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Vassdrags- og våtmarkstiltak	1 000	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Vågstrappen - prosjektutvikling	0	500	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Vågstrappen - prosjektutvikling	60	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	Vågstrappen - prosjektutvikling	-60	0	0	0
Næring	Avsetning til strategisk eiendomskjøp	27 185	0	0	0
Næring	Havneeiendommer sekkepost	3 500	0	0	0
Næring	Produksjonskjøkken på Lystgården	0	2 050	0	0
Næring	Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	2 000	0	0	0
Næring	Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	-35 314	-6 200	0	41 514
Næring	Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	0	0	-45 000	0
Næring	Skur 7, Statsraad Lehmkuhl - prosjektutvikling	2 000	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Næring	Sykkelparkering under tak	5 000	0	0	0
Næring	Sykkelparkering under tak	-5 000	0	0	0
Næring	Tilkobling bossett, Torgflaten	2 800	0	0	0
Private planer og byggesak	Digital 3D-modell	857	0	0	0
Renovasjon	Drotningstak deponi kommunal andel (50%)	300	0	0	0
Renovasjon	Drotningstak deponi kommunal andel (50%)	300	0	0	0
Renovasjon	Etterdrift deponier	300	0	0	0
Renovasjon	Etterdrift deponier	300	0	0	0
Renovasjon	Slettebakken avfallsdeponi	0	59 842	0	0
Renovasjon	Slettebakken avfallsdeponi	0	14 961	0	0
Samferdsel	AdO Arena, solenergianlegg	17 100	0	0	0
Samferdsel	Bilfri bydel – Bøhmergaten/Løvstakksiden	-200	-7 800	0	0
Samferdsel	Bilfri bydel – Bøhmergaten/Løvstakksiden	200	7 800	0	0
Samferdsel	Bilfri bydel – Bøhmergaten/Løvstakksiden	14 000	12 654	0	0
Samferdsel	Bilfri bydel – Bøhmergaten/Løvstakksiden	33 346	0	0	0
Samferdsel	Bilfri bydel – Bøhmergaten/Løvstakksiden	0	-35 000	35 000	0
Samferdsel	Bilfri bydel – Bøhmergaten/Løvstakksiden	-33 346	0	0	0
Samferdsel	Bilfri bydel – Nedre Nygård/Nygårdshøyden	19 192	0	0	0
Samferdsel	Deltakelse i Graveklubbprosjekter	1 593	0	0	0
Samferdsel	Deltakelse i Graveklubbprosjekter	-4 000	-3 500	0	0
Samferdsel	Digitalisering samferdsel	-1 100	0	0	0
Samferdsel	Digitalisering samferdsel	-9 400	-5 000	0	0
Samferdsel	Digitalisering samferdsel	300	0	0	0
Samferdsel	Digitalisering samferdsel	981	0	0	0
Samferdsel	Digitalisering samferdsel	0	1 596	1 596	0
Samferdsel	Digitalisering samferdsel	2 545	0	0	0
Samferdsel	Digitalisering samferdsel	9 400	5 000	0	0
Samferdsel	Gang- og sykkelveier	1 478	0	0	0
Samferdsel	Gang- og sykkelveier	-2 884	0	0	0
Samferdsel	Gang- og sykkelveier	2 884	0	0	0
Samferdsel	Gangveger Laksevåg del 2	178	0	0	0
Samferdsel	Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	560	560	0	0
Samferdsel	Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	3 600	0	0	0
Samferdsel	Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	-39 686	0	0	0
Samferdsel	Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	0	0	10 075	0
Samferdsel	Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	-25 188	20 068	5 120	0
Samferdsel	Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	39 686	0	0	0
Samferdsel	Gåstrategi oppfølging	1 920	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	3 074	0	0	0
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	3 357	0	0	0
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	625	0	0	0
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	4 457	0	0	0
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	-1 023	-1 335	0	0
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	-464	0	0	0
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	780	0	0	0
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	-2 300	0	0	0
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	-12 000	1 236	0	0
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	-1 300	-1 236	0	0
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	7 500	0	0	0
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	0	13 200	0	-13 200
Samferdsel	Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	0	-13 200	0	0
Samferdsel	Infrastrukturiltak i utbyggingsområder	-66	0	0	0
Samferdsel	Infrastrukturiltak i utbyggingsområder	20 000	0	0	0
Samferdsel	Infrastrukturiltak i utbyggingsområder	-20 000	0	0	0
Samferdsel	Johan Berentsensvei - fortau	-4 537	2 146	5 149	0
Samferdsel	Klimatilpasning, tiltak	3 511	0	0	0
Samferdsel	Klimatilpasning, tiltak	113	0	0	0
Samferdsel	Klostergarasjen - Utbedring av søyler	800	0	0	0
Samferdsel	Ladeinfrastruktur for bil	4 300	0	0	0
Samferdsel	Lyngbøveien - trafiksikring	14 000	0	0	0
Samferdsel	Lyngbøveien - trafiksikring	-30 000	0	30 000	0
Samferdsel	Midtunvegen bofelleskap, rekkefølgekrav og infrastruktur	300	0	0	0
Samferdsel	Midtunvegen bofelleskap, rekkefølgekrav og infrastruktur	884	0	0	0
Samferdsel	Midtunvegen bofelleskap, rekkefølgekrav og infrastruktur	-8 370	4 030	4 340	0
Samferdsel	Midtunvegen bofelleskap, rekkefølgekrav og infrastruktur	-884	0	0	0
Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	3 035	0	0	0
Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	2 787	0	0	0
Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	-47	0	0	0
Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	0	-9 154	0	0
Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	-4 080	0	0	0
Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	180	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	-10 000	0	0	0
Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	-12 866	0	0	0
Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	-2 500	0	0	0
Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	12 866	0	0	0
Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	2 500	0	0	0
Samferdsel	Møllendalsbakken	1 673	0	0	0
Samferdsel	Olsvik barnehage - rekkefølgekrav	360	0	0	0
Samferdsel	Olsvik barnehage - rekkefølgekrav	-360	0	0	0
Samferdsel	Rolland skole - rekkefølgekrav	-600	0	0	0
Samferdsel	Rolland skole - rekkefølgekrav	8 000	0	0	0
Samferdsel	Rolland skole - rekkefølgekrav	-8 000	0	0	0
Samferdsel	Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg	6 160	0	0	0
Samferdsel	Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida	7 641	0	0	0
Samferdsel	Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida	12 000	0	0	0
Samferdsel	Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida	0	13 200	0	0
Samferdsel	Trafikksikring	1 974	0	0	0
Samferdsel	Trafikksikring	310	0	0	0
Samferdsel	Trafikksikring	4 048	0	0	0
Samferdsel	Trafikksikring	8	0	0	0
Samferdsel	Trafikksikring	-11 000	0	0	0
Samferdsel	Trafikksikring	222	0	0	0
Samferdsel	Trafikksikring	-2 500	2 500	0	0
Samferdsel	Trafikksikring	11 000	0	0	0
Samferdsel	Trafikksikring	-222	0	0	0
Samferdsel	Utbyggingsavtaler Skjold	200	0	0	0
Samferdsel	Utbyggingsavtaler Søreide	407	0	0	0
Samferdsel	Utbyggingsavtaler Wergeland	-352	0	0	0
Samferdsel	Utbyggingsavtaler Wergeland	100	0	0	0
Samferdsel	Utbyggingsavtaler Wergeland	-100	0	0	0
Samferdsel	Wergeland – Grunnerverv og forberedende arbeider	2 094	0	0	0
Sentrale inntekter og finansposter	Sentral korleksjon	-52 500	-95 000	0	0
Sentrale inntekter og finansposter	Sentral korleksjon	0	0	-10 075	0
Sentrale inntekter og finansposter	Sentral korleksjon	-157 916	213 910	-93 358	-324 373
Skole	Aurdalslia skole - oppgradering - prosjektutvikling	1 500	0	0	0
Skole	Christi Krybbe skoler SFO - prosjektutvikling	1 000	0	0	0
Skole	Christi Krybbe skoler SFO - prosjektutvikling	8 380	0	0	0
Skole	Christi Krybbe skoler SFO - prosjektutvikling	4 000	0	-4 000	3 804

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Skole	Christi Krybbe skoler SFO - prosjektutvikling	-8 380	0	0	0
Skole	Eidsvåg skole - rehabilitering, nybygg og idrettshall	5 000	0	0	0
Skole	Fridalen skole, ombygging	4 800	0	0	0
Skole	Garnes skole - utskifting av ventilasjonsanlegg	9 500	0	0	0
Skole	Garnes U, svømmehall - oppgradering	0	9 300	0	0
Skole	Garnes U, svømmehall - oppgradering	-900	0	0	0
Skole	Garnes U, svømmehall - oppgradering	-14 200	4 900	9 300	0
Skole	Garnes U, svømmehall - oppgradering	900	-10 000	0	0
Skole	Garnes ungdomsskole - riving og nybygg	0	9 700	0	0
Skole	Garnes ungdomsskole - riving og nybygg	-33 740	-20 760	54 500	0
Skole	Gimle ungdomsskole – prosjektutvikling	2 000	0	0	0
Skole	Haukedalen skole - prosjektutvikling	1 400	0	0	0
Skole	Haukedalen skole - prosjektutvikling	1 610	0	0	0
Skole	Haukedalen skole - prosjektutvikling	-1 610	0	0	0
Skole	Haukeland skole – kapasitetsutvidelse	8 000	0	0	0
Skole	Haukeland skole – kapasitetsutvidelse	0	0	-10 000	0
Skole	Haukeland skole – kapasitetsutvidelse	-28 070	-8 000	36 070	0
Skole	Haukeland skole - oppgradering	10 000	0	0	0
Skole	Haukeland skole - oppgradering	9 000	0	0	0
Skole	Laksevåghallen, nybygg – prosjektutvikling	-10 000	10 000	10 000	0
Skole	Li skole - oppgradering	4 500	0	0	0
Skole	Loddefjord skole - prosjektutvikling	3 600	0	0	0
Skole	Loddefjord skole - prosjektutvikling	39 300	0	0	0
Skole	Loddefjord skole - prosjektutvikling	-8 300	-6 300	-5 700	20 300
Skole	Loddefjord skole - prosjektutvikling	-39 300	0	0	0
Skole	Lynghaug skole - oppgradering - prosjektutvikling	2 000	0	0	0
Skole	Midtunvegen bofelleskap	-20 000	35 000	20 000	0
Skole	Minde skole og idrettshall - prosjektutvikling	500	0	0	0
Skole	Minde skole og idrettshall - prosjektutvikling	-1 944	0	0	0
Skole	Minde skole og idrettshall - prosjektutvikling	1 944	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Skole	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	837	0	0	0
Skole	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2 900	0	0	0
Skole	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	-1 633	4 053	-2 420	0
Skole	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	-2 900	0	0	0
Skole	Mindre bygginvesteringer - sekkepost	5 000	0	0	0
Skole	Oppgradering av uteareal - skole	2 000	0	0	0
Skole	Oppgradering av uteareal - skole	4 000	0	0	0
Skole	Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage	2 050	0	0	0
Skole	Ortun skole	15 000	0	0	0
Skole	Rolland skole, riving og nybygg - prosjektutvikling	6 500	0	0	0
Skole	Rolland skole, riving og nybygg - prosjektutvikling	734	0	0	0
Skole	Rolland skole, riving og nybygg - prosjektutvikling	-8 460	8 460	0	0
Skole	Rolland skole, riving og nybygg - prosjektutvikling	-734	0	0	0
Skole	Rå skole, idrettshall	0	20 500	0	0
Skole	Rå skole, idrettshall	29 815	0	0	0
Skole	Rå skole, idrettshall	-20 045	-20 501	40 546	0
Skole	Rå skole, idrettshall	-29 815	0	0	0
Skole	Salhus skole – prosjektutvikling	1 400	0	0	0
Skole	Salhus skole – prosjektutvikling	941	0	0	0
Skole	Salhus skole – prosjektutvikling	-941	0	0	0
Skole	Salhus skule - Landmarkhuset	7 800	0	0	0
Skole	Sandgotna skole - Rehab. / ombygging 1 etg.	800	0	0	0
Skole	Sandgotna skole - Rehab. / ombygging 1 etg.	15 000	0	0	0
Skole	Skole - Rehabilitering og nybygg	0	-32 530	-14 770	-29 400
Skole	Skole - Rehabilitering og nybygg	0	0	-25 550	-66 840
Skole	Skole - Rehabilitering og nybygg	0	0	0	-78 180
Skole	Skole - Rehabilitering og nybygg	0	0	0	-17 055
Skole	Slettebakken skole - prosjektutvikling	2 849	0	0	0
Skole	Slettebakken skole - prosjektutvikling	-2 849	0	0	0
Skole	Slåtthaug skole - prosjektutvikling	2 000	0	0	0
Skole	Slåtthaug skole - prosjektutvikling	22 000	0	0	0
Skole	Slåtthaug skole - prosjektutvikling	-22 000	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Skole	Solenergianlegg kommunale bygg	4 500	0	0	0
Skole	Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - prosjektutvikling	2 000	2 000	0	0
Skole	Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - prosjektutvikling	37 000	0	0	0
Skole	Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - prosjektutvikling	-12 000	12 000	0	0
Skole	Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - prosjektutvikling	-37 000	0	0	0
Skole	Sykkelparkering under tak	5 000	0	0	0
Skole	Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling	1 000	0	0	0
Skole	Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling	1 400	0	0	0
Skole	Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling	-1 400	0	0	0
Skole	Trapp ved Christie Krybbe skoler	4 000	0	0	0
Skole	Tveiterås skole - riving og nybygg	5 000	0	0	0
Skole	Tveiterås skole - riving og nybygg	-7 700	0	0	0
Skole	Tveiterås skole - riving og nybygg	7 700	0	0	0
Skole	Utomhusanlegg skoler	2 800	0	0	0
Skole	Varden skole, utvidelse – prosjektutvikling	0	7 500	0	0
Skole	Varden skole, utvidelse – prosjektutvikling	-21 700	21 700	0	0
Skole	Ytre Arna skole - prosjektutvikling	3 500	0	0	0
Skole	Ytre Arna skole - prosjektutvikling	1 609	0	0	0
Skole	Ytre Arna skole - prosjektutvikling	-5 000	5 000	0	0
Skole	Ytre Arna skole - prosjektutvikling	-1 609	0	0	0
Skole	Åstveit skole - rehabilitering og nybygg	3 400	0	0	0
Skole	Åstveit skole - rehabilitering og nybygg	64 404	0	0	0
Skole	Åstveit skole - rehabilitering og nybygg	-30 434	-19 604	-21 504	40 625
Skole	Åstveit skole - rehabilitering og nybygg	-64 404	0	0	0
Tjenester til eldre	Fageråshjemmet - prosjektutvikling	5 000	0	0	0
Tjenester til eldre	Fageråshjemmet - prosjektutvikling	720	0	0	0
Tjenester til eldre	Fageråshjemmet - prosjektutvikling	-720	0	0	0
Tjenester til eldre	Frieda Fasmer, nytt sykehjem - prosjektutvikling	5 000	0	0	0
Tjenester til eldre	Frieda Fasmer, nytt sykehjem - prosjektutvikling	2 863	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Tjenester til eldre	Frieda Fasmer, nytt sykehjem - prosjektutvikling	-2 863	0	0	0
Tjenester til eldre	Hordnestunet - oppgradering og ombygging	18 000	2 000	0	0
Tjenester til eldre	Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg	4 000	0	0	0
Tjenester til eldre	Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg	-54 349	-103 945	33 782	124 512
Tjenester til eldre	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	1 323	0	0	0
Tjenester til eldre	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2 260	0	0	0
Tjenester til eldre	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	-1 759	4 365	-2 606	0
Tjenester til eldre	Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	-2 260	0	0	0
Tjenester til eldre	Sykehjem - Rehabilitering og nybygg	0	0	0	-60 000
Tjenester til eldre	Sykehjem - Rehabilitering og nybygg	0	0	0	-16 698
Tjenester til eldre	Sykehjem og Dagsentre - Oppgradering av uteområder	2 000	0	0	0
Tjenester til eldre	Åsaheimen	8 000	0	0	0
Tjenester til funksjonshemmede	Bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelse	5 000	0	0	0
Tjenester til funksjonshemmede	Bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelse	-5 300	0	0	0
Tjenester til funksjonshemmede	Tjenester til funksjonshemmede - rehabilitering og nybygg	-5 300	0	0	0
Tjenester til funksjonshemmede	Tjenester til funksjonshemmede - rehabilitering og nybygg	5 300	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser	20 000	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Breisteinvegen 190 - tjenestebase bofellesskap	0	-1 000	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Breisteinvegen 190 - tjenestebase bofellesskap	0	-3 000	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Breisteinvegen 190 - tjenestebase bofellesskap	19 503	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Breisteinvegen 190 - tjenestebase bofellesskap	-19 500	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Haugland bofellesskap	6 760	6 760	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Haugland bofellesskap	500	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Haugland bofellesskap	10 580	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Haugland bofellesskap	-6 080	-6 760	0	12 840
Tjenester til utviklingshemmede	Haugland bofellesskap	-11 760	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Krohnåstoppen bofellesskap for utviklingshemmede	5 000	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede	-10 000	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Tjenester til utviklingshemmede	Midtunvegen bofelleskap	5 000	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Midtunvegen bofelleskap	6 107	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Midtunvegen bofelleskap	-17 600	1 280	9 700	6 620
Tjenester til utviklingshemmede	Midtunvegen bofelleskap	13 893	-35 000	-20 000	0
Tjenester til utviklingshemmede	Mindre bygginvesteringer - sekkepost	6 000	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Nedre Totland bofellesskap	900	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Nedre Totland bofellesskap	5 160	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Nedre Totland bofellesskap	-10 900	10 620	-13 280	13 560
Tjenester til utviklingshemmede	Nedre Totland bofellesskap	-5 160	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Odins vei 102, bofellesskap - prosjektutvikling	-7 700	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Odins vei 102, bofellesskap - prosjektutvikling	7 700	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Sanddalsringen utleieboliger	-11 300	0	35 000	0
Tjenester til utviklingshemmede	Teigane bofellesskap	400	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Teigane bofellesskap	3 890	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Teigane bofellesskap	-1 590	-1 980	-4 620	8 190
Tjenester til utviklingshemmede	Teigane bofellesskap	-3 890	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Unneland bofellesskap	-55 494	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	Unneland bofellesskap	55 494	0	0	0
Vann og avløp	Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	250	0	0	0
Vann og avløp	Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	250	0	0	0
Vann og avløp	Breviksbakken del 2 separerer overvann	3 706	0	0	0
Vann og avløp	Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg	0	-149 118	0	0
Vann og avløp	Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg	0	-101 650	0	0
Vann og avløp	Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg	-1 684	-60 783	-30 000	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	-128	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	1 500	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	2 920	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	2 580	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	614	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	4 000	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	716	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	1 967	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	1 439	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	2 900	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	1 500	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	2 079	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	3 000	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	717	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	6 500	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	98	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	860	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	-12 550	0	0	0
Vann og avløp	Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	-560	0	0	0
Vann og avløp	Distribusjon av vann	250	0	0	0
Vann og avløp	Fanahammeren avløpssanering	2 978	0	0	0
Vann og avløp	Garnes renseanlegg oppgradering	1 365	0	0	0
Vann og avløp	Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng	-1 138	0	0	0
Vann og avløp	Kismul hovedvannledning del 1	-3 450	0	0	0
Vann og avløp	Kvernabekkevegen vannledning	1 058	0	0	0
Vann og avløp	Kvitura - Hope - Grimstad va-anlegg	-3 687	0	0	0
Vann og avløp	Kvitura - Hope - Grimstad va-anlegg	-4 774	0	0	0
Vann og avløp	Lyngbøvegen va-anlegg	6 395	0	0	0
Vann og avløp	Lyngbøvegen va-anlegg	412	0	0	0
Vann og avløp	Mjølkeråen - Kvernevik va-anlegg	0	0	-1 655	0
Vann og avløp	Mjølkeråen - Kvernevik va-anlegg	0	0	-5 238	0
Vann og avløp	Nedre Nygård del 1 va-anlegg	-38	-2 443	0	0
Vann og avløp	Riplegården høydebasseng	-7 543	-692	0	0
Vann og avløp	Riplegården høydebasseng	7 543	692	0	0
Vann og avløp	Stamskaret pumpestasjon uv-anlegg	2 183	0	0	0
Vann og avløp	Storavatnet dammer (Fyllingen)	0	-7 735	0	0
Vann og avløp	Sætrevegen ringledning	1 877	0	0	0
Vann og avløp	Øvregaten vannledning	32 803	0	0	0
Vann og avløp	Øvregaten vannledning	32 803	0	0	0
Vann og avløp	Øvregaten vannledning	-32 803	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Tjenesteområde	Budpost (T)	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Totalsum		8 666	-348 813	-36 893	-13 200

Gebyr og egenbetaling

Det foreslås følgende endringer i gebyr- og egenbetalingssatser sammenlignet med Innstilling 1:

Avd.	Tj.omr.	Gebyr/egenbetaling	Opprinnelig beløp	Nytt beløp	Forklaring
3	03A	Dag-/nattopphold ved boavdeling i sykehjem	105	110	Sats lik regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2024
3	03A	Korttidsopphold ved sykehjem	185	193	Sats lik regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2024
3	03A	Praktisk bistand. Inntekt under 237.240 (2G) pr time	136	142	Satsen økes tilsvarende økningen i maksimal egenbetaling som fastsettes i statsbudsjettet for 2024.
3	03A	Praktisk bistand. Inntekt under 237.240 (2G) Utgiftstak pr. mnd.	136	142	Satsen økes tilsvarende økningen i maksimal egenbetaling som fastsettes i statsbudsjettet for 2024.
4	01A	Delt halvdag (16,5 t/u)	1100	735	Satsen følger maks foreldrebetaling som fastsettes i statsbudsjettet. Forslaget tilsier endring fra august. Pris fra august vil være 735 kroner per måned
4	01A	Delt heldag (22,5 t/u)	1500	1000	Satsen følger maks foreldrebetaling som fastsettes i statsbudsjettet. Forslaget tilsier endring fra august. Pris fra august vil være 1 000 kroner per måned
4	01A	Halvdagsplass (33 t/u)	2200	1465	Satsen følger maks foreldrebetaling som fastsettes i statsbudsjettet. Forslaget tilsier endring fra august. Pris fra august vil være 1 465 kroner per måned
4	01A	Heldagsplass (41 t. uken eller mer)	3000	2000	Satsen følger maks foreldrebetaling som fastsettes i statsbudsjettet. Forslaget tilsier endring fra august. Pris fra august vil være 2 000 kroner per måned

5	07	Feiegebyr pr. røykløp - timepris	1023	1042	Det følger av forskriften fra 2022 at det kun kan kreves gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Finansiering av andre brannforebyggende informasjons- og tilsynsoppgaver kan dermed ikke inngå i gebyret. Øvrige tilsyn, herunder med forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming av boliger, og forbud mot bruk av ildsteder uten dokumentert sikkerhet mot forurensning, kan dermed heller ikke finansieres av gebyrer fastsatt med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven. Det kan fastsettes særskilte gebyrer for slike tilsyn iht. forurensningsloven, men dette er ikke gjort. Det vurderes likevel som hensiktsmessig, tids- og ressursbesparende å gjennomføre tilsynene samtidig.
5	07	Tilleggsgebyr for spesielle anlegg - timepris	1023	1042	Det følger av forskriften fra 2022 at det kun kan kreves gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Finansiering av andre brannforebyggende informasjons- og tilsynsoppgaver kan dermed ikke inngå i gebyret. Øvrige tilsyn, herunder med forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming av boliger, og forbud mot bruk av ildsteder uten dokumentert sikkerhet mot forurensning, kan dermed heller ikke finansieres av gebyrer fastsatt med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven. Det kan fastsettes særskilte gebyrer for slike tilsyn iht. forurensningsloven, men dette er ikke gjort. Det vurderes likevel som

					hensiktsmessig, tids- og ressursbesparende å gjennomføre tilsynene samtidig.
5	07	Årlig tilsynsgebyr pr. enhet - enkeltgebyr	425	435	Det følger av forskriften fra 2022 at det kun kan kreves gebyr for gjennomføring av feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Finansiering av andre brannforebyggende informasjons- og tilsynsoppgaver kan dermed ikke inngå i gebyret. Øvrige tilsyn, herunder med forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming av boliger, og forbud mot bruk av ildsteder uten dokumentert sikkerhet mot forurensning, kan dermed heller ikke finansieres av gebyrer fastsatt med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven. Det kan fastsettes særskilte gebyrer for slike tilsyn iht. forurensningsloven, men dette er ikke gjort. Det vurderes likevel som hensiktsmessig, tids- og ressursbesparende å gjennomføre tilsynene samtidig.

Ovennevnte endringer innarbeides også i oversikten over gebyrer og egenbetalinger i en [oppdatert kortversjon av HØP](#) som publiseres på [kommunens nettsider](#) samtidig med at denne tilleggsinnstillingen legges frem.

Endring i tilskuddsliste

Det foreslås følgende endringer i tilskuddslisten sammenlignet med Innstilling 1:

Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker	2024
03D - Psykisk helse	Mental helse Bergen - Treffstedet Loftet	- 889 700
03D - Psykisk helse	PitStop	350 000
03D - Psykisk helse	Sammen - Studentenes psykiske helsetjeneste	700 000
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Blå Kors Norge Steg for Steg	500 000
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Norsk Folkehjelp Bergen (977257131) – DiMe-prosjektet	- 350 000
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Springbrett for ungdom (926813366) (engangstilskudd)	100 000
05B - Behandling og rehabilitering	Kirkens Bymisjon - Helsesenter for papirløse migranter	-1 018 000
12 - Kultur	Barn i byen kulturformidling AS (983201652) - Magasinet Barn i byen	400 000
12 - Kultur	Bergen døvesenter (939467203) - Døves kultursenter	200 000
12 - Kultur	Bergen vitensenter AS (989005049) - Vilvite-senteret *	345 332
12 - Kultur	Carte Blanche (957214479) *	389 015
12 - Kultur	Etablering og drift av lokale kulturråd	- 104 344
12 - Kultur	Internasjonal kunst- og kulturutveksling	- 474 000
12 - Kultur	Internasjonal kunst- og kulturutveksling – Rask respons	200 000

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

12 - Kultur	Klimamidler - Miljøsertifisering	- 526 000
12 - Kultur	KODE Kunstmuseer og komponisthjem (990269343) *	3 593 887
12 - Kultur	KODE Kunstmuseer og komponisthjem (990269343) - Stenersenbygget *	47 982
12 - Kultur	Mangfoldsplan - plantiltak (avsetning) **	- 250 000
12 - Kultur	Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892) *	932 721
12 - Kultur	Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892) (engangstilskudd)	1 000 000
12 - Kultur	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024) *	828 770
12 - Kultur	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024) - Regionalt pilegrimssenter *	24 535
12 - Kultur	Stiftelsen Museum Vest (987669586) *	1 240 114
12 - Kultur	Stiftelsen nye Fyllingsdalen teater (998391970)	554 344
12 - Kultur	Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl (956330874) *	116 935
12 - Kultur	Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl (956330874) - Engangstilskudd	1 500 000
12 - Kultur	Stiftinga Museumssenteret i Hordaland (971349743) *	113 996
12 - Kultur	Studentkulturhuset i Bergen AS (973199986) - Akademiske kvarter	200 000
12 - Kultur	Tidsskrift og podcast – prosjekt, drift og lokaler	- 250 000

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

13 - Idrett	Idrettslaget Bjarg	2 600 000
13 - Idrett	Sædalen Idrettslag (engangstilskudd)	5 000 000
14 - Næring	Proptech Innovation (921975015)	250 000
14 - Næring	Tilskudd til næringsutvikling - søkbar ordning	- 750 000
14 - Næring	Næringstiltak – restaurantbransjen **	250 000
14 - Næring	Vestlandets innovasjonsselskap AS (987753153) - Eitri Medical Incubator	250 000

*Endring i tråd med statsbudsjettet, gjelder institusjoner med delt tilskuddsansvar.

** Endringer i søkbare potter fremkommer ikke i den komplette tilskuddslisten i kortversjonen til HØP2024-2027.

Komplett oversikt over tilskuddsliste finnes i [Kortversjonen til Handlings- og økonomiplan 2024-2027](#).

Kommunens tjenesteområder med forslag til endringer

01A-Barnehage

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-12	-12	-12	-12
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Omfordele budsjett Vigilo til linjen fra skole til barnehage	833	833	833	833
Tilpasning til aktivitetsnivå	Reduksjon pensjonspåslag til private barnehager	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900
Tilpasning til aktivitetsnivå	Økt kapitaltilskudd til private barnehager	3 000	3 000	3 000	3 000
Nye tiltak	Endret makspris barnehager	66 500	143 450	141 450	139 450
Total		66 421	143 371	141 371	139 371

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byråds sak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Omfordele budsjett Vigilo til linjen fra skole til barnehage

Utviklingsprosjektet for det oppvekstadministrative systemet Vigilo, ble avsluttet sommeren 2023. Driften av systemet, inkludert videre utvikling er overført til linjen. Systemet er omfattende og krever både opplæring og faste tjeneste- og systemkoordinatorer. Midler til drift og oppfølging av Vigilo ble opprinnelig budsjettert på tjenesteområde 01B skole. Systemet inkluderer imidlertid også en rekke funksjoner på barnehageområdet. I 2023 ble det dermed flyttet 600 000 fra tjenesteområdet 01B skole til 01A barnehage. I 2024 er dette økt med 233 000 slik at helårseffekten er 833 000.

Reduksjon pensjonspåslag til private barnehager

I statsbudsjettet for 2022 ble pensjonspåslaget til private barnehager redusert. Det ble innført en overgangsordning for barnehager som ikke tilhører en kjede med gradvis nedtrapping over 3 år av tilskuddet. Pensjonspåslaget i enkeltstående barnehager vil reduseres fra 11 prosent til 10 prosent i 2024. Effekten av denne reduksjonen er beregnet å redusere tilskuddet med om lag 3,9 millioner kroner i 2024

Økt kapitaltilskudd til private barnehager

Private barnehager mottar tilskudd fra kommune, fordelt på ordinært driftstilskudd og kapitaltilskudd. Kapitaltilskuddet skal dekke barnehagenes kostnader til renter, avskrivninger og evt. husleie. Kapitaltilskuddet er nasjonalt og varierer med barnehagens godkjenningår.

Kapitaltilskuddssatser til private barnehager fastsettes i forskrift i løpet av høsten før tilskuddsåret. Justert kapitaltilskudd anslås å gi kommunen økte utbetalinger på om lag 9,3 millioner kroner i 2024. I budsjettforslaget for 2024 er det gitt priskompensasjon på 6,3 mill kroner. Det er behov for en justering av budsjettet for kapitaltilskudd, utover allerede beregnet prisvekst, på om lag 3 millioner kroner.

Endret makspris barnehager

Maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehage reduseres fra august 2024 fra 3 000 kroner til 2 000 kroner per måned. Beregnet effekt for private og kommunale barnehager er omlag 73,5 millioner kroner i 2024. Fra og med 2025 er beregnet effekt 160 millioner kroner. Samtidig vil redusert maksimalpris påvirke moderasjonene. Det er estimert en reduksjon på 2,8 millioner kroner i 2024 og 6,25 millioner kroner for inntekstrelaterte moderasjoner. Effekten fra redusert søskenmoderasjon er beregnet til en reduksjon på omlag 4,2 millioner kroner i 2024 og 9,3 millioner kroner fra 2025. Total endring blir da 66,5 millioner kroner i 2024 og 143,45 millioner kroner i 2025.

Endringer i investeringsbudsjettet

Barnehage - Rehabilitering og nybygg

Endring fra innstilling 1 er en flytting av midler for Søre Skogvei barnehage fra sekkepost til prosjektutvikling.

Garnes U, svømmehall - oppgradering

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2. tertial samt korreksjon mellom to tjenesteområder.

Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Haugatun barnehage - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Indre Arna barnehage - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Kalfarveien barnehage - totalrehabilitering

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Laksevåg barnehage - totalrehabilitering

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Liakroken barnehage - oppgradering garderobes

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Olsvik barnehage

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Oppgradering uteareal barnehage

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Rehabilitering av Flaktveit barnehage - prosjektutvikling

Byrådet foreslår å bevilge sluttfinansiering for tidligere gjennomført prosjektering og prosjektutvikling for rehabilitering av Flaktveit barnehage, og at denne innarbeides i HØP24-27.

Slettebakken barnehage - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Søre Skogvei barnehage - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en flytting av midler for Søre Skogvei barnehage fra sekkepost til prosjektutvikling.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2024-27	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026		2027
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Barnehage - Rehabilitering og nybygg	Løpende						-2,5	0,0	0,0	0,0	-2,5
Garnes U, svømmehall - oppgradering	2025	BY 144/22	IA	10,0	0,0	10,0	0,0	10,0	0,0	0,0	10,0
Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling	2024		IA	-0,0	0,0	-0,0	1,8	0,0	0,0	0,0	1,8
Haugatun barnehage - prosjektutvikling	2026		IA	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Indre Arna barnehage - prosjektutvikling	2024		IA	-3,5	0,0	-3,5	2,5	0,0	0,0	0,0	2,5
Kalfarveien barnehage - totalrehabilitering	2022	BY118/20	IA	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Kjøp/regulering barnehagetomter	Løpende						1,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Laksevåg barnehage - totalrehabilitering	2024	BY 351/22	IA	-0,0	0,0	-0,0	16,0	0,0	0,0	0,0	16,0
Liakroken barnehage - oppgradering garderobes	2025		IA	-0,0	0,0	-0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						5,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Olsvik barnehage	2027		IA	-0,0	0,0	-0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage	2024		IA	0,0	0,0	0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	1,9
Oppgradering uteareal barnehage	Løpende						2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Rehabilitering av Flaktveit barnehage - prosjektutvikling	2023		IA	2,4	0,0	2,4	1,4	0,0	0,0	0,0	1,4
Slettebakken barnehage - prosjektutvikling	2024		IA	-0,0	0,0	-0,0	2,3	0,0	0,0	0,0	2,3
Søre Skogvei barnehage - prosjektutvikling	2024		IA	2,5	0,0	2,5	2,5	0,0	0,0	0,0	2,5
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	11,4	0,0	11,4	43,0	10,0	0,0	0,0	53,0

01B-Skole

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-24 194	-24 194	-24 194	-24 194
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	15 873	15 873	15 873	15 873
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Omlegging av utdanningsløp for lærerutdanningen	20 600	20 600	20 600	20 600
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Omfordele budsjett Vigilo til linjen fra skole til barnehage	-833	-833	-833	-833
Tilpasning til aktivitetsnivå	Skoetilbud til bosatte flyktninger	-11 590	-11 590	-11 590	-11 590
Tilpasning til aktivitetsnivå	Erstatningsskoleutgifter	710	710	710	710
Nye tiltak	Gratis halvdagsplass SFO 3. trinn	34 000	70 000	70 000	70 000
Nye tiltak	Reversering av geografisk avgrenset innføring av gratis SFO for 3. trinn	-8 000	-17 000	-17 000	-17 000
Nye tiltak	Flere miljøarbeidere i skolen	8 000	8 000	8 000	8 000
Nye tiltak	Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler	0	0	0	610
Total		34 566	61 566	61 566	62 176

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Omlegging av utdanningsløp for lærerutdanningen

Lærerutdanningen er lagt om og lengden på utdanningen har økt fra 4 til 5 år. Nyutdannede lærere med 5-årig utdanning (master) ansettes i henhold til avtale nå som lektor og ikke som adjunkt, slik som tidligere. Lektorer har betydelig høyere startlønn enn adjunker. Det første kullet med 5-årig utdanning ble uteksaminert før sommeren 2023 og begynte i jobb i skolen på høsten. Den beregnede merkostnaden for kommunen per år er omtrentlig 15 mill. kroner.

Omfordele budsjett Vigilo til linjen fra skole til barnehage

Utviklingsprosjektet for det oppvekstadministrative systemet Vigilo, ble avsluttet sommeren 2023. Driften av systemet, inkludert videre utvikling er overført til linjen. Systemet er omfattende og krever både opplæring og faste tjeneste- og systemkoordinatorer. Midler til drift og oppfølging av Vigilo ble opprinnelig budsjettet på tjenesteområde 01B skole. Systemet inkluderer imidlertid også en rekke funksjoner på barnehageområdet. I 2023 ble det dermed flyttet 600 000 fra tjenesteområdet 01B skole til 01A barnehage. I 2024 er dette økt med 233 000 slik at helårseffekten er 833 000.

Skoletilbud til bosatte flyktninger

Det har hittil vært færre barn i skolealder enn forutsatt blant flyktningene fra Ukraina. I 2023 har det vært behov for tre av fem planlagte innføringsklasser. Basert på dette elevtall fra telling i september 2023, forventes et redusert budsjettbehov med 11,6 millioner kroner i 2024. Kostnadsbehovet for 2024 er noe usikkert, og vil avhenge av antallet barn som bosettes. Behovet vil bli klart i løpet av 2024, og vil foreslås justert til 2. tertial 2024.

Erstatningsskoleutgifter

Det er behov for utvidet areal ved Gimle skole. For å løse noe av utfordringene, er det inngått avtale for leie av arealer i Frikirken. I tillegg til husleie som er budsjettert fra tidligere, skal kommunen betale for nødvendige tilpasninger av lokalene til skoleformål. Dette arbeidet har Frikirken utført, og Bergen kommune er forpliktet til å betale for dette arbeidet over avtalt leieperiode gjennom en ekstraleie. Basert på dagens rentenivå er forventet kostnad estimert til 0,71 millioner kroner årlig.

Gratis halvdagsplass SFO 3. trinn

I budsjettforliket i Stortinget ble det enighet om å utvide gratis deltids plass på SFO til å gjelde alle elever på 3. trinn., fra høsten 2024. Tiltaket anslås å koste Bergen kommune 34 mill. kroner i 2024. Helårseffekten fra 2025 og utover, anslås til 70 mill. kroner. Tiltaket anslås å øke deltakelsen på SFO for de elevene som omfattes. Samtidig vil utgiftene til moderasjoner bli redusert. Dette er tatt høyde for i anslaget.

Reversering av geografisk avgrenset innføring av gratis SFO for 3. trinn

Regjeringen har i sitt budsjettforlik i forbindelse med statsbudsjett for 2024, fremmet gratis halvdagsplass i SFO for 3. trinn for alle. Innspill fra innstilling 1 knyttet til gratis halvdagsplass for SFO ved 3. trinn på utvalgte skoler reverseres derfor i tilleggsinnstilling 1.

Flere miljøarbeidere i skolen

Elevene er på skolen for å lære. For at de skal lære mest mulig trenger de lærere som kan bruke all sin tid på elevenes læring. Undersøkelser utført av Utdanningforbundet viser til at 7 av 10 lærerne i dag må utføre flere oppgaver enn tidligere og får dermed mindre tid til å forberede og utvikle undervisningen. Samtidig er det en rekke oppgaver i skolen som krever en kompetanse som andre yrkesgrupper enn lærerne har. Mange av disse oppgavene handler om skolens psykososiale miljø og utfordringer som enkeltelever bærer med seg. Flere ansatte fra andre yrkesgrupper trengs, ikke bare for at lærerne skal få gjort jobben sin skikkelig, men fordi elevene har behov for hjelp fra yrkesgrupper med en annen kompetanse enn det lærere har. Flere elever trenger oppfølging for å lykkes med det skolefaglige og/eller med sin sosiale kompetanse. Det finnes flere yrkesgrupper som kan gi elevene den hjelpen som trengs. Miljøarbeidere kan blant annet tidlig oppdage barn som er risikoutsatt, bidra i vanskelige samtaler og ha kontakt med andre deler av hjelpeapparatet.

Byrådet ønsker å øke antall miljøarbeidere i skolen, og setter av 8 millioner kroner til tiltaket.

Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler

I forbindelse med tilleggsinnstilling til HØP 2024-2027 utvides avsetningen i forbindelse med forventet areal på Åstveit skole.

Effektiviseringsnedtrekk

Skolene i Bergen kommune har til dels en utfordrende økonomi, samtidig som utfordringer knyttet til elever med stort hjelpebehov og atferdsrelaterte problemstillinger er økende. Byrådet ønsker å reversere det forrige byrådets forslag om et generelt kutt i skoleøkonomien.

Endringer i investeringsbudsjettet

Aurdalslia skole - oppgradering - prosjektutvikling

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27

Christi Krybbe skoler SFO - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler til tidligere år etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Eidsvåg skole - rehabilitering, nybygg og idrettshall

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Fridalen skole, ombygging

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Garnes skole - utskifting av ventilasjonsanlegg

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Garnes U, svømmehall - oppgradering

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2. tertial samt korreksjon mellom to tjenesteområder.

Garnes ungdomsskole - riving og nybygg

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Gimle ungdomsskole – prosjektutvikling

Prosjektutvikling av Gimle ungdomsskole startet opp høsten 2023. I tråd med forventet fremdrift ble 2 millioner kroner periodisert i forbindelse med tertialrapport 2.

Haukedalen skole - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Haukeland skole – kapasitetsutvidelse

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial. Det foreslås også å trekke inn midler basert på oppdatert kalkyle.

Haukeland skole - oppgradering

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og behov for økt kostnadsramme. Byrådet foreslår at endringene innarbeides i HØP 24-27.

Laksevågshallen, nybygg – prosjektvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2. tertial, samt korreksjon mellom to tjenesteområder.

Li skole - oppgradering

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27

Loddefjord skole - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Lynghaug skole - oppgradering - prosjektutvikling

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Midtunvegen bofelleskap

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift, forventet oppstart er i 2024. I tillegg er det en forskyvning fra 2. tertial, samt korreksjon mellom to tjenesteområder.

Minde skole og idrettshall - prosjektvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Oppgradering av uteareal - skole

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27. Forskyvningen var knyttet til tiltak ved Skjold skole og Sandgotna Skole.

Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Ortun skole

I forbindelse med asbestsanering av kaldtloft ble det påvist sporadisk forurensing av asbestholdig støv i vegger og over himling i alle tre etasjene på skolen. Det er funnet asbeststøv over himling i områder hvor det ikke er materialer av asbest og hvor konstruksjonen er lukket. Noe som kan tyde på at det er historisk asbeststøv fra da skolen ble bygget.

Dette medfører at skolen må tømmes for all løsøre, og himling og påforingsvegger på skolen må saneres som asbestholdig materialer. Videre må dette bygges opp igjen med ny himling og nye påforingsvegger. Størrelsen på endringene er enda ikke kjent, men det vil få betydelig økonomiske konsekvenser for prosjektet, og kostnaden vil overstige vedtatt ramme. I denne omgang foreslås det at rammen på kr. 108.8 mill. opprettholdes.

Byrådet vil komme tilbake til med oppdaterte tall i forbindelse med revidert budsjett 2024.

Rolland skole, riving og nybygg - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Rå skole, idrettshall

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Salhus skole – prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Salhus skule - Landmarkhuset

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Sandgotna skole - Rehab. / ombygging 1 etg.

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning av midler til 2024 og gjennomføringsfasen, som følge av at prosjekterings- / utviklingsfasen ble rimeligere enn forventet.

Miljørettet helsevern utførte i 2021 tilsyn ved Sandgotna ungdomsskole, og skolen står i fare for å miste godkjenning etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger. For å unngå begrensning i godkjent elevtall fra 1.1.2025, må det gjennomføres tiltak for å øke skolens undervisningsareal. Det er prosjektert en løsning skal tilfredsstillende tilsynsrapporten, men det er ikke satt av midler til gjennomføring. For å kunne utbedre lokalene innen fristen, foreslås det å sette av 15 millioner kroner til utbedrende tiltak i 2024.

Skole - Rehabilitering og nybygg

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift.

Slåtthaug skole - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Solenergianlegg kommunale bygg

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27

Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Sykkelparkering under tak

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27

Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Trapp ved Christie Krybbe skoler

Det skal etableres en trapp for å binde sammen arealene ved Christie krybbe skoler og SFO ved Christie krybbe skoler. Dette utføres for å kunne benytte tilgjengelige arealer til lekearealer for skoles elever. Det må først avklares hvilke tiltak som kan utføres på grøntarealene ved Krybbesmauet for å få bort parkslirerekne. Deretter må ny trapp ferdigprosjekteres trapp. Det forventes at trappen kan etableres i 2024, og budsjettet overføres i tråd med denne fremdriftsplanen i forbindelse med tertialrapport 2.

Tveiterås skole - riving og nybygg

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Utomhusanlegg skoler

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27

Varden skole, utvidelse – prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Ytre Arna skole - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Åstveit skole - rehabilitering og nybygg

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2024-27	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026		2027
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Aurdalslia skole - oppgradering - prosjektutvikling	2024		IA	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0	1,5
Christi Krybbe skoler SFO - prosjektutvikling	2024		IA	-6,1	0,0	-6,1	5,0	0,0	-4,0	3,8	4,8
Eidsvåg skole - rehabilitering, nybygg og idrettshall	2024	BY 31/19	IA	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Fridalen skole, ombygging	2024		IA	0,0	0,0	0,0	4,8	0,0	0,0	0,0	4,8
Garnes skole - utskifting av ventilasjonsanlegg	2024	BR 1057/23	IA	0,0	0,0	0,0	9,5	0,0	0,0	0,0	9,5
Garnes U, svømmehall - oppgradering	2025	BY 144/22	IA	-10,0	0,0	-10,0	-14,2	4,2	9,3	0,0	-0,7
Garnes ungdomsskole - riving og nybygg	2025	BY 145/22		725,6	0,0	0,0	-33,7	-11,1	54,5	0,0	9,7
Gimle ungdomsskole – prosjektutvikling	2026		IA	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Haukedalen skole - prosjektutvikling	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	1,4	0,0	0,0	0,0	1,4
Haukeland skole – kapasitetsutvidelse	2025	BY 171/21	IA	-10,0	0,0	-10,0	-20,1	-8,0	26,1	0,0	-2,0
Haukeland skole - oppgradering	2024		IA	10,0	0,0	10,0	19,0	0,0	0,0	0,0	19,0
Laksevåghallen, nybygg – prosjektutvikling	2026		IA	20,0	0,0	20,0	-10,0	10,0	10,0	0,0	10,0
Li skole - oppgradering	2024		IA	-0,0	0,0	-0,0	4,5	0,0	0,0	0,0	4,5
Loddefjord skole - prosjektutvikling	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	-4,7	-6,3	-5,7	20,3	3,6
Lynghaug skole - oppgradering - prosjektutvikling	2025		IA	-0,0	0,0	-0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Midtunvegen bofelleskap	2026		IA	35,0	0,0	35,0	-20,0	35,0	20,0	0,0	35,0
Minde skole og idrettshall - prosjektutvikling	2024		IA	-0,0	0,0	-0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	-0,8	4,1	-2,4	0,0	0,8
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						5,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Oppgradering av uteareal - skole	Løpende						6,0	0,0	0,0	0,0	6,0
Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage	2024		IA	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Ortun skole	2024	BY 250/23	IA	15,0	0,0	15,0	15,0	0,0	0,0	0,0	15,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2024-27		
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026		2027	
Rolland skole, riving og nybygg - prosjektutvikling	2024		IA	-0,0	0,0	-0,0	-2,0	8,5	0,0	0,0	6,5	
Rå skole, idrettshall	2025	BY 177/23	IA	-0,0	0,0	-0,0	-20,0	-0,0	40,5	0,0	20,5	
Salhus skole – prosjektutvikling	2024		IA	-0,2	0,0	-0,2	1,4	0,0	0,0	0,0	1,4	
Salhus skule - Landmarkhuset	2024		IA	-3,7	0,0	-3,7	7,8	0,0	0,0	0,0	7,8	
Sandgotna skole - Rehab. / ombygging 1 etg.	2024		IA	15,0	0,0	15,0	15,8	0,0	0,0	0,0	15,8	
Skole - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	-32,5	-40,3	-	-264,3	
										191,5		
Slåtthaug skole - prosjektutvikling	2025		IA	-0,0	0,0	-0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0	
Solenergianlegg kommunale bygg	2025		IA	-0,0	0,0	-0,0	4,5	0,0	0,0	0,0	4,5	
Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - prosjektutvikling	2025		IA	-0,0	0,0	-0,0	-10,0	14,0	0,0	0,0	4,0	
Sykkelparkering under tak	2024		IA	6,0	0,0	6,0	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0	
Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling	2025		IA	-0,0	0,0	-0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	
Trapp ved Christie Krybbe skoler	2024		IA	-4,0	0,0	-4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	4,0	
Tveiterås skole - riving og nybygg	2023	BY 217-20	IA	-0,0	0,0	-0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0	
Utomhusanlegg skoler	2024		IA	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8	
Varden skole, utvidelse – prosjektutvikling	2024		IA	0,0	0,0	0,0	-21,7	29,2	0,0	0,0	7,5	
Ytre Arna skole - prosjektutvikling	2025		IA	-0,0	0,0	-0,0	-1,5	5,0	0,0	0,0	3,5	
Åstveit skole - rehabilitering og nybygg	2027		IA	-0,0	0,0	-0,0	-27,0	-19,6	-21,5	40,6	-27,5	
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer				725,6	67,0	0,0	67,0	-53,2	32,4	86,5	-	-61,1
										126,7		

01C-Spesialpedagogiske tjenester

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
Total		-1	-1	-1	-1

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byråds sak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Økt vedtaksvolum pedagogiske fagsentre

De pedagogiske fagsentrene har ansvar for spesialpedagogisk hjelp i alle barnehager i Bergen. Etat for spesialpedagogiske tjenester fatter vedtak basert på sakkyndigvurdering. I 2016 ble det gjort endringer i barnehageloven. I etterkant har det vært en voldsom vekst både i antall barn som får spesialpedagogisk hjelp, og i antall timer som gis. I revidert budsjett og tertialrapport 2 2023 ble det derfor innvilget henholdsvis 21,8 mill. kroner og 5 mill. kroner til å styrke budsjettet av hensyn til realistisk budsjettering.

02-Barnevern

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Omfordeling av budsjett - tiltakspakke til barnevernet	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Tilpasning til aktivitetsnivå for barnevernstjenesten	8 300	8 300	8 300	8 300
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal	600	600	600	600
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie	525	525	525	525
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Ekstern gjennomgang av kommunikasjon til og fra barnevernet	500	0	0	0
Tilpasning til aktivitetsnivå	DigiBarnevern	4 500	900	900	900
Tilpasning til aktivitetsnivå	Fosterhjemsveiledning og FACT Ung - Nye lokaler i Aasegården	650	650	650	650
Nye engangstiltak	Traineestillinger i barnevernet	2 400	1 200	0	0
Total		16 275	10 975	9 775	9 775

Omfordeling av budsjett - tiltakspakke til barnevernet

Teknisk justering. Fordeling av budsjettmidler i tiltakspakke til barnevernet mellom tjenestemråde 02 Barnevern og 16 Administrasjon og fellesfunksjoner.

Tilpasning til aktivitetsnivå for barnevernstjenesten

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å styrke budsjett til fosterhjemsplasseringer, miljøterapeutiske tiltak, og til kjøp av plasser på institusjon. Behovet skyldes at det er flere som har rett til tjenester, og at det er flere med behov for mer omfattende tjenester.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024.

Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å styrke budsjett til husleie ved Familiens hus i Møllendalsveien 6-8. Det er gjort ny oppmåling av bruksareal ved lokasjonen, hvor totalt leieareal er oppjustert med 5,9%. Økningen i totalareal skyldes i stor grad en vesentlig økning i fellesarealer som for eksempel etablering av nytt heis- og trappehus, stor sykkelparkering og garderober. Som følge av arealendringen blir årsleien oppjustert.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024.

Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å styrke budsjett knyttet til Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg vedr. husleie som følge indeksregulering av husleiekontrakt, og tilpasninger av lokaler som faktureres over husleien.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024.

Ekstern gjennomgang av kommunikasjon til og fra barnevernet

Barnevernet i Bergen kommune har våren/sommeren 2023 hatt flere uønskede hendelser (avvik) for kommunikasjon til og fra barnevernet som også har vært omtalt i media. Under pressekonferanse 11.07.2023 informerte Bergen kommune om at byrådet har besluttet å gjennomføre en ekstern gransking av barnevernets interne og eksterne kommunikasjon.

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å gjennomføre en helhetlig gjennomgang av kommunikasjon til og fra barnevernet i Bergen, hvor en skal identifisere eventuelle gjenstående sårbarheter og anbefale tiltak for å redusere eller fjerne sårbarhetene. Oppdraget er påbegynt og skal være gjennomført i løpet av første kvartal 2024.

Tilpasning til aktivitetsnivå for barnevernstjenesten

Det er behov for økt budsjett til fosterhjemsplasseringer, miljøterapeutiske tiltak, og til kjøp av plasser på institusjon. Behovet skyldes at det er flere som har rett til tjenestene, og at det også er flere med rett til mer omfattende tjenestebehov.

Byrådet foreslår derfor å styrke budsjettet tilsvarende aktivitetsnivå.

DigiBarnevern

Prosjektet DigiBarnevern er forsinket og det påløper derfor ekstra prosjektkostnader knyttet til innføringsaktiviteter. Utvidet prosjektperiode er et resultat av forsinkelser i utvikling og innføring av DigiBarnevern-leveransene.

DigiBarnevern-leveransen består i å innføre Modulus Barn som skal erstatte fagsystemet Familia, etablere innbyggertjenester og Rapporteringsbank til Bufdir. Det vil også kreve ekstra systemforvaltning sett i forhold til fagsystemet Familia. Dette er delvis på grunn av kompleks leverandørstruktur, og delvis på grunn av mer oppfølging og støtte til tjenesten i startperioden. Øvrige driftsutgifter er dekket inn i økonomiplanen.

Byrådet foreslår å øke budsjett for innføring av DigiBarnevern-leveransene og drift av Familia/Modulus barn med til sammen 4,5 mill. i 2024, og 0,9 mill. til systemforvaltning varig fra 2025.

Fosterhjemsveiledning og FACT Ung - Nye lokaler i Aasegården

Fosterhjemsveiledning og FACT Ung har flyttet inn i utekontakten sine tidligere lokaler i Aasegården. I forbindelse med innflyttingen reforhandles leiekontrakt, i tillegg til at totalarealet utvides i henhold til behov.

Byrådet foreslår å styrke budsjett til husleie tilsvarende merkostnadene.

Tilpasning til aktivitetsnivå for barnevernstjenesten

Det er behov for økt budsjett til fosterhjemsplasseringer, miljøterapeutiske tiltak, og til kjøp av plasser på institusjon. Behovet skyldes at det er flere som har rett til tjenestene, og at det også er flere med rett til mer omfattende tjenestebehov.

Byrådet foreslår derfor å styrke budsjettet tilsvarende aktivitetsnivå.

Tiltak for barnevernet (4,3 mill)

I 2023 vedtok bystyret å styrke barnevernet med 4,3 millioner som gradvis nedtrappes til 2,9 mill. i 2024, og utgår helt i 2025. Tiltaket prioriterer blant annet tiltak som gir bedre støtte og opplæring til ansatte, videreføring av prosessveiledning for kontaktpersoner, Styrking av mentorordning og intensivering av arbeidet med å redusere turnover.

Byrådet forslår opprettholde tiltakene i hele planperioden, og videreføre budsjettstyrkingen på 4,3 millioner.

Traineestillinger i barnevernet

Byrådet foreslår å styrke budsjettet med 2,4 mill. til traineestillinger i barnevernet i 2024. Traineeordningen er et viktig grep for å redusere den høye turnover som har vært i barnevernet de siste årene. Kommunen har hatt et pilotprosjekt i 2023 med 8 traineer i barnevernet med arbeidstittel «Bra start i barnevernet». Formålet med kommunens prosjekt har vært å teste ut nye rekrutterings- og opplæringsmåter som både kan føre til økt søkertilfang og tryggere medarbeidere i barnevernet. Etter lengre tid med rekrutteringsutfordringer og turnover i barnevernet, er traineene et viktig tiltak for å forberede potensielle ansatte på yrket. Dette har vist seg å kunne føre til lavere turnover i barneverntjenestene på sikt, og er et progressivt tiltak som bygger på både lokale og nasjonale rapporter. Traineene mottar mer spisset opplæring og veiledning, og hospiterer i tjenester barnevernet har tett samarbeid med. Erfaringene er så langt gode, og det er ønskelig å fortsette en utprøving av ordningen i 2024. Pilotprosjektet vil evalueres i januar 2024, og ordningen vil justeres i tråd med tilbakemeldinger fra barneverntjenestene og traineene. Det er ønskelig med en trainee-ordning som varer i 6 måneder, fra 01.09.24 – 28.02.25.

03A-Tjenester til eldre

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Nye tiltak	Styrket grunnbemanning sykehjem	25 000	25 000	25 000	25 000
Nye tiltak	Slettemarken sykehjem - utvidet drift	16 900	20 400	20 400	20 400
Effektivisering	Reversering av kutt i budsjetttrammen til sykehjem	10 970	10 970	10 970	10 970
Total		52 870	56 370	56 370	56 370

Styrket grunnbemanning sykehjem

I sitt forslag til Handlings- og økonomiplan foreslo det forrige byrådet å styrke grunnbemanningen i sykehjem med 15 mill. kr. Dagens byråd foreslår å øke denne styrkingen med 25 mill kr, slik at det totalt bevilges 40 mill kr. Disse midlene skal gå til å ansette servicemedarbeidere som kan utføre praktiske oppgaver i avdelingene. Dette tiltaket vil avlaste arbeidsoppgavene til både sykepleiere og helsefagarbeidere, og kan gjøre det mer attraktivt for helsepersonell å arbeide i denne tjenesten.

Etter hvert som man vinner erfaring med dette, vil byrådet vurdere å trappe opp denne ordningen ytterligere utover i perioden.

Slettemarken sykehjem - utvidet drift

En av byrådets hovedprioriteringer er å få etablert flere sykehjemsplasser så raskt som mulig, slik at eldre som får økte pleie- og omsorgsbehov skal få slippe å stå på venteliste for en omsorgs- eller sykehjemsplass. Det åpner seg nå en mulighet for å øke med 21 sykehjemsplasser allerede fra mars 2024.

Det nye sykehjemmet "Fageråshjemmet" som skal bygges på Slettemarken får 100 sykehjemsplasser. Dette skal erstatte eksisterende Slettemarken sykehjem hvor det i dag er 30 sykehjemsplasser. Dette planlegges ferdigstilt i 2028.

Fram til det nye Fageråshjemmet står ferdig skal Slettemarken sykehjem drifte i de tidligere lokalene til Storetveit sykehjem. Slettemarken sykehjem flytter til Storetveit 4. mars 2024. Her er det mulighet å drifte totalt 51 plasser, dvs. 21 plasser mer enn Slettemarken sykehjem drifter i dag.

Selv om økningen på 21 plasser ikke er stor i forhold til det fremtidige behovet, vil disse 21 plassene bety mye i forhold til den sykehjemskøen vi har i dag, i og med at en får effekten allerede tidlig i 2024.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet slik at disse plassene kan tas i bruk så snart som mulig.

Reversering av kutt i budsjetttrammen til sykehjem

I sitt forslag til Handlings- og økonomiplan foreslo det forrige byrådet å styrke grunnbemanningen i sykehjem med 15 mill. kr. Samtidig foreslo de en reduksjon på 11,0 mill. kr knyttet til «Reduserte utgifter til vikarer og overtid» på de samme sykehjemmene.

Dagens byråd mener at dette i realitet er et kutt i budsjettet og at sykehjemmene i praksis bare er styrket med 4 mill. kr i budsjettinnstilling 1. Dagens byråd foreslår å ta ut dette kuttet.

Endringer i investeringsbudsjettet

Fageråshjemmet - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Frieda Fasmer, nytt sykehjem - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Hordnestunet - oppgradering og ombygging

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Sykehjem - Rehabilitering og nybygg

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift.

Sykehjem og Dagsentre - Oppgradering av uteområder

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Åsaheimen

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026	2027	2024-27
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Fageråshjemmet - prosjektutvikling	2024		IA	-0,0	0,0	-0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Frieda Fasmer, nytt sykehjem - prosjektutvikling	2025		IA	-0,0	0,0	-0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Hordnestunet - oppgradering og ombygging	2024	BY 311/23	IA	0,0	0,0	0,0	18,0	2,0	0,0	0,0	20,0
Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg	2027	BY 93/23	IA	0,0	0,0	0,0	-50,3	-	33,8	124,5	4,0
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	-0,4	4,4	-2,6	0,0	1,3
Sykehjem - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	0,0	0,0	-76,7	-76,7
Sykehjem og Dagsentre - Oppgradering av uteområder	Løpende						2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Åsaheimen	2023	BY 295/17	IA	-20,0	0,0	-20,0	8,0	0,0	0,0	0,0	8,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	-20,0	0,0	-20,0	-12,8	-97,6	31,2	47,8	-31,4

03B-Tjenester til funksjonshemmede

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Helårvirkning av realendringer i årets budsjett	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Økte utgifter	1 720	1 720	1 720	1 720
Kutt	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Gjennomgang av utmålingspraksis	-10 970	-10 970	-10 970	-10 970
Total		-9 250	-9 250	-9 250	-9 250

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Økte utgifter

BPA er en rettighet for personer som fyller lovens krav og det utbetales et fast beløp pr time bistand som gis. Kommunen har svært lite handlingsrom med tanke på utmåling av tjenesten og kostnadene som påløper. I budsjettinnstilling 1 ble budsjettet styrket på bakgrunn av de nye brukerne man kjente til på det tidspunktet. Etter dette har det vært en ytterligere vekst, og byrådet foreslår at justeringen fra tertialrapport 2-2023 videreføres.

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Gjennomgang av utmålingspraksis

Bergen kommune har i 2023 en stor økning i utmåling av timer til brukerstyrt personlig assistanse som følge av at flere personer søker og tildeles BPA. Det er forutsatt at utmåling av tjenester til personer med BPA skal være lik utmåling som gjøres når tjenesten gis som praktisk bistand gitt av kommunens hjemmetjenester. Personer som får tjenesten organisert som BPA har langvarige og store behov for tjenester og det er naturlig at det utmåles flere timer når bistandsbehovene er omfattende. Samtidig ser vi at det kan ha utviklet seg en ulik forståelse for hva som er rett å utmåle av tjenesten, avhengig av om tjenesten er organisert som BPA eller ikke. Forventningene til hva som skal inngå i en BPA ordning fra brukerrepresentanter er stor og det er klare forventninger om at dette skal være et likestillingsverktøy som gjør det mulig å leve fullt og helt som funksjonsfriske i det daglige.

Kommunen har en stor vekst i utgiftene innen helse- og omsorgstjenestene og særlig til BPA. Styrkingen som ble gitt til kommunene da ordningen ble innført, dekker ikke lenger utgiftene vi ser ordningen nå har og finansieringsprinsippet i kommunelovens § 2-2 er dermed ikke lenger ivaretatt. Det er samtidig mangel på helse- og omsorgspersonell og vi er bekymret for om vi med fortsatt økt etterspørsel etter denne tjenesten på sikt kan få problemer med å sikre kvaliteten på viktige helse- og omsorgstjenester.

Byrådet ønsker å gjøre en gjennomgang av dagens utmålingspraksis, og forventer at dette vil gi reduserte utgifter.

Endringer i investeringsbudsjettet

Bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelse

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026	2027	2024-27
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelse	2026	BY 155-19	IA	-5,3	0,0	-5,3	-0,3	0,0	0,0	0,0	-0,3
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	-5,3	0,0	-5,3	-0,3	0,0	0,0	0,0	-0,3

03C-Tjenester til utviklingshemmede

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Økte utgifter	6 260	6 260	6 260	6 260
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Ny bruker i bolig - avvikling av kjøpt tiltak	2 900	2 900	2 900	2 900
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Tilsyn i videregående skole (TIV)	2 000	2 000	2 000	2 000
Total		11 160	11 160	11 160	11 160

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - Økte utgifter

BPA er en rettighet for personer som fyller lovens krav og det utbetales et fast beløp pr time bistand som gis. Kommunen har svært lite handlingsrom med tanke på utmåling av tjenesten og kostnadene som påløper. I budsjettinnstilling 1 ble budsjettet styrket på bakgrunn av de nye brukerne man kjente til på det tidspunktet. Etter dette har det vært en ytterligere vekst, og byrådet foreslår at justeringen fra tertialrapport 2-2023 videreføres.

Ny bruker i bolig - avvikling av kjøpt tiltak

Tiltaket gjelder en bruker som måtte ha et botilbud, men kommunen hadde ikke på det tidspunktet en egnet bolig, og tjenesten ble derfor kjøpt eksternt. Dette kjøpet var ikke budsjettet.

Sommeren 2023 ble en egnet bolig i et kommunalt bofellesskap ledig, brukeren flyttet inn der, og det eksterne kjøpet ble avviklet. Den tidligere beboeren i bofellesskapet hadde 1:1 bemanning. Beboeren som flyttet fra det kjøpte tiltaket har behov for 2:1 bemanning, og i tillegg behov for økte nattevaksressurser.

Byrådet foreslår at budsjettet styrkes for å dekke merutgiften til kjøp av eksterne tjenester, og til dekning av merutgiften i bofellesskapet som følge av at den nye beboere har større behov enn den tidligere beboeren. Dette er en videreføring fra tertialrapport 2 i 2023.

Tilsyn i videregående skole (TIV)

Personer med utviklingshemming som går i videregående opplæring får tilsyn på skolen, før og etter ordinær skoletid. Personene det gjelder har behov for tilsyn, og hvis ikke de får denne tjenesten måtte de ha fått timesavlastning. En gjennomgang forbindelse med oppstart av nytt skoleår viser at utgiftene til denne tjenesten øker, hovedsaklig som følge av økte kostnader hos skoleeier (Vestland fylkeskommune). Byrådet kan ikke se at det er mulig å redusere disse kostnadene, og foreslår at styrkingen i tertialrapport 2-2023 videreføres.

Tilpasning til aktivitetsnivå for tjenester til utviklingshemmede

Det er i 2023 et betydelig avvik på tjenesteområdet Tjenester til utviklingshemmede. Det er ikke mulig i dagens situasjon å ta ned aktivitets- og utgiftsnivået slik at det oppnås økonomisk balanse.

Forklaring på veksten er sammensatt. Flere i brukergruppen oppnår høy alder, og flere av de eldste blir stadig mer hjelpetrequende på grunn av dårligere somatisk helse og begynnende demens. Videre er det en økning i brukere med et multippelt diagnosebilde – gjerne også innenfor rus og psykiatriområdet der risikopreget atferd inngår. Etat for tjenester til utviklingshemmede erfarer stadig å få ansvar for tjenesteutøvelsen for personer i denne

målgruppen. Dette er og personer, som grunnet risikoatferd, fordrer høy og kostnadskrevenne bemanning.

På bakgrunn av dette foreslår byrådet å videreføre styrkingen i tertialrapport 2-2023 for å sikre at tjenesten kan driftes forsvarlig.

Endringer i investeringsbudsjettet

Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser

Midlene er planlagt brukt til oppgraderinger i eksisterende kommunale bofellesskap.

Det ble i tertialrapport 2-2023 overført ubrukte midler fra 2023 til 2024. Disse midlene skal bl.a. benyttes til oppgradering ved Kirkebirkeland bofellesskap.

Breisteinvegen 190 - tjenestebase bofellesskap

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Haugland bofellesskap

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2. tertial, samt en økning i totalprognose for å dekke resterende antatt behov.

Krohnåstoppen bofellesskap for utviklingshemmede

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Midtunvegen bofellesskap

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift, forventet oppstart er i 2024. I tillegg er det en forskyvning fra 2. tertial, samt korreksjon mellom to tjenesteområder.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Nedre Totland bofellesskap

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Sanddalsringen utleieboliger

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Teigane bofellesskap

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2024-27	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026		2027
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser	Løpende						20,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Breisteinvegen 190 - tjenestebase bofellesskap	2025	BR 1226/23	IA	-1,0	0,0	-1,0	0,0	-4,0	0,0	0,0	-4,0
Haugland bofellesskap	2026		IA	12,3	0,0	12,3	0,0	0,0	0,0	12,8	12,8
Krohnåstoppen bofellesskap for utviklingshemmede	2023	BY 263/20	IA	-10,0	0,0	-10,0	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede	2023	BY 216/21	IA	-19,0	0,0	-19,0	-10,0	0,0	0,0	0,0	-10,0
Midtunvegen bofellesskap	2026		IA	-35,0	0,0	-35,0	7,4	-33,7	-10,3	6,6	-30,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						6,0	0,0	0,0	0,0	6,0
Nedre Totland bofellesskap	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	-10,0	10,6	-13,3	13,6	0,9
Sanddalsringen utleieboliger	2027		IA	-0,0	0,0	-0,0	-11,3	0,0	35,0	0,0	23,7
Teigane bofellesskap	2026	BY 317/23	IA	-0,0	0,0	-0,0	-1,2	-2,0	-4,6	8,2	0,4
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	-52,7	0,0	-52,7	5,9	-29,1	6,8	41,2	24,8

03D-Psykisk helse

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Enetiltak i psykisk helse	5 100	5 100	5 100	5 100
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	4 100	4 100	4 100	4 100
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Brukerstyrt personlig assistent (BPA) Psykisk helse barn og unge	1 236	1 236	1 236	1 236
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Bo- og tjenestetilbud psykisk helse voksne	650	650	650	650
Tilpasning til aktivitetsnivå	Samlokalisering Psykisk helse vest	1 800	1 800	1 800	1 800
Tilpasning til aktivitetsnivå	Styrke forvaltning psykisk helse voksne	900	900	900	900
Tilpasning til aktivitetsnivå	Fosterhjemsveiledning og FACT Ung - Nye lokaler i Aasegården	650	650	650	650
Nye tiltak	Nytt bo- og tjenestetilbud for enkeltbruker	6 243	6 243	6 243	6 243
Nye tiltak	FACT Ung	1 859	2 659	3 059	3 059
Nye tiltak	Tilskudd	700	0	0	0
	Studentsamskipnaden på Vestlandet				
Nye engangstiltak	Tilskudd til Pitstop	350	0	0	0
Kutt	Tilskudd Mental helse Bergen, Treffstedet loftet	-890	-890	-890	-890
Total		22 698	22 448	22 848	22 848

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byråds sak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Enetiltak i psykisk helse

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å styrke budsjett knyttet til psykisk helse og rustjenester som følge av nytt enetiltak for person med vold- og aggresjonsproblematikk, hvor det er behov for å anskaffe bolig og personell for å ivareta brukerens behov.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024 med 5,1 mill.

Brukerstyrt personlig assistent (BPA)

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å styrke budsjett knyttet til personer med nedsatt funksjonsevne og et omfattende behov for praktisk personlig hjelp i hverdagen hvor det kan søkes om brukerstyrt personlig assistent (BPA). Søknader for vedtak om BPA fra brukere innen tjenester til psykisk helse voksne har økt og flere innvilges tjenesten. Til sammen er det nå 6 brukere med innvilget BPA.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024.

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) Psykisk helse barn og unge

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å styrke budsjett med 1,2 mill. knyttet til personer med nedsatt funksjonsevne og et omfattende behov for praktisk personlig hjelp i hverdagen, som kan søke om brukerstyrt personlig assistent (BPA). Søknader for vedtak om BPA fra brukere innen tjenester til psykisk helse barn og unge har økt og flere innvilges tjenesten.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024.

Bo- og tjenestetilbud psykisk helse voksne

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å styrke budsjett knyttet til psykisk helse og rustjenester som har fått overført en bruker fra barn- og familietjenesten hvor det har vært innvilget avlastning og miljøterapeutiske tilbud.

Det er nødvendig å opprettholde tjenestene til brukeren. Bergen kommune har ikke tilsvarende tjenester å tilby for tjenestemottaker over 18 år, hvor man kombinerer bo og tjenestetilbud og miljøterapeutisk oppfølging.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024.

Samlokalisering Psykisk helse vest

Psykisk helse vest samlokaliseres i nye lokaliteter i Fyllingsdalen. Som en driftskonsekvens av investering vil enheten få økte utgifter til husleie med 1,8 mill.

Byrådet foreslår å styrke budsjett tilsvarende de økte utgiftene til husleie.

Styrke forvaltning psykisk helse voksne

Forvaltning i psykisk helse voksne (FVE) fikk tildelt ett årsverk for 2023 i revidert budsjett 2023. FVE skulle frem mot 2. tertialrapportering vurdere enheten i forhold til organisering og andre prosessmessige endringer. Etter ny vurdering finner FVE at oppdragsmengde og kompleksitet i saken ikke kan organiseres bort og det er behov for en styrking av tjenesten. Antall søknader og vedtak i FVE har økt vesentlig, 41 %, over de to siste årene. Søkerne har et mer komplekst sykdomsbilde som krever tettere dialog og oppfølging overfor andre aktører. Det er utfordrende å holde krav til saksbehandlingstid og arbeidsmiljøet utfordres av høyt sykefravær. Kostnadene som følger av arbeidsmengden er økende og overstiger budsjetttrammene og det er behov for ett ytterligere årsverk.

Byrådet anbefaler at forvaltningen for psykisk helse voksne styrkes med ett årsverk.

Fosterhjemsveiledning og FACT Ung - Nye lokaler i Aasegården

Fosterhjemsveiledning og FACT Ung har flyttet inn i utekontakten sine tidligere lokaler i Aasegården. I forbindelse med innflyttingen reforhandles leiekontrakt, i tillegg til at totalarealet utvides i henhold til behov.

Byrådet foreslår å styrke budsjett til husleie tilsvarende merkostnadene.

Tilpasning til aktivitetsnivå for psykisk helse barn og unge

Avlastning til psykisk helse barn og unge er lagt inn i tilleggsinnstilling 1 lik budsjettstyrkingen i revidert budsjett 2023.

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) Psykisk helse barn og unge

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med Revidert budsjett å styrke budsjett med 1,8 mill. knyttet til personer med nedsatt funksjonsevne og et omfattende behov for praktisk personlig hjelp i hverdagen, som kan søke om brukerstyrt personlig assistent (BPA).

Søknader for vedtak om BPA fra brukere innen tjenester til psykisk helse barn og unge har økt, og flere innvilges tjenesten. Det forventes en ytterligere økning på 3 nye brukere i 2024.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen i 2024, og i tillegg ta høyde for en ytterligere vekst i 2024.

Nytt bo- og tjenestetilbud for enkeltbruker

Anskaffelse av enetiltak for å sikre et forsvarlig tjenestetilbud til bruker med store tjenestebehov innen psykisk helse og rustjenester. Bruker har behov for bolig og heldøgns helse- og omsorgstjenester som ikke kan dekkes innenfor kommunens eksisterende botilbud eller helseinstitusjoner.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet til nytt enetiltaket knyttet til bruker med store rus- og psykiatriutfordringer.

FACT Ung

FACT Ung er et 4-årig samarbeidsprosjekt mellom Helse Bergen, Betanien sykehus og Bergen kommune. FACT står for Flexible Assertive Community Treatment, og kan oversettes til "Fleksibel Aktiv Oppsøkende Behandling". Formålet med FACT Ung er å tilby fleksibel, helhetlig og integrert oppfølging av barn og unge mellom 12-24 år med behov for langvarig og sammensatt innsats fra flere tjenester og nivåer. Behandlingsteamet skal gi behandling og nødvendig oppfølging i samarbeid med ungdommen, familien og andre viktige personer i nettverket rundt barnet/ungdommen. Teamet skal sikre tilgjengelighet og skal følgelig tilby bistand på kveld og helg etter behov.

Tiltaket FACT Ung blir prøvd ut i Bergen over en fireårsperiode hvor Bergen forventer å motta tilskudd fra Statsforvalteren. I løpet av og i etterkant av tilskuddsperioden er det planlagt og avtalt gradvis overføring til bruk av lokale driftsmidler.

Byrådet ønsker å innføre tjenestemodellen FACT Ung i tjenestene til barn og unge, og foreslår å styrke budsjett tilsvarende behov i planperioden.

Tilskudd Studentsamskipnaden på Vestlandet

Byrådet foreslår et engangstilskudd til organisasjonen Studentsamskipnaden på Vestlandet i 2024 på kr. 700.0000, det betyr et tilskudd på totalt kr. 2.000.000 til organisasjonen.

Tilskudd til Pitstop

Byrådet foreslår engangstilskudd til organisasjonen Pitstop i 2024 på kr. 350.000

Tilskudd Mental helse Bergen, Treffstedet loftet

Byrådet Bakervik foreslo å gi et tilskudd til Mental helse Bergen-Treffstedet loftet på kr. 889.700.

Byrådet Meyer foreslår å reversere tilskuddet i forbindelse med Tilleggsinnstilling 1, grunnet avviklingen av organisasjonen.

04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tilpasning til aktivitetsnivå	Opphør av enetiltak	-1 296	-1 296	-1 296	-1 296
Nye tiltak	Styrket bemanning i Bjørnsons gate	7 500	10 000	10 000	10 000
Nye tiltak	Boligprogrammet 250 - Hylkje	0	0	0	-11 550
Nye tiltak	Boligprogrammet 250 - Sandalsringen	0	0	0	-18 400
Nye engangstiltak	Tilskudd til Blå kors Steg for Steg	500	0	0	0
Total		6 704	8 704	8 704	-21 246

Opphør av enetiltak

NAV tjenesten har hatt et enetiltak som opphører høsten 2023. Brukeren får nå tjenester av andre instanser i Bergen kommune. Avviklet enetiltak foreslås trukket inn.

Byrådet foreslår å nedjustere budsjett tilsvarende tidligere tildelte midler til enetiltak.

Styrket bemanning i Bjørnsons gate

Bjørnsonsgate botiltak er et botilbud for personer som trenger kommunal bolig, og som ved siden av rusutfordringer har fysiske og/eller psykiske helseutfordringer. Byrådet anbefaler styrking av botiltaket for å ivareta tjenestetilbudet til en utsatt gruppe, samt for å ivareta sikkerhet og arbeidsmiljø for kommunale ansatte. I botiltaket tilbys beboerne individuell oppfølging og tilbud om aktivitet. Beboerne får også hjelp til å komme i kontakt med øvrig hjelpeapparat. En styrking av dette tiltaket vil sikre økt bemanning og øke kvaliteten på det helse- og sosialfaglige tjenestetilbudet. Gjennom tettere oppfølging skal kommunen jobbe tett opp mot beboerne for å på sikt kunne tilby dem en annen bolig hvor beboerne kan bo mer selvstendig. Byrådet ønsker at antall beboere gradvis skal reduseres. Ombygging av personal- og fellesarealer er planlagt med oppstart i 2024. Dette vil bedre forholdene for beboere og ansatte og øke sikkerheten i bygget.

Byrådet anbefaler styrking av Bjørnsonsgate botiltak for å ivareta tjenestetilbudet til en utsatt gruppe samt ivareta sikkerhet og arbeidsmiljø for kommunale ansatte.

Boligprogrammet 250 - Hylkje

Boligprosjektet Hylkje har forventet oppstart av drift 2028. Byrådet foreslår derfor at driftskonsekvensene av investeringen flyttes fra 2027 til 2028.

Boligprogrammet 250 - Sandalsringen

Boligprosjektet Sandalsringen har forventet oppstart av drift 2028. Byrådet foreslår derfor at driftskonsekvensene av investeringen flyttes fra 2027 til 2028.

Tilskudd til Blå kors Steg for Steg

Byrådet foreslår engangstilskudd til organisasjonen Blå Kors Steg for Steg i 2024 på kr. 500 000.

04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-3	-3	-3	-3
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Husleie NAV Årstad	960	960	960	960
Nye tiltak	Økning av kvalifiseringsstønad	850	1 700	1 700	1 700
Nye tiltak	Norsk Folkehjelp Bergen (977257131) – DiMe-prosjektet	-350	-350	-350	-350
Nye engangstiltak	Tilskudd til Springbrett for ungdom.	100	0	0	0
Total		1 557	2 307	2 307	2 307

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Husleie NAV Årstad

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å styrke budsjett knyttet til husleie ved NAV Årstad etter innflytting inn i nye lokaler i 2022. I henhold til husleieavtalen skulle det etter innflytning gjøres en ny oppmåling på arealfordeling mellom NAV stat og NAV kommune. Ny oppmåling er gjennomført og dette medfører en økt husleie for NAV Årstad. Etterregulering medfører ekstra husleie med en helårs kostnadsøkning fra 2024 med 0,96 mill.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024.

Økning av kvalifiseringsstønad

I regjeringens budsjettforlik mellom Ap/Sp og SV 2024 ble det gitt en økning av tildeling til kvalifiseringsordningen med 17 mill. med virkning fra 01.07.24. Bergen kommunes andel anslås til 0,85 mill. for 2024 og videre med helårsvirkning med 1,7 mill. pr år fra 2025.

Norsk Folkehjelp Bergen (977257131) – DiMe-prosjektet

Byrådet Bakervik foreslo i forbindelse med Innstilling 1 å styrke DiMe (diskrimineringshjelpen og meglingsbenken) med 750 000 i 2024.

Byrådet Meyer foreslår å reversere kr. 350.000 av forslaget fra forrige byrådet.

Tilskudd til Springbrett for ungdom.

Byrådet foreslår engangstilskudd til organisasjonen Springbrett for ungdom i 2024 på kr. 100.000.

04C-Introduksjons- og tolketjenester

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1 538	-1 538	-1 538	-1 538
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
Total		-1 539	-1 539	-1 539	-1 539

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Endringer i investeringsbudsjettet

Bergen Inkluderingscenter

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026	2027	2024-27
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Bergen Inkluderingscenter	2024	BY 111-19	IA	0,0	0,0	0,0	23,0	0,0	0,0	0,0	23,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	0,0	0,0	0,0	23,0	0,0	0,0	0,0	23,0

05A-Forebyggende helsearbeid

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Tiltak for flyktninger fra Ukraina	-12 800	0	0	0
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Kompensasjon tuberkulosescreening	12 800	0	0	0
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal	600	600	600	600
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie	525	525	525	525
Tilpasning til aktivitetsnivå	Beholde det byomfattende tiltaket Rusfri start på livet	1 500	1 500	1 500	1 500
Total		2 625	2 625	2 625	2 625

Tiltak for flyktninger fra Ukraina

Bergen kommune utfører tuberkuloseundersøkelse av nyankomne flyktninger. Tuberkuloseundersøkelse for nyankomne ukrainere skal dekkes av staten ved Utlendingsdirektoratet. Dette tiltaket ble i innstilling 1 budsjettert med 12, 8 mill både på utgifts- og inntektssiden.

Det er imidlertid usikkerhet knyttet til finansiering og omfang av tuberkuloseundersøkelser for nyankomne ukrainere i 2024. Budsjettet foreslås derfor tatt ut i tillegginnstilling 1 og byrådet kommer tilbake til dette i revidert budsjett 2024.

Kompensasjon tuberkulosescreening

Bergen kommune utfører tuberkuloseundersøkelse av nyankomne flyktninger. Det er usikkerhet knyttet til finansiering og omfang av tuberkuloseundersøkelser for nyankomne ukrainere i 2024. Budsjettet foreslås derfor tatt ut i tillegginnstilling 1 og byrådet kommer tilbake til dette i revidert budsjett 2024.

Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å styrke budsjett til husleie ved Familiens hus i Møllendalsveien 6-8. Det er gjort ny oppmåling av bruksareal ved lokasjonen, hvor totalt leieareal er oppjustert med 5,9%. Økningen i totalareal skyldes i stor grad en vesentlig økning i fellesarealer som for eksempel etablering av nytt heis- og trappehus, stor sykkelparkering og garderober. Som følge av arealendringen blir årsleien oppjustert.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024.

Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å styrke budsjett knyttet til Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg vedr. husleie som følge indeksregulering av husleiekontrakt, og tilpasninger av lokaler som faktureres over husleien.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024.

Gjenåpning av helsestasjon i Fyllingsdalen og Laksevåg byområde

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med Revidert budsjett å gjenåpne en helsestasjon i byområdet Fyllingsdalen og Laksevåg så snart som mulig grunnet behov for nærhet til sin

helsestasjon i Loddefjord. Helsestasjonen skal være et tjenestetilbud i tillegg til Familiens hus Oasen og helsestasjonen på Laksevåg.

Byrådet foreslår å styrke budsjett fra 2024 som følge av gjenåpning av helsestasjonen.

Beholde det byomfattende tiltaket Rusfri start på livet

I Rusfri start på livet (som er en byomfattende tjeneste) blir familier med rusproblem ivaretatt og fulgt opp på gjennom svangerskap, fødsel, barseltid og opp til skolestart, det er stort fokus på familien og det å inkludere far. Prosjektet Sammen på vei inngår nå i Mor I Norge studien (fra 01.06.23) der halvparten av brukere blir randomisert til å motta intervensjonene, de som mottar intervensjonen får oppfølging til barnet er vel 2 år, de andre får et vanlig helsestasjonstilbud. Sammen på vei er fullfinansiert av prosjektmidler med varighet til 2027. En prioritering av Sammen på vei vil ikke kunne erstatte Rusfri start på livet, og foreldre med alvorlig rusproblem vil stå uten et forsterket helsestasjonstilbud. Rusfri start på livet jobber tett på sine kommunale samarbeidspartnere og Helse vest, og har opparbeidet seg et nettverk av samarbeidspartnere med lett tilgang til ressurspersoner. Nasjonalt pasientforløp for gravide og rus pålegger kommunene å ha en forløpskoordinator som er knyttet til forsterket helsestasjon. Denne funksjonen er nå besluttet å ligge i Rusfri start på livet, der jordmor allerede ivaretar forløpskoordinator oppgavene. Jordmor i Rusfri start på livet utfører oppgaver i tråd med lovpålagte oppgaver, se: [Gravide og rusmidler - Helsedirektoratet](#).

Byrådet foreslår å beholde det byomfattende tiltaket Rusfri start på livet.

05B-Behandling og rehabilitering

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Nye tiltak	Fastlegeordningen - økning og endring av basistilskuddet	5 827	5 827	5 827	5 827
Nye tiltak	Allmennlegetjenesten - økt antall leger i spesialisering (LIS1)	2 682	2 682	2 682	2 682
Kutt	Tilskudd til Kirkens bymisjon Helsesenter for papirløse migranter	-1 018	-1 018	-1 018	-1 018
Total		7 491	7 491	7 491	7 491

Kjøp av vikartjenester fastleger

Enhet for allmennmedisin i Etat for helsetjenester har ansvar for fastlegeordningen i Bergen. De har ansvar for å sette inn vikar og betale for denne når fastlegen selv ikke er i stand til å betjene listen. Det kan skyldes sykdom, oppnådd pensjonsalder og annet fravær. Mangel på fastleger har ført til at det er vanskelig å få tak i vikarer, noe som har ført til økt bruk av vikarer fra vikarbyrå. Utgiften ved å bruke vikarbyrå er betydelig høyere enn om man ansatte vikaren selv. Dette er en videreføring av justeringen fra tertialrapport 2-2023.

Fastlegeordningen - økning og endring av basistilskuddet

I 2023 har basistilskuddet til fastlegene blitt styrket og endret. Beløpet som ble lagt inn i innstilling 1 var helårseffekt av den justeringen som ble iverksatt med virkning fra 1.5.2023. I tillegginnstilling 1 er budsjettforslaget oppdatert med effekten av at regjeringen i statsbudsjettet for 2024 har foreslått å øke bevilgningen til pasienttilpasset basistilskudd ytterligere.

Allmennlegetjenesten - økt antall leger i spesialisering (LIS1)

I statsbudsjettet for 2024 foreslår regjeringen å bruke 33,3 millioner kroner til stillinger for leger i den første delen av legespesialiseringen (LIS1-stillinger). Det gir 66 nye stillinger. Bergen kan forvente å få ca. 3 av disse stillingene. Dette vil styrke allmennlegetjenesten, men det vil også medføre økte kostnader. Utgiftene blir delvis finansiert gjennom statstilskudd, refusjon fra Helfo, og egenandeler fra pasientene. Nettoutgiften for kommunen for disse 3 stillingene er beregnet til 2,682 mill. i 2024.

Tilskudd til Kirkens bymisjon Helsesenter for papirløse migranter

Til innstilling 1 ble det foreslått av Byrådet Bakervik å gi tilskudd til Kirkens bymisjon - Helsesenter for papirløse migranter. Tiltaket foreslås reversert i tillegginnstilling 1.

07-Brannvesen

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Lønns- og prisvekst mv.	Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing	1 449	1 449	1 449	1 449
Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing	1 382	1 382	1 382	1 382
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-969	-969	-969	-969
Tekniske justeringer	Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing	219	219	219	219
Tilpasning til aktivitetsnivå	NKS IKS 110 - Bergen kommune sin andel av økte kostnader 110 Vest	999	999	999	999
Inntektsendringer	Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing	-3 090	-3 090	-3 090	-3 090
Total		-11	-11	-11	-11

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde Feiing. Endringene tar høyde for pris- og lønnsvekst som balanseres mot økte gebyrinntekter. I lokal forskrift, «Forskrift om feiing, kontroll av feiebehov, tilsyn med fyringsanlegg og brannforebyggende arbeid, samt om gebyr for feiing og tilsyn, Bergen kommune, Vestland», gjeldende fra 1.1.2023, er det ved en feil kommet inn en formulering som gjør at inntektene i 2023 blir lavere enn budsjettet. Dette medfører større bruk av fond i 2023 enn budsjettet, noe som påvirker fondets størrelse og dermed budsjettet bruk av fond fra 2024 og utover.

Det foreslås med bakgrunn i dette at feiegebyret pr. røykløp øker timeprisen med 10 % (mot 8% i Innstilling 1) og årlig tilsynsgebyr øker med 9 % (mot 6,5 % i Innstilling 1). Samlet årsgebyr (feiing inntil en time og årlig tilsynsgebyr) for en boenhet med et røykløp vil i 2024 være kr 1 477,- som er en økning på kr 131,- fra 2023.

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde Feiing. Endringene tar høyde for pris- og lønnsvekst som balanseres mot økte gebyrinntekter. I lokal forskrift, «Forskrift om feiing, kontroll av feiebehov, tilsyn med fyringsanlegg og brannforebyggende arbeid, samt om gebyr for feiing og tilsyn, Bergen kommune, Vestland», gjeldende fra 1.1.2023, er det ved en feil kommet inn en formulering som gjør at inntektene i 2023 blir lavere enn budsjettet. Dette medfører større bruk av fond i 2023 enn budsjettet, noe som påvirker fondets størrelse og dermed budsjettet bruk av fond fra 2024 og utover.

Det foreslås med bakgrunn i dette at feiegebyret pr. røykløp øker timeprisen med 10 % (mot 8% i Innstilling 1) og årlig tilsynsgebyr øker med 9 % (mot 6,5 % i Innstilling 1). Samlet årsgebyr (feiing inntil en time og årlig tilsynsgebyr) for en boenhet med et røykløp vil i 2024 være kr 1 477,- som er en økning på kr 131,- fra 2023.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til

byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde Feiing. Endringene tar høyde for pris- og lønnsvekst som balanseres mot økte gebyrinntekter. I lokal forskrift, «Forskrift om feiing, kontroll av feiebehov, tilsyn med fyringsanlegg og brannforebyggende arbeid, samt om gebyr for feiing og tilsyn, Bergen kommune, Vestland», gjeldende fra 1.1.2023, er det ved en feil kommet inn en formulering som gjør at inntektene i 2023 blir lavere enn budsjettet. Dette medfører større bruk av fond i 2023 enn budsjettet, noe som påvirker fondets størrelse og dermed budsjettet bruk av fond fra 2024 og utover.

Det foreslås med bakgrunn i dette at feiegebyret pr. røykløp øker timeprisen med 10 % (mot 8% i Innstilling 1) og årlig tilsynsgebyr øker med 9 % (mot 6,5 % i Innstilling 1). Samlet årsgebyr (feiing inntil en time og årlig tilsynsgebyr) for en boenhet med et røykløp vil i 2024 være kr 1 477,- som er en økning på kr 131,- fra 2023.

NKS IKS 110 - Bergen kommune sin andel av økte kostnader 110 Vest

Bergen kommune er en del av Nasjonalt kommunesamarbeid for 110-sentralene IKS (NKS110 IKS). Nasjonalt kommunesamarbeid for 110-sentralene IKS (NKS110) er opprettet for å ivareta deltakernes behov, plikter og oppgaver som gjelder anskaffelse, implementering, forvaltning og drift av felles oppdragshåndteringsverktøy, teknisk infrastruktur og andre relevante datasystemer. Selskapets formål er også å ivareta deltakernes behov for felles opplæring og håndtering av disse systemene for alle 110-sentralene. Selskapet er dermed opprettet for å være en samlet eier og forvalter av de forskjellige systemene og programvareløsningene som anskaffes for 110-sentralene i Norge.

I driftsbudsjett for NKS110 IKS 2024 er det hovedsakelig økte kostnader som følge av:

Økt bemanning og kjøp av tjenester: Oppdragsmengden har økt knyttet til arbeid med å vedlikeholde de felles systemene og avtalene som er inngått. Det er også 2 prosjekter som pågår i 2024 som gir økte kostnader. Oppdragshåndteringssystemet er forsinket og det er forventet oppstart av Alarmhåndteringssystemet. Økt kostnad med 5,2 mill.

Locus: Vedlikeholdsavtalen for Locus-systemet får en helårseffekt i 2024. Økt kostnad med 7,5 mill.

Juridisk bistand: NKS110 IKS har satt av 4,2 mill. til juridisk bistand og gjennomføring av anskaffelser. Estimater er basert på erfaringstall fra oppdragshåndteringssystemet.

Finanskostnader: NKS110 IKS kan ta opp lån på investeringene og det gir en ny kostnad på renter og avdrag i driften på 10,2 mill.

Bergen kommune er forpliktet i samarbeidet og må dekke kommunens andel av de økte kostnadene. Bergen sin andel av de økte kostnadene er rett i underkant av kr 1,0 mill. årlig.

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde Feiing. Endringene tar høyde for pris- og lønnsvekst som balanseres mot økte gebyrinntekter. I lokal forskrift, «Forskrift om feiing, kontroll av feiebehov, tilsyn med fyringsanlegg og brannforebyggende arbeid, samt om gebyr for feiing og tilsyn, Bergen kommune, Vestland», gjeldende fra 1.1.2023, er det ved en feil kommet inn en formulering som gjør at inntektene i 2023 blir lavere enn budsjettet. Dette medfører større bruk

av fond i 2023 enn budsjettet, noe som påvirker fondets størrelse og dermed budsjettet bruk av fond fra 2024 og utover.

Det foreslås med bakgrunn i dette at feiegebyret pr. røykløp øker timeprisen med 10 % (mot 8% i Innstilling 1) og årlig tilsynsgebyr øker med 9 % (mot 6,5 % i Innstilling 1). Samlet årsgebyr (feieing inntil en time og årlig tilsynsgebyr) for en boenhet med et røykløp vil i 2024 være kr 1 477,- som er en økning på kr 131,- fra 2023.

Endringer i investeringsbudsjettet

Fana brannstasjon - nybygg

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026	2027	2024-27
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Fana brannstasjon - nybygg	2024	BY 80/19	IA	0,0	0,0	0,0	24,0	0,0	0,0	0,0	24,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	0,0	0,0	0,0	24,0	0,0	0,0	0,0	24,0

08-Samferdsel

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Strømkostnader gatelyst parker og allmenninger, teknisk justering mellom tjenesteområder	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Tekniske justeringer	Digitalisering samferdsel - redusert driftskonsekvens 2024 for prosjekt Bydata	-786	0	0	0
Total		-1 786	-1 000	-1 000	-1 000

Strømkostnader gatelyst parker og allmenninger, teknisk justering mellom tjenesteområder

Lyspunkt som gjelder parker og allmenninger er skilt ut fra gatelyst langs kommunal vei. Dette er en teknisk flytting mellom tjenesteområde 08 Samferdsel og 10C Naturforvaltning og parkdrift.

Digitalisering samferdsel - redusert driftskonsekvens 2024 for prosjekt Bydata

Prosjekt Bydata er forsinket og dermed utgår en del driftskonsekvenser for 2024.

Endringer i investeringsbudsjettet

Bilfri bydel – Bøhmergaten/Løvestakksiden

Prosjektperiode er forventet utvidet med ett år. Dette skyldes forsinket byggestart som følge av at oppdatering av kostnads kalkyle, omprosjektering av tekniske planer, i tillegg til at behandling av sak om gjennomføringsvedtak er utsatt. Budsjettmidler skyves fra 2025 til 2026.

Bilfri bydel – Nedre Nygård/Nygårdshøyden

Som varslet i tertialrapport 2- 2023 øker totalprognosen for prosjektet med 19,2 mil. Kostnadsøkningen er budsjettet i 2024.

Deltakelse i Graveklubbprosjekter

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble totalt kr 7,5 mill. i 2024 og 2025 flyttet til investeringen Bilfri bydel - Bøhmergaten/Løvestakksiden.

Digitalisering samferdsel

Asset management-løsning: Prosjektet skal levere integrasjoner mellom eksisterende fagsystemer som brukes til drift og vedlikehold av park og elektro i Bymiljøetaten. Formålet med integrasjonen er tilhørende oppbygging av et objektregister som kan brukes til bedre ressursplanlegging av vedlikehold og drift av ansvarsområdene. Registeret skal være felles for etaten, og skal kunne kobles til andre fagsystemer.

Prosjektets totalramme er nedjustert fra 5,6 mill. til 4,5 mill. Dette har sammenheng med at anskaffelse av fagsystem vei er tatt ut av prosjektet og vil komme som et eget prosjekt i senere budsjettprosess.

Gang- og sykkelveier

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 1,5 mill skjøvet fra 2023 til 2024 i påvente av bystyrebehandling av gatebruksplanen.

Gangveger Laksevåg del 2

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 0,17 mill. skjøvet fra 2023 til 2024 på grunn av manglende prosjektlederkapasitet på et av tiltakene.

Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur

Endring fra innstilling 1 er en økning av midler i henhold til oppdatert kalkyle, samt forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Gåstrategi oppfølging

På grunn av forsinkelse i prosjektet Gangetiltak Bergveien, ble kr 1,9 mill. skjøvet fra 2023 til 2024 i forbindelse med 2. tertialrapport 2023.

Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett

I forbindelse med 2. tertialrapport og Tilleggsinnstillingen er det blitt skjøvet midler fra 2027 til 2025 som er overført til Sykkelvei - Nonnekloppen til Florida, i tråd med sykkelstrategi for Bergen 2020-2030 og Handlingsplan for sykkelsatsing 2021-2024.

Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023, ble kr 66' skjøvet fra 2024 til 2023.

Johan Berentsensvei - fortau

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 7,3 mill. skjøvet fra 2023 og 2024 til 2025 og 2026.

Klimatilpasning, tiltak

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble det flyttet kr 3,6 mill. til 2024.

Klostergarasjen - Utbedring av søyler

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Ladeinfrastruktur for bil

Ladeinfrastruktur for bil :

Det ble flyttet kr 2,9 mill. i 2023 til 2025 i forbindelse med 2. tertialrapport 2023. Årsaken er mangel på prosjektlederressurser til å utvikle mobilladepunkter.

Lyngbøveien - trafikksikring

Grunnet usikkerhet knyttet til fremdrift hos entreprenør skyves midler frem i tid. Entreprenør har vært under rekonstruksjon. Det er også usikkerhet knyttet til grunnforhold og mengden løsmasser.

Midtunvegen bofelleskap, rekkefølgekrav og infrastruktur

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Mobilitetstiltak Gåbyen

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble midler overført til prosjektet Sykkeltiltak - Nonnekloppen til Florida.

Møllendalsbakken

Kr 1,7 mill. ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 skjøvet til 2024 grunnet forsinkelser knyttet til grunnervvervsprosesser.

Rolland skole - rekkefølgekrav

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023, ble totalprognosen oppjustert med kr 6,2 mill. i 2024.

Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida

Prosjektet har en kostnadsramme på kr. 36,7 mill (P85), og inkl. erverv. For å kunne starte opp i 2024 foreslås det å flytte frem 13,2 mill. fra 2027 til 2025. Midlene hentes fra budsjettpost Handlingsplan for sykkel på kommunalt veinett med finansiering av belønningsmidler fra Miljøløftet for hele beløpet

Trafikksikring

“**Mindre Trafikksikkerhetstiltak**”: Som følge av kapasitetsutfordring internt har oppstart av prosjekteringsfasen blitt utsatt. Midler er skjøvet fra 2024 til 2025 i forbindelse med 2. tertialrapport 2023, i henhold til oppdatert fremdriftsestimat.

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 er kr 6,3 mill., fordelt på en rekke mindre prosjekter, skjøvet fra 2023 til 2024 i henhold til oppdatert fremdriftsplan.

Utbyggingsavtaler Skjold

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023, ble budsjettet på prosjekt Kostnadsanslag Skjold skjøvet til 2024.

Utbyggingsavtaler Søreide

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 0,4 mill skjøvet fra 2023 til 2024 i henhold til fremdrift.

Utbyggingsavtaler Wergeland

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 0,4 mill. skjøvet fra 2024 til 2023 i henhold til fremdrift.

Wergeland – Grunnerverv og forberedende arbeider

Kommunen antar at skjønnsretten (instans som vurderer størrelse på erstatningsbeløp i ekspropriasjonssaker) trolig ikke vil rekke å behandle erstatningssaken i løpet av 2023. Det ansees som mer sannsynlig at saken ferdigbehandles i løpet av 2024. Tidspunktet for gjennomføring av mulig skjønns sak og evt. overskjønn gjør at både beløpets størrelse og tidspunktet for utbetaling av erstatningssum er heftet med usikkerhet. Kr 2,1 mill. ble derfor skjøvet fra 2023 til 2024 i forbindelse med 2. tertialrapport.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2024-27	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026		2027
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
AdO Arena, solenergianlegg	2025	BY 56/23	IA	17,1	0,0	17,1	17,1	0,0	0,0	0,0	17,1
Bilfri bydel – Bøhmertgaten/Løvtakksiden	2026	BY 316/23	IA	26,7	-1,6	25,1	14,0	-22,3	35,0	0,0	26,7
Bilfri bydel – Nedre Nygård/Nygårdshøyden	2028		IA	19,2	0,0	19,2	19,2	0,0	0,0	0,0	19,2
Deltakelse i Graveklubbprosjekter	Løpende						-2,4	-3,5	0,0	0,0	-5,9
Digitalisering samferdsel	Løpende						2,7	1,6	1,6	0,0	5,9
Gang- og sykkelveier	Løpende						1,5	0,0	0,0	0,0	1,5
Gangveger Laksevåg del 2	2025		IA	0,0	0,0	-0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	2025		IA	11,2	0,0	11,2	-21,0	20,6	15,2	0,0	14,8
Gåstrategi oppfølging	Løpende						1,9	0,0	0,0	0,0	1,9
Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	Løpende						2,7	-1,3	0,0	-13,2	-11,8
Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder	Løpende						-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1
Johan Berentsensvei - fortau	2026		IA	0,0	0,0	0,0	-4,5	2,1	5,1	0,0	2,8
Klimatilpasning, tiltak	Løpende						3,6	0,0	0,0	0,0	3,6
Klostergarasjen - Utbedring av søyler	2024		IA	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Ladeinfrastruktur for bil	Løpende						4,3	0,0	0,0	0,0	4,3
Lyngbøveien - trafikk sikring	2026	BY 59/22	IA	0,0	0,0	0,0	-16,0	0,0	30,0	0,0	14,0
Midtunvegen bofelleskap, rekkefølgekrav og infrastruktur	2025		IA	-0,0	0,0	-0,0	-8,1	4,0	4,3	0,0	0,3
Mobilitetstiltak Gåbyen	Løpende						-8,1	-9,2	0,0	0,0	-17,3
Møllendalsbakken	2025		IA	-0,0	0,0	-0,0	1,7	0,0	0,0	0,0	1,7
Rolland skole - rekkefølgekrav	2024		IA	-0,0	0,0	-0,0	-0,6	0,0	0,0	0,0	-0,6
Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg	Løpende						6,2	0,0	0,0	0,0	6,2
Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida	2025		IA	25,2	-10,6	12,7	19,6	13,2	0,0	0,0	32,8
Trafikksikring	Løpende						3,8	2,5	0,0	0,0	6,3
Utbyggingsavtaler Skjold	2024		IA	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Utbyggingsavtaler Søreide	Løpende						0,4	0,0	0,0	0,0	0,4
Utbyggingsavtaler Wergeland	Løpende						-0,4	0,0	0,0	0,0	-0,4
Wergeland – Grunnerverv og forberedende arbeider	2026		IA	0,0	0,0	0,0	2,1	0,0	0,0	0,0	2,1

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027

Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum 2024-27
		Gj.vedtak	Brutto Ørem. prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer		0,0	99,3	-12,2	85,2	40,9	7,8	91,3	-13,2	126,7

09-Boligtiltak

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	EBF - Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	-29 700	-29 700	-20 196	-5 643
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	EBF - Overføring av husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	24 451	25 103	17 070	4 770
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	-24 451	-25 103	-17 070	-4 770
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	EBE - Innleie av boliger til flyktninger	22 240	22 240	15 230	4 300
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Økning i bostøtte	15 843	15 843	15 843	15 843
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	EBE - Innleie av boliger til flyktninger - estimat på kommende boliger	11 220	11 220	9 820	0
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	EBF - FDV-kostnader - innleie av boliger til flyktninger	3 750	3 750	2 550	713
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	EBF - Lønnskostnader - oppfølging innleie av boliger til flyktninger	1 499	847	576	160
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	EBE - Innleie av boliger til flyktninger - dokumentering av overtakelse	900	0	0	0
Total		25 751	24 199	23 822	15 372

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byråds sak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

EBF - Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger

Etat for boligforvaltning (EBF) vil ha økte inntekter knyttet til innleieboliger for flyktninger. Tiltaket ble spilt inn som budsjettjustering i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 og foreslås videreført utover i økonomiplanperioden. Estimater legger til grunn en økning med 50 boliger fra januar av, totalt 250 utleieboliger fra 2024. Tiltaket ses i sammenheng med *Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger* og *EBF - Overføring av husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger*.

EBF - Overføring av husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger

Etat for boligforvaltning (EBF) er ansvarlig for kontraktsoppfølging og inndrivning av husleie av alle som leie bolig gjennom avtale med Bergen kommune. Etaten vil ha økte inntekter og økte kostnader knyttet til innleie av boliger for flyktninger. Netto merinntekt vil tilbakeføres til bykassen. Ses i sammenheng med tiltaket *Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger*.

Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger

Som følge av økte inntekter knyttet til innleieboliger for flyktninger, ble det i 2. tertialrapport overført et mindreforbruk til sentrale poster/bykassen. Dette videreføres i økonomiplanperioden. Tiltaket ses i sammenheng med tiltaket/forslag til budsjettjustering *EBF - Overføring av*

husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger og EBF - Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger.

EBE - Innleie av boliger til flyktninger

Etat for bygg og eiendom (EBE) har ansvaret for å lede prosjekt boliger for flyktninger hvor målsettingen er å fremskaffe i størrelsesorden 250-300 boliger, hvorav 150-200 gjennom innleie i det private markedet. Husleien for boligene belastes EBE. Helårsvirkningen av kontrakter signert i 2023 per september fører til et økt behov fremover, og er i handlings- og økonomiplan 24-27 estimert til kr. 22,24 mill. i 2024 og 2025, kr. 15,23 mill. i 2026 og kr. 4,3 mill. i 2027. Effekten foreslås innarbeidet i handlings- og økonomiplan 24-27. De fleste kontraktene har en varighet på 3 år, noen 5 år, og er årsaken til at beløpet faller over planperioden.

Økning i bostøtte

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2. tertialrapportering å styrke budsjettet knyttet til økning av bostøtte.

Antall bostøttemottakere og bostøtte per mottaker har økt i 2023. Økte priser og sosialhjelpssatser er kostnadsdrivere som er med å forklare økningen i bostøtte per mottaker.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024.

EBE - Innleie av boliger til flyktninger - estimat på kommende boliger

Etat for bygg og eiendom (EBE) har ansvaret for å lede prosjekt boliger for flyktninger hvor målsettingen er å fremskaffe i størrelsesorden 250-300 boliger, hvorav 150-200 gjennom innleie i det private markedet. Husleien for boligene belastes EBE. Helårseffekten av kontrakter som skal inngås i 2023 fører til et økt behov fremover og er i handlings- og økonomiplan 24-27 estimert til kr. 11,22 mill. i 2024 og 2025 og kr. 9,82 mill. i 2026. Effekten foreslås innarbeidet i handlings- og økonomiplan 24-27. De fleste kontraktene vil ha en varighet på 3 år, noen 5 år, og er årsaken til at beløpet faller over planperioden.

EBF - FDV-kostnader - innleie av boliger til flyktninger

Det er stor usikkerhet rundt hva innleieboligene vil medføre av kostnader knyttet opp mot drift av disse. Det er forventet at det vil bli kostnader ved bytte av leietaker, samt noen akutte tilfeller hvor Bergen kommune som innleier må dekke kostnadene.

Det er lagt opp til et snitt på 15 000,- pr leilighet pr år som også skal dekke utgifter etaten vil ha mellom leietakere i innleieboligene.

EBF - Lønnskostnader - oppfølging innleie av boliger til flyktninger

Etat for boligforvaltning (EBF) øker bemanning for å håndtere økt arbeidsmengde med kontraktsinngåelse og kontraktsoppfølging med innleieboligene til flyktninger. Totalt vil to stillinger være ansatt på prosjektet. En forventer at det etter et år, kun er bruk for inntil en stilling øremerket teknisk oppfølging og vedlikehold av leilighetene.

EBE - Innleie av boliger til flyktninger - dokumentering av overtakelse

Etat for bygg og eiendom (EBE) har ansvaret for å lede prosjekt boliger for flyktninger hvor målsettingen er å fremskaffe i størrelsesorden 250-300 boliger, hvorav 150-200 gjennom innleie i det private markedet. Det er leid inn to konsulenter med byggteknisk kompetanse for at prosjektet skal være i stand til å dokumentere overtakelsen av boligene og dermed oppdage feil og mangler på et tidlig stadie. I første omgang er behovet estimert til ut mars 2024, men det kan være behov for et lengre engasjement. Dette vil EBE i så fall komme tilbake til ifm. revidert budsjett 2024. Gitt et engasjement ut mars gir det en effekt i 2024 på kr. 0,9 mill. Effekten for 2024 foreslås innarbeidet i handlings- og økonomiplan 24-27.

Endringer i investeringsbudsjettet

Bjørge, utleieboliger

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Bjørnsons gate 4

Prosjektet har endret omfang i løpet av prosessen og blitt mye mer omfattende en først antatt, mye grunnet avklaringer som har kommet opp underveis. Justeringene vedrører elementer som er kommet til i løpet av prosess med brukere, brannrådgiver og arbeidstakerorganisasjoner.

Oppgraderingen er et strakstiltak for å sikre videre drift.

Boligprogram - 125 nye boliger

Etter Innstilling 1 er det gjennomført periodiseringer av budsjett, og nye kalkyler av enkelte prosjekter i boligprogrammet.

I tillegg foreslås anskaffelse av to nye boligprosjekter. En tomt i Nesveien, og ett bygg i Tors vegen. Begge prosjektene er aktuelle boliger som kan inngå i boligprogrammet. Prosjektene skal bli ordinære kommunale utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet, det vil si; personer som trenger hjelp til å skaffe seg bolig på grunn av dårlig økonomi og/eller nedsatt funksjonsevne, helsemessige eller sosiale problemer, dårlige kunnskaper om det norske boligmarkedet eller liknende forhold.

Boligene som planlegges i Tors veg skal i hovedsak tilbys enehusholdninger. Nesveien kan også være aktuell for større husholdninger/ familier.

Lonemarka - prosjektutvikling

Det nye botiltaket Lonemarka planlegges med 8 leiligheter og personalbase. Målgruppen for botiltaket er vanskeligstilte, eldre enn 20 år, med rusrelaterte utfordringer som trenger oppfølging. Bergen kommune er i gang med planlegging av botiltaket, og skal gi en god og trygg bolig for beboerne og samtidig ivareta godt samarbeid med naboer og nærmiljø.

Det forberedes til rammesøknad, hvor investeringsmidlene medgår til prosjektering. Dette innebærer utgifter til blant annet prosjektledelse, konsulenttjenester (arkitekt, VA etc.), og gjennomføring av medvirkningsprosesser for både nabolag og brukergrupper m.m.

Møllendalsveien - prosjektutvikling

Møllendalsveien 19 ble overtatt av kommunen i desember 2022, og skal etter en omfattende ombygging bli den varige plasseringen av et midlertidig botilbud som kommunen skal drive selv. Målgruppen for botilbudet er bostedsløse personer med rusutfordringer. Beboere i midlertidig botilbud er særlig sårbare personer og har behov for hjelp til å skjerme boligen sin. Botilbudet vil derfor ha døgnbemannet vekttertjeneste.

Det forberedes til rammesøknad, hvor investeringsmidlene medgår til prosjektering. Dette innebærer utgifter til blant annet prosjektledelse, konsulenttjenester (arkitekt, VA etc.), og gjennomføring av medvirkningsprosesser for både nabolag og brukergrupper m.m.

Byrådet foreslår å tildele budsjett tilsvarende de forventede utgiftene til prosjektutvikling.

Petedalsmyra, utleieboliger

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Sandbrekkevegen bosenter og utleiebolig

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Sanddalsringen utleieboliger

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Steinsvikkroken, utleieboliger

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Tomt med prosjekt (Boligprogrammet)

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum		
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026	2027	2024-27	
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer												
Bjørge, utleieboliger	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	-6,5	0,0	10,2	0,0	3,7	
Bjørnsons gate 4	2024		IA	10,6	0,0	10,6	10,6	0,0	0,0	0,0	10,6	
Boligprogram - 125 nye boliger	Løpende						0,5	-32,1	58,0	14,9	41,3	
Lonemarka - prosjektutvikling	2025		IA	7,8	0,0	7,8	5,3	0,0	0,0	0,0	5,3	
Møllendalsveien - prosjektutvikling	2025		IA	9,1	0,0	9,1	5,7	0,0	0,0	0,0	5,7	
Petedalsmyra, utleieboliger	2026	BY 249/23		-111,4	0,0	-0,0	0,0	2,5	0,0	0,0	2,5	
Sandbrekkevegen bosenter og utleiebolig	2027		IA	-0,0	0,0	-0,0	-2,7	-59,1	-8,7	39,0	-31,5	
Sanddalsringen utleieboliger	2027		IA	-0,0	0,0	-0,0	14,2	0,0	-56,3	10,5	-31,7	
Steinsvikkroken, utleieboliger	2025	BY 92/23		-96,8	0,0	-0,0	-4,5	-5,4	22,9	0,0	13,0	
Tomt med prosjekt (Boligprogrammet)	2025	BY 238/22		IA	1,0	1,0	7,9	0,0	0,0	0,0	7,9	
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer				-208,2	27,5	1,0	28,5	30,5	-94,1	26,1	64,4	26,8

10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	Offentlige planer - endring i bruk av tidligere fondsmidler	4 358	4 358	4 358	4 358
Tekniske justeringer	Offentlige planer - endring i bruk av tidligere fondsmidler	-4 358	-4 358	-4 358	-4 358
Tekniske justeringer	Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder	-2 010	-2 010	-2 010	-2 010
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-156	-156	-156	-156
Total		-2 166	-2 166	-2 166	-2 166

Offentlige planer - endring i bruk av tidligere fondsmidler

Plan- bygningsetaten har tidligere hatt eksterne midler på fond som har finansiert deler av lønnsutgiftene til fast ansatte knyttet til utarbeidelse av offentlige planer. Fondene er nå oppbrukt. Utgifter som tidligere ble dekket ved bruk av fond må derfor finne annen dekning eller tilpasses budsjettet siden de respektive fondene er brukt opp. Tilsvarende justering er lagt inn i justert budsjett for 2023 slik at dette er en ren teknisk videreføring av justeringen i HØP 2024-2027.

Offentlige planer - endring i bruk av tidligere fondsmidler

Plan- bygningsetaten har tidligere hatt eksterne midler på fond som har finansiert deler av lønnsutgiftene til fast ansatte knyttet til utarbeidelse av offentlige planer. Fondene er nå oppbrukt. Utgifter som tidligere ble dekket ved bruk av fond må derfor finne annen dekning eller tilpasses budsjettet siden de respektive fondene er brukt opp. Tilsvarende justering er lagt inn i justert budsjett for 2023 slik at dette er en ren teknisk videreføring av justeringen i HØP 2024-2027.

Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder

Tiltaket er en teknisk justering av lønnskostnader mellom tjenesteområder. Lønnskostnader for kommunaldirektørens stab (sekretariat for byråden) belastes på tjenesteområde 16 Administrasjon og felleskostnader. Tidligere er deler av disse kostnadene budsjettet på tjenesteområde 10A Offentlig plan og 10D Klima og miljø og disse midlene flyttes nå til riktig område.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byråds sak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder

Tiltaket er en teknisk justering av lønnskostnader mellom tjenesteområder. Lønnskostnader for kommunaldirektørens stab (sekretariat for byråden) belastes på tjenesteområde 16 Administrasjon og felleskostnader. Tidligere er deler av disse kostnadene budsjettet på tjenesteområde 10A Offentlig plan og 10D Klima og miljø og disse midlene flyttes nå til riktig område.

10B-Private planer og byggesak

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1 436	-1 436	-1 436	-1 436
Nye tiltak	Retting av oppført boligbygg	16 600	3 000	0	0
Inntektsendringer	Retting av oppført boligbygg	-16 600	-3 000	0	0
Total		-1 436	-1 436	-1 436	-1 436

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Retting av oppført boligbygg

Bystyret har tidligere vedtatt at oppført boligbygg i Svartedikerveien 23c skal rettes av kommunen for utbyggers regning siden utbygger selv ikke følger opp vedtaket om retting.

I forbindelse med krav om forskuddsdekning av kostnadene med å rive Svartedikerveien 23c, Stemmeveien 50, fikk kommunen i 2021 medhold i rettens kjennelse. Bergen tingrett traff kjennelse om at utbygger pålegges å betale drøyt 6,9 mill. til Bergen kommune som forskudd til dekning av utgifter som vil påløpe for å rive tre leiligheter (seksjon 22, 23 og 24) og foreta nødvendig ombygging/ tilpasning av byggene etter riving.

Kommunen ved Etat for utbygging har fått prosjektert rettingen av bygget og oppdraget er klart til å utlyses i markedet. Kostnaden innarbeides i budsjettet med krav om refusjon fra utbygger.

Retting av oppført boligbygg

Bystyret har tidligere vedtatt at oppført boligbygg i Svartedikerveien 23c skal rettes av kommunen for utbyggers regning siden utbygger selv ikke følger opp vedtaket om retting.

I forbindelse med krav om forskuddsdekning av kostnadene med å rive Svartedikerveien 23c, Stemmeveien 50, fikk kommunen i 2021 medhold i rettens kjennelse. Bergen tingrett traff kjennelse om at utbygger pålegges å betale drøyt 6,9 mill. til Bergen kommune som forskudd til dekning av utgifter som vil påløpe for å rive tre leiligheter (seksjon 22, 23 og 24) og foreta nødvendig ombygging/ tilpasning av byggene etter riving.

Kommunen ved Etat for utbygging har fått prosjektert rettingen av bygget og oppdraget er klart til å utlyses i markedet. Kostnaden innarbeides i budsjettet med krav om refusjon fra utbygger.

Endringer i investeringsbudsjettet

Digital 3D-modell

Forsinkelser i prosjektet oppstod grunnet nye innspill/forbedringspunkter på leveransen etter «testcase» levert av leverandør på kartdata. I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 0,86 mill. derfor skjøvet til 2024.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum
	Ferdig Saksref. år	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026	2027	2024-27
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer										
Digital 3D-modell	2024	IA	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,9
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer		0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,9

10C-Naturforvaltning og parkdrift

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Strømkostnader gatelystparker og allmenninger, teknisk justering mellom tjenesteområder	1 000	1 000	1 000	1 000
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
Total		999	999	999	999

Strømkostnader gatelystparker og allmenninger, teknisk justering mellom tjenesteområder

Lyspunkt som gjelder parker og allmenninger er skilt ut fra gatelyst langs kommunal vei. Dette er en teknisk flytting mellom tjenesteområde 08 Samferdsel og 10C Naturforvaltning og parkdrift.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byråds sak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Endringer i investeringsbudsjettet

Barnas byrom

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble det skjøvet kr 0,35 mill. fra 2024 til 2023 på prosjektet Brønndalen Olsvikskjenet.

Bystrand Lungegårdsparken

I tertialrapport 2-2023 ble budsjettmidler på 18,2 mill. flyttet fra 2023 til 2024 i henhold til oppdatert fremdriftsplan.

Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble totalbudsjettet oppjustert med kr 0,5 mill., fordelt mellom 2023 og 2024. Oppjusteringen skyldtes behov for å endre leveranse fra enkel skissering til fagrapporter.

Gjeddevann friluftsområde

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble totalprognosen oppjustert med kr 6,0 mill. I tillegg ble kr 0,9 mill. skjøvet fra 2023 til 2024 i henhold til oppdatert fremdriftsplan.

Grønneviken - byboliger og delekultur - Prosjektutvikling

Som følge av at noen oppgaver er flyttet til 2024 ble kr 0,4 mill. flyttet fra 2023 til 2024 i forbindelse med 2. tertialrapport. 2023.

IT system for bruk av offentlig areal

På grunn av forsinkelser i prosjektet ble kr 0,4 mill. i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 skjøvet fra 2023 til 2024.

Løvtien etappe 4 - delstrekning 2

Kr 11,1 mill. ble i 2. tertialrapport 2023 skjøvet til 2024 i henhold til oppdatert fremdriftsplan.

Mindemyren fase 1 - planlegging og gjennomføring

Arbeidet med å utforme konkurransegrunnlaget for entreprisearbeidet har tatt lenger tid enn forventet, og dette har medført en forsinkelse mot opprinnelig plan. Kr 3,8 mill. ble derfor skjøvet fra 2023 til 2024 i forbindelse med 2. tertialrapport.

Mindetorget

Periodisering av budsjettet ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 justert i henhold til oppdatert fremdriftsplan, noe som har ført til skyvinger av beløp mellom årene i perioden 2023 til 2027.

Møllendalselven elve- og strandpark

Som del av en teknisk justering i forbindelse med Tilleggsinnstilling 1, ble totalbudsjettet oppjustert med kr 76' slik at totalbudsjett samsvarer med totaltprognose.

Nygårdsparken midtre del

Utvikling av prototype Bergenslykt er noe forsinket pga. tekniske utfordringer. Dette ga et årsavvik i 2023 på kr 0,9 mill. som ble skjøvet til 2024 i forbindelse med 2. tertialrapport.

Nygårdsparken nedre del

Kr 9,9 mill. ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ved en feil skjøvet fra 2024 til 2023. Arbeid med bronsefontene er startet opp og forventes montert våren 2024. Dette er noe senere enn opprinnelig stipulert og midlene skulle derfor i utgangspunktet vært flyttet andre veien.

Parker rehabilitering

Etterarbeid Biblioteksplassen: Entreprisen for etterarbeidene er klar for tildeling. Pristilbudene har vært jevne, og er innenfor budsjetttrammen, men likevel høyere enn stipulert. For å ta høyde for usikkerhet meldes det om en kostnadsøkning på 0,5 mill.

Rehabilitering gatetrær og vegetasjon

Restmidler i 2023 ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 skjøvet til 2024.

Steinsvikneset

Årsavvik for 2023 ble i 2. tertialrapport flyttet til 2024, da videre prosjektering er utsatt i påvente av avklaringer knyttet til ambisjonsnivået for prosjektet.

Sælenvassdraget del 1 - Lynghaugparken

Det har tatt lengre tid å komme fram til en omforent løsning for reparasjonsarbeidet med entreprenør, og arbeidet er derfor noe forsinket. Årsavvik for 2023 ble i forbindelse med 2. tertialrapport derfor skjøvet til 2024.

Sælenvassdraget del 2 - prosjektutvikling

Oppstart av prosjektutvikling er forsinket pga. mangel på prosjektlederkapasitet. Årsavviket for 2023 ble derfor i forbindelse med 2. tertialrapport flyttet til 2024.

Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene

Badeplass Storavann: Bergen Vann planlegger riving av pumpehus høsten 2023. Bergen Kommune sine planer for friområdet avhenger av dette og årsavvik for 2023 ble derfor skjøvet frem til 2024 i forbindelse med 2. tertialrapport.

Riplegården aktivitetsplass: Framdriften i prosjektet er noe forsinket, og gjør at aktivitetsplassen får en senere oppstart. Årsavvik for 2023 ble derfor skjøvet frem til 2024 i forbindelse med 2. tertialrapport.

Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering

Utvikling Bryggen: Forprosjektet for byromsutforming ferdigstilles som planlagt rundt årsskiftet 2023/ 2024. Forventet årsavvik for 2023 ble i forbindelse med 2. tertialrapport skjøvet til 2024.

Vassdrags- og våtmarkstiltak

Restaurering av Dalaelven i Åsane: I forbindelse med bystyrets bestilling, sak 2023/66387 pågår det nå et arbeid for å vurdere og anbefale enklere tiltak. Budsjettet ble derfor i forbindelse med 2. tertialrapport skjøvet til 2024.

Haukås våtmarkspark - konseptutvikling: Prosjektet er forsinket da oppstart med prosjektering og gjennomføring av utredningene starter opp i 2024. Kr 0,5 mill. ble derfor i forbindelse med 2. tertialrapport flyttet fra 2023 til 2024.

Vågstrappen - prosjektutvikling

Det er behov for en mer omfattende prosess enn tidligere antatt for å avklare premissene for prosjektet, blant annet i forhold til kulturminneinteresser. Dette påvirker fremdriften på prosjekteringen av tiltaket, og medfører behov for å justere periodiseringen og utvide prosjektperioden til 2025. Kr 0,5 mill ble derfor skjøvet fra 2023 til 2025 i forbindelse med 2. tertialrapport.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Barnas byrom	Løpende						-0,3	0,0	0,0	0,0	-0,3
Bystrand Lungegårdsparken	2028	BY0159/18	IA	1,0	0,0	1,0	18,2	0,0	0,0	0,0	18,2
Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt	2024		IA	0,5	0,0	0,5	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Gjeddevann friluftsområde	2024		IA	6,0	0,0	6,0	6,9	0,0	0,0	0,0	6,9
Grønneviken - byboliger og delekultur - Prosjektutvikling	2025		IA	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4
IT system for bruk av offentlig areal	2024 AD		IA	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4
		2020/13748-2									
Løvstien etappe 4 - delstrekning 2	2024	BY 119/20	IA	0,0	0,0	0,0	11,1	0,0	0,0	0,0	11,1
Mindemyren fase 1 - planlegging og gjennomføring	2024	BY 295/19	IA	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	0,0	0,0	3,8
Mindetorget	2028		IA	0,0	0,0	0,0	-1,4	3,0	-6,7	3,3	-1,7
Møllendalselven elve- og strandpark	2028		IA	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Nygårdsparken midtre del	2028		IA	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,9
Nygårdsparken nedre del	2024	BY 362/20	IA	-0,0	0,0	-0,0	-9,9	0,0	0,0	0,0	-9,9
Parker rehabilitering	Løpende						3,4	0,0	0,0	0,0	3,4
Rehabilitering gatetrær og vegetasjon	Løpende						0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Steinsvikneset	2027		IA	-0,0	0,0	-0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1
Sælenvassdraget del 1 - Lynghaugparken	2024	BR 1126/19	IA	1,0	0,0	1,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Sælenvassdraget del 2 - prosjektutvikling	2028		IA	-0,0	0,0	-0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	Løpende						3,6	0,0	0,0	0,0	3,6
Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering	2024		IA	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Vassdrags- og våtmarkstiltak	Løpende						1,5	0,0	0,0	0,0	1,5
Vågstrappen - prosjektutvikling	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	8,6	0,0	8,6	45,1	3,5	-6,7	3,3	45,3

10D-Klima og miljø

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Total		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000

Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder

Tiltaket er en teknisk justering av lønnskostnader mellom tjenesteområder. Lønnskostnader for kommunaldirektørens stab (sekretariat for byråden) belastes på tjenesteområde 16 Administrasjon og felleskostnader. Tidligere er deler av disse kostnadene budsjettert på tjenesteområde 10A Offentlig plan og 10D Klima og miljø og disse midlene flyttes nå til riktig område.

Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder

Tiltaket er en teknisk justering av lønnskostnader mellom tjenesteområder. Lønnskostnader for kommunaldirektørens stab (sekretariat for byråden) belastes på tjenesteområde 16 Administrasjon og felleskostnader. Tidligere er deler av disse kostnadene budsjettert på tjenesteområde 10A Offentlig plan og 10D Klima og miljø og disse midlene flyttes nå til riktig område.

Endringer i investeringsbudsjettet

Ladeinfrastruktur for bil

Ladeinfrastruktur for bil :

Det ble flyttet kr 2,9 mill. i 2023 til 2025 i forbindelse med 2. tertialrapport 2023. Årsaken er mangel på prosjektlederressurser til å utvikle mobilladepunkter.

Mobilpunkter Bergenhus og Årstad

I forbindelse med 2. tertialrapport ble kr 3,5 mill. skjøvet fra 2023 til 2024.

Mobilpunkter og ladepunkter

Midlene i 2023 ble brukt til prosjekt Mobilpunkt Fridalsveien, som er ferdigstilt.

Restbeløp på kr 5,0 mill. ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 flyttet til 2024 for bruk i andre ladeprosjekter.

Renere Havn - Prosjektkoordinator

Årsavvik 2023, som skyldes lavere prosjektlederkapasitet, ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 skjøvet til 2024.

Store Lungegårdsvann

Anskaffelsesprosessen med etablering av ny sjøbunn var mer kompleks og tidkrevende enn forutsatt, og utførelsen kom derfor noe senere i gang enn antatt. Årsavviket for 2023 ble derfor skjøvet til 2024 i forbindelse med 2. tertialrapport.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026	2027	2024-27
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Ladeinfrastruktur for bil	Løpende						-2,8	2,9	0,0	0,0	0,1
Mobilpunkter Bergenhus og Årstad	2024	UFKN 126/21	IA	3,7	0,0	3,7	3,4	0,0	0,0	0,0	3,4
Mobilpunkter og ladepunkter	Løpende						5,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Renere Havn - Prosjektkoordinator	2026		IA	0,0	-0,0	-0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1
Store Lungegårdsvann	2024	BY 105/22	IA	0,0	0,0	0,0	14,3	0,0	0,0	0,0	14,3
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	3,7	-0,0	3,7	21,1	2,9	0,0	0,0	24,0

12-Kultur

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Teknisk justering mellom tjenesteområder	-1 295	-1 295	-1 295	-1 295
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-414	-414	-414	-414
Tilpasning til aktivitetsnivå	Skur 14 - inntektsbortfall ved kommunal overtagelse	1 100	1 100	1 100	1 100
Nye tiltak	Institusjoner med delt tilskuddsansvar	7 633	7 633	7 633	7 633
Nye tiltak	Aktivitetskortet	5 000	5 000	5 000	5 000
Nye tiltak	Innarbeiding av leiekontrakter og fremleiekontrakter for nytt Kulturkvartal på Verftet	-450	-539	-539	-539
Nye engangstiltak	Etablering av Kulturkvartalet - engangstilskudd til husleie	8 540	0	0	0
Nye engangstiltak	Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkühl (956330874) - Engangstilskudd	1 500	0	0	0
Nye engangstiltak	Tilskudd til aktivitet på Dikkedokken i interimperioden frem til oppgradering	1 000	0	0	0
Nye engangstiltak	Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892) (engangstilskudd)	1 000	0	0	0
Inntektsendringer	Inntektskrav Kulturetaten - Skur 14	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Total		22 514	10 385	10 385	10 385

Teknisk justering mellom tjenesteområder

Balansert teknisk justering/flytting mellom tjenesteområde for Kultur og for Administrasjon.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Omdisponeringer kultur - Tilleggsinnstillingen

Byrådet foreslår omdisponeringer på tilskuddslisten

Skur 14 - inntektsbortfall ved kommunal overtagelse

I forbindelse med heving av leiekontrakt med ekstern leietaker i Skur 14, ble det høsten 2023 bestemt at virksomheten i Skur 14, øvingslokaler for ikke-kommersielle musikere, skulle videreføres i regi av Kulturetaten. Videreføring i kommunal regi innebærer bortfall av ekstern leieinntekt på omlag 1,1 mill. kroner i Etat for bygg og eiendom. Byrådet foreslår derfor at budsjetterte leieinntekter nedjusteres tilsvarende.

Institusjoner med delt tilskuddsansvar

En gruppe institusjoner har delt tilskuddsansvar mellom stat, fylkeskommune og kommune, der 15 % til 27,5 % er kommunalt ansvar. Opprettholdelse av tilskudd som utløser statlig tilskudd eller som skaper vilje til statlige satsinger i Bergen er en sentral del av kommunens kulturpolitikk. Byrådet foreslår en bevilgning på kroner 7,6 mill. til formålet.

Beskrivelse	Beløp (mill.)
Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892)	0,93
Carte Blanche (957214479)	0,39
Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024)	0,83
Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024) - Regionalt pilegrimssenter	0,02
Stiftelsen Museum Vest (987669586)	1,24
Stiftinga Museumssenteret i Hordaland (971349743)	0,11
Kunstmuseene i Bergen (990269343)	3,59
Kunstmuseene i Bergen (990269343) - Stenersenbygget	0,05
Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl (956330874)	0,12
Bergen vitensenter AS (989005049) - Vilvite-senteret	0,35
SUM	7,63

Aktivitetskortet

Byrådet foreslår å øke bevilgningen til aktivitetskortet med kr. 5 mill.

Innarbeiding av leiekontrakter og fremleiekontrakter for nytt Kulturkvartal på Verftet

I forbindelse med etableringen av nytt Kulturkvartal på Verftet, har Bergen kommune inngått leieavtaler for hhv. Dikkedokken og USF Verftet, som igjen fremleies til Stiftelsen Kulturhuset USF. Både leiekontraktene og fremleiekontraktene er inngått på markedsmessige vilkår i tråd med premissene i bystyresaken om den fremtidige løsningen for Dikkedokken og nytt kulturkvartal på Verftet, vedtatt i møtet i juni 2023. Markedsmessige vilkår i denne forbindelse innebærer at Bergen kommune, gjennom fremleiekontrakten med stiftelsen, får dekket FDV-kostnader og en markedsmessig fortjeneste i tillegg til leiekostnaden iht. egne leiekontrakter.

Etablering av Kulturkvartalet - engangstilskudd til husleie

I sitt møte 21. juni 2023 vedtok bystyret i sak 248/23 den fremtidige løsningen for Dikkedokken og etableringen av et nytt kulturkvartal på Verftet. Gjennom sommeren og høsten 2023 ble det felleseide holdingselskapet Kulturkvartalet Verftet Holding AS etablert og aksjene i AS Dikkedokken overdratt fra Bergen kommune. Siste ledd i etableringen av selskapsstrukturen i det nye kulturkvartalet er at holdingselskapet kjøper aksjene i NPE AS. I kjøpekontrakten med selger av NPE AS var det forutsatt at kjøpet skulle gjennomføres så snart selger hadde oppfylt sine forpliktelser etter kontrakten. På avtaletidspunktet var det antatt at selger ville trenge frem til sommeren 2024 for å oppfylle sine forpliktelser. I bystyresaken ble det derfor lagt til grunn at denne transaksjonen senest skulle finne sted mot slutten av første halvår, og følgelig at både Bergen kommunes leieavtale og fremleieavtalen med Stiftelsen USF Verftet ville tre i kraft fra samme tidspunkt.

Gjennom høsten 2023 er det imidlertid oppnådd en raskere fremdrift i dette arbeidet enn forventet, slik at tiltakene som skulle gjennomføres på selgers hånd, blir ferdigstilt i midten av 1. kvartal 2024. Det innebærer at aksjekjøpet, i tråd med kjøpekontrakten, fremskyndes til 1. mars, og videre at både leieavtalen med Bergen kommune og fremleieavtalen med Stiftelsen USF Verftet inngås med virkning fra samme tidspunkt. Tidsforskyvningen gir, isolert sett for "NPE-delen" et behov for en engangsstøtte til husleie i 2024 på 3,3 mill. kroner. Arbeidet med ny reguleringsplan for det nye kulturkvartalet vil fortsette i 2024. For Dikkedokken sin del vil det

innebære at det begrensede inntekspotensialet i 2023 også vil gjøre seg gjeldende for 2024. For stiftelsen vil det, innenfor dens ordinære driftsrammer, ikke være mulig å oppfylle sine forpliktelser etter fremleieavtalen i 2024 uten en engangsstøtte til husleie på 5,2 mill. kroner. I den inngåtte fremleieavtalen med Stiftelsen USF Verftet, tiltrådt som en del av bystyresaken fra juni 2023, har stiftelsen en rett til å tre ut av fremleieavtalen dersom den medfører at stiftelsen ikke er i stand til å drive sin virksomhet i tråd med sine vedtekter. For å sikre at etableringen av det nye kulturkvartalet på Verftet kan fortsette i tråd med premissene i den foran nevnte bystyresaken, vil Byrådet derfor foreslå at det bevilges et engangstilskudd til husleie for 2024.

Stiftelsen seilskiptet Statsraad Lehmkuhl (956330874) - Engangstilskudd

Byrådet foreslår et engangstilskudd til Statsraad Lehmkuhl på kr. 1 500 000,- knyttet til vedlikehold

Tilskudd til aktivitet på Dikkedokken i interimperioden frem til oppgradering

I budsjettforliket for 2023 bevilget bystyret et engangsbeløp på 1,5 mill. kroner for å sikre aktivitet på Dikkedokken. For å tilrettelegge for dette ble det i tillegg brukt betydelige midler på AS Dikkedokken sin hånd for å få innvilget en midlertidig brukstillatelse for den gamle verftshallen på Dikkedokken. I sum innebar dette at det var mulig å gjennomføre flere arrangementer på Dikkedokken gjennom våren, sommeren, og deler av høsten. Med hallens beskaffenhet slik den er i dag, og før oppgraderingsentreprisen er gjennomført, vil arrangementspotensialet totalt sett dog være av negativ eller marginal økonomisk karakter. For byrådet er det likevel viktig at Dikkedokken ikke blir stående tom, men at en også i 2024 utnytter det mulighetsrommet man klarte å skape i 2023. Byrådet foreslår derfor at det bevilges et engangsbeløp på 1 mill. i 2024. Det legges dog til grunn at deler av midlene i 2024 skal benyttes til å etablere en midlertidig graffitiegg på Dikkedokken, som erstatning for den graffitiveggen som ble tatt ned da rivningsarbeidene på Sentralbadet startet høsten 2023.

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892) (engangstilskudd)

Byrådet foreslår et engangstilskudd Bergen Nasjonale Opera på kr. 1 000 000 for å bidra med sin andel av en styrking som må følges opp av en økning i tilskuddet fra Kulturdepartementet. Uten en slik økning vil ikke Bergen Nasjonale Opera kunne oppfylle sitt kunstneriske mandat og må kutte i planlagte og igangsatte aktiviteter.

Inntektskrav Kulturetaten - Skur 14

Inntektskrav Kulturetaten - Skur 14

Endringer i investeringsbudsjettet

Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift.

Det Hanseatiske museum - utstilling - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Fyllingsdalen kulturhus - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Kommunale kulturbygg - Rehabilitering og nybygg

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift.

Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Kunstnerisk utsmykning

Årlig bevilgning til diverse kunst i offentlige rom i Bergen kommune. Beløpet består av årlig bevilgning på kr. 1,0 mill. pluss oppbudsjettering av midler fra tidligere år som skal benyttes til vedtatte kunstprosjekt. Av pågående prosjekter nevnes Skulpturløype Store Lungegårdsvann og VOLT. Prosjektet har fått endret periodisering og kr. 1,5 mill. overføres til 2024.

Kvinner på sokkel

Fremdriften på prosjekt kvinner på sokkel er noe forsinket og kr. 1 mill. overføres derfor til 2024. Kim Friele monumentet ble utplassert på Vågsallmenningen mai 2021. Monument til Ambrosia Tønnesen er igangsatt og forventes ferdig i løpet av året. Neste prosjekt gjelder forfatter Torborg Nedreaas.

Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Oppgradering KODE 1

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Produksjonskjøkken på Lystgården

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27

Rehabilitering av kaier ved Kystkultursenteret i Sandviken

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre kr. 0,3 mill. til 2024.

Sentralbadet scenekunsthuss

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2. tertial.

Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial. I tillegg så er budsjettmidlene blitt flytta fra idrett til kultur. Flyttingen har ingen praktisk betydning for selve prosjektet. Det jobbes enda med en konseptvalgutredning.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2024-27	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2024	2025	2026		2027
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	2026	BY 264/18	IA	-0,0	0,0	-0,0	-42,5	-70,9	6,5	106,9	0,0
Det Hanseatiske museum - utstilling - prosjektutvikling	2024		IA	-0,0	0,0	-0,0	4,9	0,0	0,0	0,0	4,9
Fyllingsdalen kulturhus - prosjektutvikling	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	10,0	-1,5	4,0	0,0	12,5
Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg	2026	BY 312/23	IA	-0,0	0,0	-0,0	-8,0	-9,0	5,4	28,0	16,4
Kommunale kulturbygg - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	0,0	0,0	-1,2	-1,2
Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging	2025	BY 45/21	IA	0,0	0,0	0,0	5,0	20,0	0,0	0,0	25,0
Kunstnerisk utsmykning	Løpende						1,5	0,0	0,0	0,0	1,5
Kvinner på sokkel	Løpende						1,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	2026		IA	42,0	0,0	42,0	6,5	40,5	1,8	0,0	48,9
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	-0,0	0,4	-0,2	0,0	0,1
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						5,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Oppgradering KODE 1	2025	UFKN 15/22	IA	0,0	0,0	0,0	12,0	0,0	0,0	0,0	12,0
Produksjonskjøkken på Lystgården	2025		IA	-1,0	0,0	-1,0	0,0	4,0	0,0	0,0	4,0
Rehabilitering av kaier ved Kystkultursenteret i Sandviken	2025		IA	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Sentralbadet scenekunsthus	2026	BY 20/21	IA	0,0	0,0	0,0	-25,0	0,0	-67,0	115,0	23,0
Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun	2025		IA	33,0	0,0	33,0	8,8	28,0	0,0	0,0	36,8
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	74,0	0,0	74,0	-20,5	11,5	-49,5	248,7	190,2

13-Idrett

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Tekniske justeringer	Plan, prosjektering og grunnundersøkelser	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Tekniske justeringer	Plan, prosjektering og grunnundersøkelser	2 500	2 500	2 500	2 500
Nye tiltak	Manglede prisjustering av oppdragsavtale med Ado Arena Drift AS	1 280	1 280	1 280	1 280
Nye tiltak	Istid Bergenshallen påske-juni	320	320	320	320
Nye tiltak	Festeavtale grunn Alvøen idrettshall	300	300	300	300
Nye engangstiltak	Engangstilskudd Sædalen IL	5 000	0	0	0
Nye engangstiltak	Tilskudd til Bjarg IL i forbindelse med bygging av Bjarg Arena	2 600	2 600	1 900	1 200
Total		9 500	4 500	3 800	3 100

Manglede prisjustering av oppdragsavtale med Ado Arena Drift AS

Manglede prisjustering av oppdragsavtale med Ado Arena Drift AS

Istid Bergenshallen påske-juni

Istid Bergenshallen påske-juni

Festeavtale grunn Alvøen idrettshall

Avtale signert. Forutsetning for prosjektets videre fremdrift

Engangstilskudd Sædalen IL

Byrådet foreslår et engangstilskudd til Sædalen IL for å bidra til realiseringen av Sædalen idrettspark. Med et engangstilskudd fra Bergen kommune på kr 5 mill. vil Sædalen IL sitt byggeprosjekt være fullfinansiert.

Tilskudd til Bjarg IL i forbindelse med bygging av Bjarg Arena

Bystyret har i sak 310/23 vedtatt at Bergen kommune skal påta seg rentekostnader for to kortsiktige lån i forbindelse med at Bjarg IL skal bygge ny idrettshall i Fana bydel. Lånene gjelder forskutterte spillemidler og merverdikompensasjon i forbindelse med bygging av idrettshallen. Renteutgiftene vil utbetales til Bjarg IL som tilskudd, og vil gjelde fra og med 2024. Renteutgiftene er estimert til totalt om lag 2,4 millioner kroner i 2024 og 2025, 1,9 millioner kroner i 2026 og deretter 1,2 millioner kroner. Maksimalt tilskudd i 6 år.

Endringer i investeringsbudsjettet

Arna stadion - Nytt garderobebygg

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Fyllingsdalen idrettshall, tilbygg – prosjektutvikling

I forbindelse med T2 2023 ble det periodisert 3,7 millioner kroner fra 2023 til 2024 i tråd med oppdatert fremdriftsplan for prosjektutvikling.

Gullbotn skiløyper - utbedring løyper og broer

Bergen kommune skal overta driftsansvaret for skiløypene på Gullbotn, og det er derfor foretatt en broinspeksjon ved anlegget. For å sikre skitilbudet på sikt er det nødvendig å utføre utbedringer av anleggets tre broer. Prosjektering av arbeidet startet opp i 2023, og arbeidet med å utbedre anlegget vil starte opp etter skisesongen 2023/2024.

Prosjektet er kostnadsestimert til 10,5 millioner kroner. Tre millioner kroner overføres fra budsjettpost for Ski- og joggeløyper. Prosjektet tilføres totalt 7,5 millioner kroner i nye midler. Prosjektering er startet opp i 2023, og tiltaket vil utføres etter skisesongen 2023/2024.

Haugland bofelleskap, ombygging gymsal

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2. tertial samt en økning i totalprognose grunnet prisjustering.

Haukelandshallen - oppgradering/ rehabilitering

I forbindelse med tertialrapport nr. 2 i 2023 ble det innarbeidet en styrking av kostnadsrammen for prosjektet hvor kr. 1 mill. foreslås innarbeidet i 2024.

Idrett - Rehabilitering og nybygg

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift.

Kunstgressbane Nymark - Oppgradering av grusplass

Prosjektet, med tilhørende kostnadsøkning og overføring mellom budsjettpost for oppgradering av utendørsanlegg ble opprinnelig spilt inn i innstilling 1. I forbindelse med tertialrapport 2 ble prosjektet registrert en gang til for å synliggjøre total kostnad. Dobbelregistreringen korrigeres nå i tilleggsinnstilling 1.

Laksevågshallen, nybygg – prosjektvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2. tertial, samt korreksjon mellom to tjenesteområder.

Mathopen aktivitetssal

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2. tertial.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2. tertial.

Nærmiljøanlegg nyinvest.

Etablering av et nærmiljøanlegg i tilknytning til fotballbanen på Stemmemyren er under prosjektering. Midler til gjennomføring flyttes til 2024 i tråd med oppdatert fremdriftsplan.

Etablering av nærmiljøanlegg i Olsvik er tidligere skilt ut som egen budsjettpost, sammen med etablering av BMX-bane (sykkelanlegg). Ved en feil har deler av budsjettmidlene hengt igjen på budsjettpost for oppgradering av nærmiljøanlegg, og justeres derfor ut i tilleggsinnstilling 1.

Oppgradering av utendørsanlegg

Planlagt utbedring av flombelysning på "Stripebanen" på Varden idrettspark pågår. Utbedringen vil utføres i 2024, og det er forskjøvet 2,25 millioner kroner fra 2023 i forbindelse med tertialrapport 2 2023.

Justering av midler til oppgradering av Nymark fotballbane er gjort i 2. tertial, og i avdelingens budsjettinnspill til innstilling 1. For å korrigere for dette, justeres budsjettet i tilleggsinnstillingen med 11 millioner kroner.

Rekkefølgekrav idrettsanlegg

Prosjektering av rekkefølgekrav til Gneist Arena er startet opp mot slutten av 2023, og vil pågå utover 2024. Prosjektering av rekkefølgekrav tilknyttet Varegghallen har pågått for fullt i 2023. Det er ventet at utførelsen av prosjektet vil starte i 2024. Rekkefølgekrav til Varegghallen er skilt ut som eget prosjekt

Totalt foreslås det å innarbeide 15,3 millioner kroner i HØP 24-27 som følge av forskyvinger som er registrert og omtalt i 2. tertial 2023.

Ski- og joggeløyper

Budsjettposten benyttes til utvikling og oppgradering av kommunens ski- og joggeløyper. Det pågår arbeider med utbedring på Fløyen og ny trasé mellom Totland og Frotveit prosjekteres. Bergen kommune skal overta driftsansvaret for skiløypene på Gullbotn, og det pågår i den forbindelse med prosjektering av nødvendig renovering av tre broer i skiløypene. Renovering av anlegget på Gullbotn er skilt ut som eget prosjekt, og totalt 3 millioner kroner overføres fra budsjettposten. Resterende midler overføres til 2024 for gjennomføring av tiltak på trasé mellom Totland og Frotveit.

Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial. I tillegg så er budsjettmidlene blitt flytta fra idrett til kultur. Flyttingen har ingen praktisk betydning for selve prosjektet. Det jobbes enda med en konseptvalgutredning.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026	2027	2024-27
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
AdO Arena, solenergianlegg	2025	BY 56/23	IA	-18,8	0,0	-18,8	-17,1	0,0	0,0	0,0	-17,1
Arna stadion - Nytt garderobebygg	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	0,0	1,5	0,0	0,0	1,5
Fyllingsdalen idrettshall, tilbygg – prosjektutvikling	2024		IA	0,0	0,0	0,0	3,7	0,0	0,0	0,0	3,7
Gullbotn skiløyper - utbedring løyper og broer	2024		IA	10,5	0,0	10,5	10,0	0,0	0,0	0,0	10,0
Haugland bofelleskap, ombygging gymsal	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	-5,8	-4,5	3,7	7,5	0,9
Haukelandshallen - oppgradering/ rehabilitering	2024	BY 1082/23	IA	15,0	0,0	15,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Idrett - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	0,0	-76,5	-57,7	-134,2
Kunstgressbane Nymark - Oppgradering av grusplass	2027		IA	-0,0	0,0	-0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Laksevåghallen, nybygg – prosjektvikling	2026		IA	-20,0	0,0	-20,0	-4,0	-33,9	-11,4	41,3	-8,0
Mathopen aktivitetssal	2026		IA	-0,0	0,0	-0,0	-12,7	0,0	2,4	13,1	2,8
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2026		IA	0,0	0,0	0,0	-0,3	2,5	-1,5	0,0	0,7
Nærmiljøanlegg nyinvest.	Løpende						4,5	0,0	0,0	0,0	4,5
Oppgradering av utendørsanlegg	Løpende						2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
Rekkefølgekrav idrettsanlegg	Løpende						15,3	0,0	0,0	0,0	15,3
Ski- og joggeløyper	Løpende						1,7	0,0	0,0	0,0	1,7
Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun	2025		IA	-33,0	0,0	-33,0	-5,0	-28,0	0,0	0,0	-33,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	-46,3	0,0	-46,3	-4,8	-62,5	-83,2	4,2	-146,3

14-Næring

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Nye engangstiltak	One Ocean Week 2024	2 000	0	0	0
Total		2 000	0	0	0

Omdisponeringer næring - Tilleggsinnstillingen

Byrådet foreslår omdisponeringer på tilskuddslisten

One Ocean Week 2024

Byrådet foreslår å bevilge kr 2 mill. til å arrangere havuken One Ocean Week 2024.

Endringer i investeringsbudsjettet

Avsetning til strategisk eiendomskjøp

Det ble i forbindelse med tertialrapport nr. 2 i 2023 foreslått å flytte ubrukte midler fra 2023 til 2024 i forbindelse med at det er inngått en betinget kjøpekontrakt knyttet til Conrad Mohrs vei 15 AS om kjøp av tilleggsareal. Resterende del av kjøpesummen er forutsatt innarbeidet i HØP fra tidligere.

Havneeiendommer sekkepost

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å øke bevilgningen for 2024.

Produksjonskjøkken på Lystgården

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27

Sentralbadet, påbygg kontorseksjon

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Skur 7, Statsraad Lehmkuhl - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Tilkobling bossnett, Torgflaten

Prosjektet samkjøres med Etat for bygg og eiendom. Det gjenstår en del avklaringer som gjør at prosjektet først kan starte i 2024. Oppstart er utsatt pga manglende avklaringer vedr. anskaffelsen. Vedtatt budsjetttramme i 2023 på 2,8 mill ble derfor skjøvet til 2024 i forbindelse med 2. tertialrapport.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026	2027	2024-27
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Avsetning til strategisk eiendomskjøp	Løpende						27,2	0,0	0,0	0,0	27,2
Havneeiendommer sekkeepost	Løpende						3,5	0,0	0,0	0,0	3,5
Produksjonskjøkken på Lystgården	2025		IA	1,0	0,0	1,0	0,0	2,0	0,0	0,0	2,0
Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	2026	BY 20/21	IA	-45,0	0,0	-45,0	-33,3	-6,2	-45,0	41,5	-43,0
Skur 7, Statsraad Lehmkuhl - prosjektutvikling	2024		IA	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Tilkobling bossnett, Torgflaten	2024		IA	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	-44,0	0,0	-44,0	2,2	-4,2	-45,0	41,5	-5,5

15-Bystyrets organer og administrasjon

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Overføring av telefontjeneste for Bystyrets kontor til Innbyggerservice	-216	-216	-216	-216
Tilpasning til aktivitetsnivå	Økning i antall politiske stillinger som en konsekvens av valget 2023	3 224	3 224	3 224	3 224
Nye tiltak	Drift av Bergen Rådhus	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Total		2 008	2 008	2 008	2 008

Overføring av telefontjeneste for Bystyrets kontor til Innbyggerservice

Teknisk justering for overføring av telefontjeneste for bystyrets kontor til Innbyggerservice (Forretningsutvalget sak [158/23](#)).

Økning i antall politiske stillinger som en konsekvens av valget 2023

I forbindelse med valget 2023 og [videre forhandlinger om fordeling av politiske stillinger](#), ble det besluttet å øke antall politiske stillinger. Det utgjør om lag 2,25 nye stillinger som fordeler seg på de ulike utvalgene.

Drift av Bergen Rådhus

I Innstilling 1 ble det foreslått 1 mill. til tiltaket Drift av Bergen Rådhus, med følgende beskrivelse: "Bystyrets kontor skal i fremtiden ta en større del av felleskostnader knyttet til driften av Bergen Rådhus. Innkjøp av møbler, vedlikehold, innkjøp av rekvisita og andre driftsutgifter blir gjort sentralt og bystyrets kontor vil bli belastet anslagsvis en million kroner årlig til dette."

I Tilleggsinnstilling 1 foreslår byrådet å reversere dette forslaget. Driften av rådhuset har ikke blitt dyrere totalt sett. Øvrige byrådsavdelinger er ikke tilført midler knyttet til endringer i organiseringen av driften.

16-Administrasjon og fellesfunksjoner

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Lønns- og prisvekst mv.	Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing	41	41	41	41
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	24 194	24 194	24 194	24 194
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-15 873	-15 873	-15 873	-15 873
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	3 960	3 960	3 960	3 960
Tekniske justeringer	Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder	3 010	3 010	3 010	3 010
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	1 971	1 971	1 971	1 971
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1 399	-1 399	-1 399	-1 399
Tekniske justeringer	Teknisk justering mellom tjenesteområder	1 295	1 295	1 295	1 295
Tekniske justeringer	Omfordeling av budsjett - tiltakpakke til barnevernet	1 200	1 200	1 200	1 200
Tekniske justeringer	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-1	-1	-1	-1
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Økte kostnader som følge av ny MS-lisens avtale	5 300	5 300	5 300	5 300
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Styrking av administrativ kapasitet og kompetanse som følge av betydelig vekst i aktivitetsnivå ut mot brukerne	3 200	3 200	3 200	3 200
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Fordeling av inntektskrav mellom BBS og BNKI	840	840	840	840
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Fordeling av inntektskrav mellom BBS og BNKI	-840	-840	-840	-840
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Økte utgifter til HR-systemer	430	430	430	430
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Overføring av telefontjeneste for Bystyrets kontor til Innbyggjerservice	216	216	216	216
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	80	80	80	80
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-52	-52	-52	-52
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling	-28	-28	-28	-28
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Teknisk justering innenfor tjenesteområdet	-16	-16	-16	0
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	Teknisk justering innenfor tjenesteområdet	16	16	16	0
Tilpasning til aktivitetsnivå	Sentral usikkerhetsavsetning nye tiltak (SAM)	-30 000	0	0	0
Tilpasning til aktivitetsnivå	Politisk rådgiver - byrådet	1 000	1 000	1 000	1 000
Nye tiltak	Nærværprosjekt	4 000	4 000	0	0
Effektivisering	Oppgavegjennomgang i kommunen	-85 000	-85 000	-85 000	-85 000
Total		-82 457	-52 457	-56 457	-56 457

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde feiing

Balanserte justeringer innenfor selvkostområde Feiing. Endringene tar høyde for pris- og lønnsvekst som balanseres mot økte gebyrinntekter. I lokal forskrift, «Forskrift om feiing, kontroll av feiebehov, tilsyn med fyringsanlegg og brannforebyggende arbeid, samt om gebyr for feiing

og tilsyn, Bergen kommune, Vestland», gjeldende fra 1.1.2023, er det ved en feil kommet inn en formulering som gjør at inntektene i 2023 blir lavere enn budsjettet. Dette medfører større bruk av fond i 2023 enn budsjettet, noe som påvirker fondets størrelse og dermed budsjettet bruk av fond fra 2024 og utover.

Det foreslås med bakgrunn i dette at feiegebyret pr. røykløp øker timeprisen med 10 % (mot 8% i Innstilling 1) og årlig tilsynsgebyr øker med 9 % (mot 6,5 % i Innstilling 1). Samlet årsgebyr (feiing inntil en time og årlig tilsynsgebyr) for en boenhet med et røykløp vil i 2024 være kr 1 477,- som er en økning på kr 131,- fra 2023.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder

Tiltaket er en teknisk justering av lønnskostnader mellom tjenesteområder. Lønnskostnader for kommunaldirektørens stab (sekretariat for byråden) belastes på tjenesteområde 16 Administrasjon og felleskostnader. Tidligere er deler av disse kostnadene budsjettet på tjenesteområde 10A Offentlig plan og 10D Klima og miljø og disse midlene flyttes nå til riktig område.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra

byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Teknisk justering mellom tjenesteområder

Balansert teknisk justering/flytting mellom tjenesteområde for Kultur og for Administrasjon.

Omfordeling av budsjett - tiltakpakke til barnevernet

Teknisk justering. Fordeling av budsjettmidler i tiltakspakke til barnevernet mellom tjenesteområde 02 Barnevern og 16 Administrasjon og fellesfunksjoner.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byrådssak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Avslutter bruk av prosjekt H118

En teknisk justering for å avslutte bruken av prosjektnummer H118, som ikke er relevant lenger som en følge av omfordelingen av IKT-kostnader fra byrådsavdelingene til Ansattservice.

Økte kostnader som følge av ny MS-lisens avtale

Bergen kommune har i EnterpriseAvtalen som vi har med Microsoft inngått avtale om en ny lisensmodell. Kostfordelingen av MS-lisenser baserer seg på uttak pr byrådsavdeling og ikke antall arbeidsstasjoner, som det var tidligere. Ny avtale har ført til at alle som tidligere ikke har hatt personlige lisenser i skyløsningen, nå trenger en enkel lisens for å ha tilgang til e-post og kalenderfunksjonalitet. Endringen er en videreføring fra Tertialrapport 2 2023.

Styrking av administrativ kapasitet og kompetanse som følge av betydelig vekst i aktivitetsnivå ut mot brukerne

I 2023 vedtok bystyret i forbindelse med 2.tertialrapportering å styrke budsjettet til å øke administrativ kapasitet og kompetanse.

I tjenestene til byrådsavdelingen for barnevern, sosiale tjenester og mangfold har det over tid vært en betydelig vekst i aktivitetsnivå ut mot brukerne. For å overholde lovkrav og gi nødvendig støtte og gjennomføringsevne til tjenestene har det vært nødvendig å styrke administrativ kapasitet og kompetanse. Herunder stillinger til gjennomføring av anskaffelser, kontraktsoppfølging, økonomistyring og personalforvaltning, juridisk arbeid, digitalisering og kommunikasjon. Det forventes at styrkingen skal gi bedre intern kontroll og at den på sikt skal bidra til å effektivisere tjenestene og utnytte tjenestenes kapasitet og kompetanse bedre.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen med helårseffekt fra 2024.

Økte utgifter til HR-systemer

HR konsern har ansvar for drift av omfattende HR-systemer som benyttes av hele kommunen. Grunnet prisvekst på kontraktfestede avtaler og lisenser som ikke er kompensert i budsjettet, er det behov for å styrke dette området. Styrkingen er en videreføring fra Tertialrapport 2 2023.

Overføring av telefontjeneste for Bystyrets kontor til Innbyggjerservice

Teknisk justering for overføring av telefontjeneste for bystyrets kontor til Innbyggjerservice (Forretningsutvalget sak [158/23](#)).

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byråds sak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byråds sak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byråds sak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Teknisk justering innenfor tjenesteområdet

Teknisk justering innenfor tjenesteområdet (Øk.regl 2.2b)

Teknisk justering innenfor tjenesteområdet

Teknisk justering innenfor tjenesteområdet (Øk.regl 2.2b)

Teknisk budsjettjustering lønn mellom tjenesteområder

Tiltaket er en teknisk justering av lønnskostnader mellom tjenesteområder. Lønnskostnader for kommunaldirektørens stab (sekretariat for byråden) belastes på tjenesteområde 16 Administrasjon og felleskostnader. Tidligere er deler av disse kostnadene budsjettet på tjenesteområde 10A Offentlig plan og 10D Klima og miljø og disse midlene flyttes nå til riktig område.

Ny finansieringsmodell for Ansattservice - fordeling

I forbindelse med byråds sak [1145/23 om Ny finansieringsmodell for Ansattservice](#), ble det besluttet å endre finansieringsmodellen for tjenestene som Ansattservice leverer til byrådsavdelingene. Endringen innebærer blant annet økt rammefinansiering av Ansattservice og at færre tjenester skal faktureres. Som følge av dette overføres deler av budsjettet fra byrådsavdelingene til Ansattservice. Dette går totalt sett i null, men det flyttes midler mellom tjenesteområdene.

Sentral usikkerhetsavsetning nye tiltak (SAM)

Det budsjetteres med flere nye tiltak for 2024. Til tross for mål om realistisk budsjettering mht. oppstart så er det erfaringsmessig noen forsinkelser. Det legges derfor til grunn at noen tiltak vil starte opp senere enn planlagt, som medfører at budsjettbehovet samlet blir mindre.

Politisk rådgiver - byrådet

Ved konstituering av byrådet Meyer 30. oktober 2023 ble det besluttet at antallet politiske rådgivere settes til inntil 9 (sak 1283/23).

Nærværsprosjekt

Byrådet vil igangsette et eget prosjekt for å redusere sykefraværet i Bergen Kommune. Målet med prosjektet er å øke kvaliteten i tjenestene, gi ansatte en bedre arbeidshverdag og arbeidsmiljø, gjøre det lettere for ledere å følge opp sine ansatte og redusere kostnadene til vikarer. Prosjektet vil legges til byrådsleders avdeling.

Nærværsprosjekt

Byrådet vil igangsette et eget prosjekt for å redusere sykefraværet i Bergen Kommune. Målet med prosjektet er å øke kvaliteten i tjenestene, gi ansatte en bedre arbeidshverdag og arbeidsmiljø, gjøre det lettere for ledere å følge opp sine ansatte og redusere kostnadene til vikarer. Prosjektet vil legges til byrådsleders avdeling.

Oppgavegjennomgang i kommunen

Byrådet vil iverksette en oppgavegjennomgang for å frigjøre handlingsrom til de mest prioriterte oppgavene. Gjennomgangen vil bli gjennomført de første månedene av 2024, og byrådet legger opp til å oppnå innsparinger på kr 85 mill. det første året. Oppgavegjennomgangen skal kartlegge oppgaver som kan kuttes eller reduseres i omfang, eventuelt overlates til andre som kan utføre oppgavene mer effektivt. Gjennomgangen skal også vise om avdelinger som utfører forvaltnings- og administrative oppgaver er for høyt dimensjonerte. Videre er det et mål å redusere byråkratiske prosesser i selve tjenesteproduksjonen, som tar tid og oppmerksomhet bort fra kjerneoppgavene. Ved å frigjøre tid til kjerneoppgavene vil dette kunne øke kvaliteten i tjenestene, men også gi rom for økt tjenesteproduksjon uten tilsvarende tilførsel av nye ressurser.

Endringer i investeringsbudsjettet

Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM

Samlokalisering av ulike avdelinger og enheter gir et investeringsbehov knyttet til inventar og IKT-utstyr i aktivitetsbaserte arbeidslokaler. Samlokaliseringene forventes å gi gevinster i form av økt kvalitet. Flere lokasjoner er tatt i bruk.

I 2024 gjennomføres samlokalisering av Psykisk hels Bergen Vest, og det vil påløpe merkostnader knyttet til ombygging og inventar og utstyr.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende behov.

Anskaffelse av loggmonitoreringsverktøy

I tertialrapport 2 ble det meldt inn forsinket oppstart av prosjektet og foreslått forskyvning av midler fra 2023 til 2024. Dette foreslås her innarbeidet i HØP 2024-2027.

Backupløsning

I tertialrapport 2 ble det meldt inn forsinkelser i anskaffelsen og dermed en forskyvning av budsjettmidler fra 2023 til 2024. Det foreslås her å innarbeide dette i HØP 204-2027.

Byarkiv - ombygging

Prosjektet har fått endret periodisering og kr. 500 000 overføres til 2024.

Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet

Aktiviteter og midler i dette prosjektet samordnes og styres fra prosjektet nytt Byarkiv 2025. Dette gir helhetlig ledelse og effektiv bruk av prosjektteam og alle prosjektaktiviteter. Det arbeides med arealeffektivisering, prosess- og IKT arkitekturforbedringer. Prosjektgjennomføringen er forsinket og gjenstående budsjettmidler kr. 3 mill. forventes å påløpe i 2024.

Digitalisering av analoge arkiv

Restdigitalisering av bygningsdokumentasjon til digitalt byggesaksarkiv skal redusere arbeidstid i innsynssaker. Trykte kommuneforhandlinger skal gjøres tilgjengelig og søkbare i Digitalarkivet/ Kommuneportal for økt bruk av arkiver og bedre tjenester. Prosjektansatt vil tiltre i løpet av siste tertial 2023. Prosjektet forventes ferdigstilt siste tertial 2024 og prosjektmidler på kr. 350 000 overføres dermed til neste år.

Digitalisering av økonomitjenester

I tertialrapport 2 ble det meldt inn forsinkelser i prosjektet. Restbeløp forventes brukt i 2024 og foreslår her innarbeidet i HØP 2024-2027.

Digitaliseringsprosjekter

I tertialrapport 2 ble det meldt inn forsinkelser i prosjekter under budsjettpost Digitaliseringsprosjekter og foreslått en forskyvning av midler til 2024. Dette foreslås her innarbeidet i HØP 2024-2027.

Etablering av permanent mottak av bekymringsmeldinger

I 2. tertial 2023 ble foretatt en forskyvning av etablering av permanent mottak av bekymringsmeldinger, og det foreslås innarbeidet i HØP24-27.

Kommunehuset Nesttun - luftbehandlingsanlegg og oppgradering - prosjektutvikling

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 foreslått en forskyvning grunnet endret fremdriftsplan og dermed foreslås det nå å overføre midlene til HØP 24-27.

Oppgradering av Magistraten og Manufakturhuset - prosjektutvikling

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler fra 2. tertial.

Sentralbadet, påbygg kontorseksjon

Endring fra innstilling 1 er en forskyvning av midler etter oppdatert antatt framdrift. I tillegg er det en forskyvning fra 2 tertial.

Sikringstiltak av kommunale arbeidsplasser

I forbindelse med 2. tertialrapporteringen er det foreslått å forskyve midler frem i tide, fra 2024 til 2023, for å dekke påløpte utgifter knyttet til sikringstiltak ved Vestre Sikthaugen og Familiens hus.

Det er også foreslått ny investering, som gjelder anskaffelse av ankomstverktøy ved Familiens hus.

Fra etableringer av de første Familiens Hus har det vært jobbet med å anskaffe et ankomstregistreringsverktøy til hvert av de tre/fire Familiens Hus i Bergen kommune, men anskaffelsen har vist seg å være en kompleks med tanke på GDPR og programtekniske.

Verktøyet skal øke både kvalitet og sikkerhet ved Familiens hus. I tillegg vil verktøyet avlaste resepsjonstjenestene i betydelig grad og gi brukerne en bedre brukeropplevelse i det bruker får bekreftet sin ankomst til rett lokasjon.

Det vil gi funksjonalitet som:

- Å sende ut SMS i forkant av en konsultasjon
- Integrasjon med fagsystemer
- Tilrettelegge for bookingportal
- Bekreftelse ved ankomst for besøkende

Byrådet foreslår å videreføre endringen fra 2. tertialrapport, gjennomføre anskaffelsen av ankomstverktøy og styrke budsjett tilsvarende behov i 2024.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2024-27		
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026		2027	
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer												
Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM	2023		IA	3,0	0,0	3,0	1,7	0,0	0,0	0,0	1,7	
Anskaffelse av loggmonitoreringsverktøy	2025		IA	0,0	0,0	0,0	-1,5	1,0	1,0	0,0	0,5	
Backupløsning	2023	BR 1209/22	IA	0,0	0,0	0,0	7,2	0,0	0,0	0,0	7,2	
Byarkiv - ombygging	2025	2022/48067	IA	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5	
Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet	2023		IA	0,0	0,0	0,0	3,1	0,0	0,0	0,0	3,1	
Digitalisering av analoge arkiv	2024		IA	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3	
Digitalisering av økonomitjenester	2023		IA	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,7	
Digitaliseringsprosjekter	2025		IA	0,0	0,0	0,0	-1,3	2,5	0,0	0,0	1,2	
Etablering av permanent mottak av bekymringsmeldinger	2024		IA	0,0	0,0	0,0	5,5	0,0	0,0	0,0	5,5	
Kommunehuset Nesttun - luftbehandlingsanlegg og oppgradering - prosjektutvikling	2025		IA	0,0	0,0	0,0	3,2	0,0	0,0	0,0	3,2	
Oppgradering av Magistraten og Manufakturhuset - prosjektutvikling	2024		IA	0,0	0,0	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0	1,6	
Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	2026	BY 20/21	IA	45,0	0,0	45,0	0,0	0,0	45,0	0,0	45,0	
Sikrings tiltak av kommunale arbeidsplasser	Løpende						-1,9	0,0	0,0	0,0	-1,9	
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer				0,0	48,0	0,0	48,0	19,1	3,5	46,0	0,0	68,6

18A-Vann og avløp

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	Endring i bruk av selvkostfond	-22 728	-30 916	2 257	-27
Tekniske justeringer	Endring i renteutgifter på VA-investeringer	17 700	21 600	17 900	18 500
Tekniske justeringer	Endring i selvkostavskrivninger for VA	5 100	15 200	13 200	15 900
Tekniske justeringer	Endring i beregnet renteinntekt på selvkostfondene	-72	526	683	217
Inntektsendringer	Gebyrendring innen VA	0	-6 410	-34 040	-34 590
Total		-0	-0	0	0

Endring i bruk av selvkostfond

Bruk av selvkostfond brukes for å balansere de totale utgiftene og inntektene innen det enkelte selvkostområdet. Endringer i bl.a. rentekostnader, selvkostavskrivninger (tilsvarer avdrag på lån) og gebyrinntekter påvirker dermed også hvor mye det budsjetteres med å bruke av fondene. Det er nå innarbeidet endring i bruk av fondsmidler for å balansere selvkostområdene som følge av oppdaterte anslag for samlede utgifter og inntekter.

Endring i renteutgifter på VA-investeringer

Etter oppdatert prognose for investeringer pr. andre tertial 2023 og oppdatert innspill av investeringsprogram for 2024 - 2027, er det gjort nye anslag for de kalkulatoriske renteutgiftene som skal inngå i selvkostberegningene. Renteutgiftene er justert i samsvar med oppdaterte anslag for samlet gjeld.

Endring i selvkostavskrivninger for VA

Størrelsen på avskrivninger som inngår i selvkostberegningene er justert i samsvar med oppdatert investeringsprogram fra tertialrapport 2-2023. Forskyving i fremdrift på investeringsprosjekter påvirker når avskrivningene kommer inn i gebyrgrunlaget.

Endring i beregnet renteinntekt på selvkostfondene

Selvkostfondene blir tillagt renter ved året slutt. Rentebeløpet avhenger både av fondets størrelse og nivået på kalkulasjonsrenten. Beløpene er justert i samsvar med oppdaterte anslag for fondsbeholdning og rentesats. Siden bruk av fond øker tidlig i økonomiplanperioden så blir fondsbeholdningen mindre utover i perioden og dermed blir renteinntektene også mindre.

Gebyrendring innen VA

Det er innarbeidet inntektsendringer i samsvar med oppdatert kalkyle for gebyrøkning i økonomiplanperioden. Siden det budsjetteres med å bruke mer fondsmidler tidligere i perioden, legges det opp til litt høyere gebyrinntekter enn tidligere budsjettert i slutten av økonomiplanperioden. Når fondsmidlene er brukt opp, må gebyrinntektene økes for å opprettholde tjenesten på samme nivå. I tillegg er det tatt høyde for gebyrinntektene skal dekke økte kapitalkostnader som følge av ny investeringer og økt rentenivå.

Endringer i investeringsbudsjettet

Avløpsnett / innsamling av avløpsvann

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 0,25 mill. flyttet til 2024 på prosjekt Flesland vaskehall og prognosen oppjustert med kr 0,25 mill. pga. prisjustering.

Breiviksbakken del 2 separerer overvann

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 3,7 mill. skjøvet fra 2023 til 2024 da prosjektet er noe forsinket.

Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg

Sluttoppgjør for anleggene forventes ferdigstilt i løpet av 2023, som er raskere enn lagt til grunn i budsjettet der store deler av sluttoppgjøret først var budsjettert i 2024. Budsjettmidler ble derfor i 2. tertial 2023 skjøvet til 2023. Ikke brukt usikkerhetsavsetning inndras slik at totalprognosen for prosjektet nedjusteres.

Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger

I tertialrapport 2-2023 ble 20,1 mill. skjøvet fra 2023 til 2024 i henhold til oppdatert fremdriftsplan.

Distribusjon av vann

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 0,25 mill. på prosjekt Flesland vaskehall skjøvet til 2024.

Fanahammeren avløpssanering

Pga. utfordrende grunnverv er oppstart av byggearbeidene usikker. Tentativ oppstart av byggearbeidene er foreløpig flyttet til 2024, kr 2,98 mill. ble derfor skjøvet fra 2023 til 2024 i forbindelse med 2. tertialrapport 2023.

Garnes renseanlegg oppgradering

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 1,4 mill. skjøvet fra 2023 til 2024.

Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng

På grunn av økte kostnader i 2023 i forbindelse med massehåndtering pga. uønskede arter, samt endring i prosjektering ifm. overvann ble det i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 skjøvet kr 1,1 mill. fra 2024 til 2023.

Kismul hovedvannledning del 1

Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 flyttet midler fra 2024 til 2023 for å dekke et estimert sluttoppgjør.

Kvernabekkevegen vannledning

Totalprognosen ble økt i forbindelse med 2. tertialrapport 2023, grunnet et usikkert kostnadsbilde.

Kvitura - Hope - Grimstad va-anlegg

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023, ble kr 8,5 mill. skjøvet fra 2024 til 2023 i henhold til oppdatert fremdriftsplan.

Lyngbøvegen va-anlegg

På grunn av forsinket fremdrift ble kr 6,8 mill. skjøvet fra 2023 til 2024 i forbindelse med 2. tertialrapport.

Mjølkeråen - Kvernevik va-anlegg

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble en reserve på kr 6,9 mill. i 2026 skjøvet til 2023.

Nedre Nygård del 1 va-anlegg

Det er kommet en rettsavgjørelse i 2023 som medfører utbetaling til opprinnelig entreprenør. Beløpet dekkes av usikkerhetsavsetningen i prosjektet og derfor ble midler fra senere år flyttet til 2023 i forbindelse med 2. tertialrapport.

Stamskaret pumpestasjon uv-anlegg

Deler av budsjett for 2023 ble i 2. tertialrapport flyttet til 2024, siden oppstart er forsinket.

Storavatnet dammer (Fyllingen)

Grunnet forsert fremdrift ble det i forbindelse med 2. tertialrapport 2023 flyttet midler fra 2025 til 2023 i samsvar med ny fremdriftsplan.

Sætrevegen ringledning

Kr 1,9 mill. ble i 2. tertialrapport skjøvet fra 2023 til 2024.

Øvregaten vannledning

Arbeidet med fornying (rehabilitering) av vannledning i Øvregaten bør utføres før planlagt trafikkomlegging i forbindelse med utbygging av bybanen. Fornyingen gjelder 420 meter hovedledning og i tillegg stikkledninger i vege.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2024-27		
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026		2027	
Avgiftsfinansierte investeringer												
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	Løpende						0,5	0,0	0,0	0,0	0,5	
Breiviksbakken del 2 separerer overvann	2025		IA	0,0	0,0	0,0	3,7	0,0	0,0	0,0	3,7	
Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg	2028	BY213/18	IA	-149,1	0,0	-149,1	-1,7	-	-30,0	0,0	-343,2	
Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger	Løpende						20,2	0,0	0,0	0,0	20,2	
Distribusjon av vann	Løpende						0,2	0,0	0,0	0,0	0,2	
Fanahammeren avløpssanering	2027	FU 65/20	IA	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0	
Garnes renseanlegg oppgradering	2028	BY 317/22	IA	0,0	0,0	0,0	1,4	0,0	0,0	0,0	1,4	
Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng	2028	BR 1178/22	IA	0,0	0,0	0,0	-1,1	0,0	0,0	0,0	-1,1	
Kismul hovedvannledning del 1	2028	UFKN 127/21	IA	0,0	0,0	0,0	-3,5	0,0	0,0	0,0	-3,5	
Kvernabekkevegen vannledning	2024		IA	6,5	0,0	6,5	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	
Kvitura - Hope - Grimstad va- anlegg	2024	KFIN 60/20	IA	0,0	0,0	0,0	-8,5	0,0	0,0	0,0	-8,5	
Lyngbøvegen va-anlegg	2028	BY 104/22	IA	0,0	0,0	0,0	6,8	0,0	0,0	0,0	6,8	
Mjølkeråen - Kvernevik va-anlegg	2028	BY32/19	IA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-6,9	0,0	-6,9	
Nedre Nygård del 1 va-anlegg	2028	UFKN 64- 20	IA	0,0	0,0	0,0	-0,0	-2,4	0,0	0,0	-2,5	
Stamskaret pumpestasjon uv- anlegg	2024		IA	0,0	0,0	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0	2,2	
Storavatnet dammer (Fyllingen)	2028	UFKN 14/22	IA	0,0	0,0	0,0	0,0	-7,7	0,0	0,0	-7,7	
Sætrevegen ringledning	2027		IA	0,0	0,0	0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	1,9	
Øvregaten vannledning	2024		IA	39,4	0,0	39,4	32,8	0,0	0,0	0,0	32,8	
Sum Avgiftsfinansierte investeringer				0,0	-103,2	0,0	-103,2	58,9	-	-36,9	0,0	-299,7
								321,7				

18B-Renovasjon

Endringer i investeringsbudsjettet

Drotningsvik deponi kommunal andel (50%)

Som følge av kapasitetsutfordringer ble oppstart av prosjektet skjøvet til 2024. Kr 0,6 mill. ble dermed i 2. tertialrapport 2023 skjøvet til 2024.

Etterdrift deponier

I forbindelse med 2. tertialrapport 2023 ble kr 0,6 mill. skjøvet til 2024. Dette skyldes at oppstart på prosjektet er skjøvet til 2024 grunnet kapasitetsutfordringer.

Slettebakken avfallsdeponi

Det er mer torv i sør enn forventet, og det tar lengre tid å prosessere dette når det skal kjøres ut av området. Det ble i forbindelse med 2. tertialrapport derfor skjøvet midler til 2025 iht. oppdatert fremdriftsplan; kr 74,8 mill.

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp					Økonomiplan				Sum 2024-27	
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2024	2025	2026		2027
Avgiftsfinansierte investeringer											
Drottningsvik deponi kommunal andel (50%)	2024		IA	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Etterdrift deponier	Løpende						0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Slettebakken avfallsdeponi	2025	BY 116/20	IA	0,0	0,0	0,0	0,0	59,8	0,0	0,0	59,8
Sum Avgiftsfinansierte investeringer			0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	59,8	0,0	0,0	60,4
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer											
Drottningsvik deponi kommunal andel (50%)	2024		IA	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Etterdrift deponier	Løpende						0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
Slettebakken avfallsdeponi	2025	BY 116/20	IA	0,0	0,0	0,0	0,0	15,0	0,0	0,0	15,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	15,0	0,0	0,0	15,6

20-Interne tjenester / fordelte kostnader

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Lønns- og prisvekst mv.	Reversering ekstraordinært inntektskrav 2023 - renhold	1 936	1 936	1 936	1 936
Total		1 936	1 936	1 936	1 936

Reversering ekstraordinært inntektskrav 2023 - renhold

Ved en inkurie er det lagt til ekstraordinært inntektskrav for 2023 på renholdsavdelingen ved Etat for bygg og eiendom med effekt inn i HØP24-27. Byrådsavdelingene har ikke fått en tilsvarende priskompensasjon. Det vil derfor ikke være mulig for renholdsavdelingen å øke prisen lik inntektskravet. Dette vil isolert sett gi renholdsavdelingen et merforbruk i 2024. Byrådet foreslår derfor at tiltaket reverseres slik at det er et én til én forhold mellom inntektskravet til renholdsavdelingen og priskompensasjonen gitt til byrådsavdelingene til formålet.

21-Pensjon og fellesposter

Endringer i driftsbudsjett

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Tiltak	2024	2025	2026	2027
Lønns- og prisvekst mv.	Lønnsavsetning 2024	-133 323	-125 823	-126 275	-126 275
Lønns- og prisvekst mv.	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	91 959	91 959	91 959	91 959
Lønns- og prisvekst mv.	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	-38 366	-38 366	-38 366	-38 366
Lønns- og prisvekst mv.	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	7 821	7 821	7 821	7 821
Lønns- og prisvekst mv.	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	6 884	6 884	6 884	6 884
Lønns- og prisvekst mv.	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	1 276	1 276	1 276	1 276
Lønns- og prisvekst mv.	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	684	684	684	684
Lønns- og prisvekst mv.	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	-218	-218	-218	-218
Lønns- og prisvekst mv.	Justering av utgifter til ubekvemstillegg	189	189	189	189
Pensjonsendringer	Endringer pensjon	176 107	0	0	0
Tekniske justeringer	Justering motpost selvkostrenter	-17 737	-22 236	-18 692	-18 827
Tekniske justeringer	Motpost selvkostavskrivinger	-5 100	-15 200	-13 200	-15 900
Total		90 177	-93 028	-87 937	-90 771

Lønnsavsetning 2024

Det er behov for å sette av midler til årlig lønnsoppgjør. Lønnsavsetningen for 2024 justeres i tråd med siste prognoser for lønnsmasse og årslønnsvekst.

Justering av utgifter til ubekvemstillegg

I hovedtariffoppgjøret for 2022 ble satser for ubekvem arbeidstid endret. Satser for kvelds-, natt- og helgearbeid ble justert fra 1.1.2023. Det har tatt tid å omregistrere alle ansatte og beregne effekt for arbeidstakere som arbeider etter skift- eller turnusplaner. Nye satser innebærer en betydelig økning av den totale godtgjørelsen knyttet til ubekvem arbeidstid.

Justering av utgifter til ubekvemstillegg

I hovedtariffoppgjøret for 2022 ble satser for ubekvem arbeidstid endret. Satser for kvelds-, natt- og helgearbeid ble justert fra 1.1.2023. Det har tatt tid å omregistrere alle ansatte og beregne effekt for arbeidstakere som arbeider etter skift- eller turnusplaner. Nye satser innebærer en betydelig økning av den totale godtgjørelsen knyttet til ubekvem arbeidstid.

Justering av utgifter til ubekvemstillegg

I hovedtariffoppgjøret for 2022 ble satser for ubekvem arbeidstid endret. Satser for kvelds-, natt- og helgearbeid ble justert fra 1.1.2023. Det har tatt tid å omregistrere alle ansatte og beregne effekt for arbeidstakere som arbeider etter skift- eller turnusplaner. Nye satser innebærer en betydelig økning av den totale godtgjørelsen knyttet til ubekvem arbeidstid.

Justering av utgifter til ubekvemstillegg

I hovedtariffoppgjøret for 2022 ble satser for ubekvem arbeidstid endret. Satser for kvelds-, natt- og helgearbeid ble justert fra 1.1.2023. Det har tatt tid å omregistrere alle ansatte og beregne effekt for arbeidstakere som arbeider etter skift- eller turnusplaner. Nye satser innebærer en betydelig økning av den totale godtgjørelsen knyttet til ubekvem arbeidstid.

Justering av utgifter til ubekvemstillegg

I hovedtariffoppgjøret for 2022 ble satser for ubekvem arbeidstid endret. Satser for kvelds-, natt- og helgearbeid ble justert fra 1.1.2023. Det har tatt tid å omregistrere alle ansatte og beregne effekt for arbeidstakere som arbeider etter skift- eller turnusplaner. Nye satser innebærer en betydelig økning av den totale godtgjørelsen knyttet til ubekvem arbeidstid.

Justering av utgifter til ubekvemstillegg

I hovedtariffoppgjøret for 2022 ble satser for ubekvem arbeidstid endret. Satser for kvelds-, natt- og helgearbeid ble justert fra 1.1.2023. Det har tatt tid å omregistrere alle ansatte og beregne effekt for arbeidstakere som arbeider etter skift- eller turnusplaner. Nye satser innebærer en betydelig økning av den totale godtgjørelsen knyttet til ubekvem arbeidstid.

Justering av utgifter til ubekvemstillegg

I hovedtariffoppgjøret for 2022 ble satser for ubekvem arbeidstid endret. Satser for kvelds-, natt- og helgearbeid ble justert fra 1.1.2023. Det har tatt tid å omregistrere alle ansatte og beregne effekt for arbeidstakere som arbeider etter skift- eller turnusplaner. Nye satser innebærer en betydelig økning av den totale godtgjørelsen knyttet til ubekvem arbeidstid.

Justering av utgifter til ubekvemstillegg

I hovedtariffoppgjøret for 2022 ble satser for ubekvem arbeidstid endret. Satser for kvelds-, natt- og helgearbeid ble justert fra 1.1.2023. Det har tatt tid å omregistrere alle ansatte og beregne effekt for arbeidstakere som arbeider etter skift- eller turnusplaner. Nye satser innebærer en betydelig økning av den totale godtgjørelsen knyttet til ubekvem arbeidstid.

Endringer pensjon

Forslaget til Statsbudsjett for 2024 legger til grunn en økning i kommunenes frie inntekter på 5,1 mrd. kr. Den prosentvise veksten er 4,7 % for kommunene samlet og 4,5 % for Bergen. I denne veksten er det beregnet 4,3 % i kompensasjon for lønns- og prisvekst gjennom den kommunale deflatoren.

I økningen i frie inntekter er det i tillegg forutsatt ekstra utgifter til pensjon. Utgiftene utgjør 2 mrd. kr fordelt på kommuner og fylkeskommuner. I statsbudsjettet står det at beløpet er basert på oppdaterte tall fra pensjonsleverandørene.

Ved budsjettering av pensjonsutgiftene i 2024 har Bergen kommune lagt avgjørende vekt på anslagene i Statsbudsjettet. Det er risiko for at statsbudsjettets forutsetning kan være noe optimistisk. Derfor har Bergen kommune lagt til grunn 5% utgiftsvekst som er litt høyere enn det statsbudsjettet forutsetter. Nøkkeltallene for pensjon er disse:

Beløp i mill	Prognose Utgifter	
	2023	2024
Netto pensjonskostnad	995	958
Sum amortisert premieavvik inkl. avgift	405	516
Administrasjonkostnad/rentegaranti	73	74
Samlet belastning i driftsbudsjettet	1473	1548

Justering motpost selvkostrenter

Nødvendig teknisk justering av motkonto renter selvkostområder som følge av oppjusterte prognoser for selvkostrenten. Kalkulatoriske renter innarbeides i gebyrgrunnlaget for selvkostområdene, bla. vann og avløp, renovasjon og feiing. Motposten finnes derfor på de ulike tjenesteområdene knyttet til selvkost.

Motpost selvkostavskrivinger

Endringer i avskrivinger føres vanligvis med tilhørende motpost på samme tjenesteområde. Unntaket gjelder selvkostavskrivinger som føres under tjenesteområde 21. Tilhørende motpost for avskrivinger finnes derfor under tjenesteområde Vann og avløp. Det foretas endring i avskrivinger som følge av oppdatert investeringsprogram i 2. tertialrapport 2023.

